

UDÁLOSTI

NA VUT

3 | 2023/2024

V
U
T

125

1899-2024

V
U
T

125

1899-2024

TÉMA:
BILANCE

125 VYSOKÉ UČENÍ
1899-2024 TECHNICKÉ
V BRNĚ

T
VYSOKÉ UČENÍ
TECHNICKÉ
V BRNĚ

FA
FAKULTA
ARCHITEKTURY

FAST
FAKULTA
STAVEBNÍ

FEKT
FAKULTA ELEKTROTECHNIKY
A KOMUNIKAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

FSI
FAKULTA
STROJNÍHO INŽENÝRSTVÍ

FCH
FAKULTA
CHEMICKÁ

FAVU
FAKULTA
VÝTVARNÉHO UMĚNÍ

FIT
FAKULTA INFORMAČNÍCH
TECHNOLOGIÍ

FP
FAKULTA
PODNIKATELSKÁ

ÚSI
ÚSTAV
SOUDNÍHO INŽENÝRSTVÍ

CESA
CENTRUM
SPORTOVNÍCH
AKTIVIT

CEITEC VUT
STŘEDOEVROPSKÝ
TECHNOLOGICKÝ
INSTITUT

UDÁLOSTI NA VUT

Čtvrtletník VUT:

vydává Vysoké
učení technické v Brně
IČO 00216305
Nakladatelství VUTIUM
Reg. č. MK ČR E 7521
ISSN 1211–4421.

Vydání připravila:

Jana Novotná
tel.: 541 145 345
janek@vutbr.cz

Redakční rada:

Ladislav Janíček (rektor),
Miroslav Doupovec (prorektor),
Kamil Gregorek (kancléř), Milan
Houser (prorektor), Jana Kořínková
(ředitelka Nakladatelství VUTIUM),
Anna Kruljácová (kancelář rektora,
SKAS), Daniela Němcová (kvestorka),
Tomáš Opravil (místopředseda AS
VUT), Iveta Šimberová (prorektorka),
Martin Weiter (prorektor)

Adresa redakce:

Nakladatelství VUTIUM
Kolejní 4, 612 00 Brno
redakce@vut.cz, www.vutbr.cz

Design: Nakladatelství VUTIUM

Sazba: Jan Janák

Foto na obálce: Václav Koníček
a Tomáš Michálek (3. strana obálky)

Tisk: Litera, Brno

Číslo 3 | 2023/2024 XXXIV. ročník
Vychází 24. 5. 2024

Své připomínky, tipy a návrhy
posílejte na: redakce@vutbr.cz

NEPRODEJNÉ!

T
VYSOKÉ UČENÍ
TECHNICKÉ
V BRNĚ

ÚVODNÍ SLOVO

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

běh času na naší univerzitě dospěl do poloviny funkčního období vedení, kdy je přirozené i vhodné se zastavit a zamyslet nad uplynulými událostmi, dosaženými výsledky a také nabytou zkušeností jako východisky pro úvahy o dalším směřování univerzity. Polovina funkčního období se završila na konci ledna 2024 a dnem 1. 2. 2024 vstoupilo vedení do druhé půle svěřeného mandátu. Nastal tak čas se ohlídnout a nastínit další představy a záměry vedení univerzity.

Smyslem bilancování by však jistě nemělo být jen prosté vyjmenování událostí a všeho, co vedení na cestě svým mandátem dosud vykonalo – to jsme koneckonců činili u různých příležitostí výročních akademických shromáždění 2022 i 2023, podrobněji popsali ve výroční zprávě 2022 a zhodnotili také na počátku kalendářního roku 2022 i 2023. Obsahem sdělení v polovině funkčního období by mělo být spíše zhodnocení smyslu a významu minulého dění v kontextu vývoje vnějšího prostředí, poznání prostředí vnitřního a zamýšlení nad tím, kam by měla univerzita směřovat. Chtěli bychom vykreslit obraz, na jehož vytváření se hodlá vedení univerzity zaměřit, a nastínit tak perspektivu jejího dalšího vývoje.

Obsah čísla, které právě držíte v ruce, je proto věnován podrobnému hodnocení událostí uplynulého období a úvahám o dalším vývoji univerzity z pohledu rektora, ale také rozhovorům, v nichž jednotliví členové vedení bilancují uplynulé dva roky ve svých agendách a zamýšlejí se nad jejich dalším směřováním v nadcházejícím čase.

Ladislav Janíček
rektor VUT

SLOVO REKTORA

Ladislav Janíček:
Zpráva rektora o VUT
v polovině funkčního
období vedení a výhledu
na další období

4

VÝZKUM A TRANSFER ZNALOSTÍ

Martin Weiter:
Na VUT nejsme žádná
béčka

34

KRÁTKÁ ZPRÁVA

39

UMĚLECKÁ ČINNOST A UDRŽITELNOST

Milan Houser:
Umění je strhující způsob
poznávání světa

40

KRÁTKÁ ZPRÁVA

30

STUDIJNÍ ZÁLEŽITOSTI

Miroslav Doupovec:
Jsem v první řadě
pedagog

31

DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ A KVALITA

Vítězslav Máša:
Musíme se ptát, jak by
měl vypadat absolvent
VUT budoucnosti

37

INTERNACIONALIZACE A VNĚJŠÍ VZTAHY

Iveta Šimberová:
Vizibilita VUT je stále
výraznější

43

KRÁTKÁ ZPRÁVA

45

ŘÍZENÍ LIDSKÝCH ZDROJŮ

Vlasta Sedláková:
Hlavním úkolem je
zavedení kariérního řádu
a systému hodnocení

46

AKADEMICKÝ SENÁT

Petr Hanáček:
Vyzrálý senát bojuje vždy
za zájmy univerzity

49

KRÁTKÁ ZPRÁVA

51

HOSPODAŘENÍ UNIVERZITY

Daniela Němcová:
Jedna z největších
předností VUT je,
že umí reagovat na
výzvy doby

52

KRÁTKÁ ZPRÁVA

54

KANCELÁŘ REKTORA...

Kamil Gregorek:
Nést odpovědnost
mi pomáhá vědomí,
že to dělám s hrdostí
na naši univerzitu

55

KRÁTKÁ ZPRÁVA

57

STUDENTSKÁ KOMORA AS

Anna Kruljacová:
Vedení VUT udržuje
se studenty otevřený
dialog

58

ZPRÁVA REKTORA O VUT V POLOVINĚ FUNKČNÍHO OBDOBÍ VEDENÍ A VÝHLEDU NA DALŠÍ OBDOBÍ

LADISLAV JANÍČEK / FOTO JAN PROKOPIUS

Vstoupili jsme do druhé poloviny funkčního období zvoleného vedení univerzity. Svěřený mandát jsme převzali s programem, který jsme významně rozpracovali. Vyrázili jsme s nasazením na cestu, o níž bychom rádi podali zprávu, kterou tímto předkládáme naší akademické obci, ale i všem, kdo jsou s naší univerzitou spojeni, spolupracují s ní a podporují ji. Chceme ukázat, kam jsme na této cestě dospěli, a ubezpečit je, že činíme vše, abychom předložený program svědomitě a odpovědně naplnili.

Úvodem je třeba vyjádřit velké uznání a poděkování všem akademickým a výzkumným pracovníkům a všem dalším zaměstnancům, kteří svou prací přispívají k rozvoji naší univerzity. Bez jejich úsilí by univerzita nebyla tam, kde je dnes, a sebelepší vize a cíle vedení by bez jejich nasazení a každodenní práce byly jen pouhou papírovou konstrukcí. Je jejich zásluhou, že naše Vysoké učení technické za poslední dva roky vystoupalo o 200 míst v celosvětovém hodnocení univerzit v mezinárodních žebříčcích THE (Times Higher Education) i v šanghajském ARWU (Academic Ranking of World Universities) a o takřka 100 míst v žebříčku QS (Quacquarelli Symonds). V něm jsme pro rok 2024 dokonce zaujali 4. příčku mezi českými univerzitami a patříme 216. pozici do první třetiny nejlepších univerzit v Evropě. Svým hodnocením spadá naše škola do skupiny 3–5 procent nejlépe hodnocených univerzit na světě, jejichž celkový počet se odhaduje na 25 000, a v oblasti inženýrství a technologií si pro rok 2024 polepšila, když byla zařazena na 281. místo na světě. K tomu jsme se v roce 2023 stali registrovanou Evropskou univerzitou společně s 9 dalšími univerzitami v Evropě, se kterými

spolupracujeme v rámci univerzitní aliance EULiST. Jsou to však i naše studentky a studenti, absolventky a absolventi, kteří svým studiem, ale i aktivitou, tvůrčí či jinou, včetně reprezentace naší školy během studia a posléze svým působením v zaměstnání naši univerzitu reprezentují a přispívají tak k vytváření jejího příznivého obrazu a dobrého jména ve společnosti. Budovat a rozvíjet úspěšnou univerzitu nám pomáhají rovněž naši partneři, ať již jsou jimi podniky a instituce, zaměstnavatelé našich absolventů a studentů či objednatelé smluvního výzkumu nebo spolupracující subjekty v projektech, další univerzity a vysoké školy či ústavy Akademie věd, výzkumné organizace, se kterými nás pojí aktivní spolupráce. Podporuje nás také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a další resorty, grantové agentury a konečně i Jihomoravský kraj a město Brno, v jejichž působnosti jsme zasazeni.

Jsme si vědomi nezměrného bohatství, kterým je naše univerzita nadána, a vnímáme odpovědnost za jeho rozvoj. Tímto bohatstvím jsou jednak technologie a know-how, jimiž naše univerzita bezesporu disponuje a které pokrývají celé znalostní spektrum technických disciplín doplněných o oblast umění, ale zejména jsou to naši lidé, akademičtí a výzkumní pracovníci, kteří jsou nositeli těchto znalostí a technologického know-how. Ve spojení s našimi studenty s jejich tvůrčím potenciálem vzniká jedinečná znalostní komunita rozvíjející poznání a produkující výsledky, které jsou zdrojem konkurenceschopnosti naší univerzity. O tomto bohatství VUT jsme se v uplynulém období mohli nejen přesvědčit, ale hlavně jsme se o ně mohli bezpečně opírat a stavět

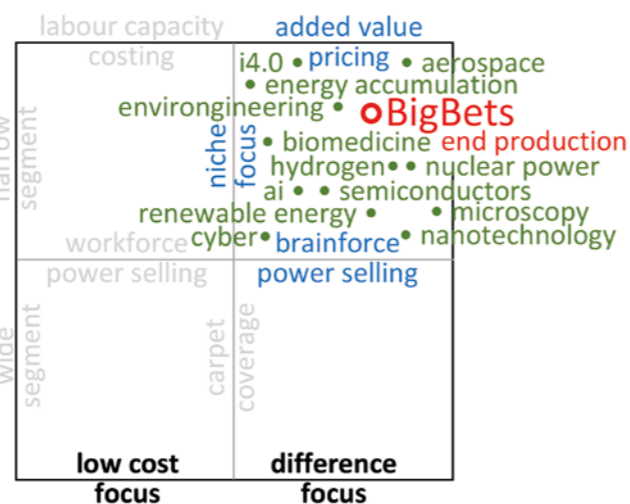
na něm vize dalšího rozvoje a vytvářet obraz naší univerzity, který adekvátně reflektuje aktuální dobu a její potřeby. Od samého počátku jsme vnímali povinnost usilovat o vytváření příznivých podmínek pro rozvoj potenciálu univerzity, našich zaměstnanců i studujících. Uvědomujeme si odpovědnost za zajištění potřebné podpory našich lidí a za nezbytnost budovat povědomí a respekt k univerzitě ze strany vnějšího, národního i mezinárodního, prostředí. Osobním nasazením celého vedení univerzity, dosahovanými výsledky a jejich komunikací se proto snažíme posilovat důvěru našich lidí a jejich víru ve správnost zvolené cesty a v úspěšnou budoucnost naší univerzity.

Budova rektorátu VUT v roce 125. výročí založení školy

Nastala doba, kterou můžeme s jistou mírou nadsázky nazvat „dobou technologickou“. Evropská unie si pod vlivem složité geopolitické situace a krizí vyvolaných zejména válečným konfliktem na Ukrajině i stupňujícím se napětím v jiných částech světa uvědomuje nutnost posílit nezávislost na rizikových teritoriích, a to nejen nezávislost energetickou a surovinovou, jimiž toto uvědomování bezpochyby začalo, ale především nezávislost ekonomickou a s ní související nezávislost technologickou jako předpoklad pro nezávislost politickou. Vedle toho společnost ovládla témata environmentální a klimatická. Udržitelnost a environmentální odpovědnost se staly společenským tématem a prioritou zejména pro technologický rozvoj. Souběžně s tím společenský prostor naplnilo téma bezpečnosti, geopolitickou počínaje a kyberbezpečností určitě nekonče. Bohužel, události před Vánocemi 2023 v Praze na Univerzitě Karlově ukazují na potřebu vážně se zabývat bezpečností i z pohledu odolnosti a připravenosti naší společnosti zvládat zcela nečekané mimořádné události a bezpečnostní incidenty, které si v naší zemi málokdo ještě donedávna dokázal vůbec jen představit. A nakonec nesmí nijak polevit ani pozornost k otázkám epidemickým, neboť tomu ještě není tak dávno, kdy jsme všichni velmi dramaticky prožívali zdravotní ohrožení, jež sevřelo svět a odhalilo výzvy, které je třeba mít na paměti. Evropská unie volá po technologiích, které umožní uvedené priority řešit a ošetřit různá rizika. Proto usiluje o aplikované a aplikovatelné výsledky výzkumu a vývoje, posílení transferu znalostí či o budování evropské ekonomiky postavené na znalostech a inovacích

jako základu konkurenceschopnosti, ale i odolnosti proti závislosti. V tomto smyslu hledá svoje místo i Česká republika. Ve strategických dokumentech, jako je „Česko na křižovatce“ prezentované premiérem v roce 2022, je nastíněna rozvojová vize vlády pro ČR, která mimo jiné staví na uvědomění si významu technologií pro nezávislost i konkurenceschopnost české ekonomiky a hovoří o potřebě rozvoje strategických oblastí, v nichž má český průmysl tradici a konkurenční výhodu. Strategické úvahy průmyslu v České republice zaujal koncept „Big Bets“, který zaznívá i na našich setkáváních s průmyslovými partnery. Zdůrazňuje cestu prioritních investic do strategických, zejména hi-tech technologií a s nimi souvisejícího výzkumu a vývoje, ve kterých má Česká republika potenciál, a může tak přispět k renesanci tradic průmyslové výroby v českých zemích a síly české ekonomiky. Je to pro ČR „velká sázka“ na příležitost zaujmout v některých oblastech průmyslu konkurenceschopné postavení nejen v Evropě, ale i celosvětově. Dle statistik EuroSTAT je podíl českého průmyslu 31 procent na tvorbě HDP a činí tak z ČR po Irsku (38 procent) druhou nejprůmyslovější zemi v Evropě. V Německu je tento podíl necelých 27 procent. Samozřejmě že jde o nominální výši HDP, která je s Německem nesrovnatelná, ale rovněž jde o strukturu ekonomiky, která by měla optimálně tvorbu HDP a produktivitu hospodářství stavět na průmyslu s přidanou hodnotou, tedy primárně na znalostech a inovacích. K tomu je však třeba technologicky kvalifikované pracovní síly, po nichž průmysl volá. Bohužel zde, tak jako v celé Evropě, ale zcela zjevně například i v USA, zaznamenáváme dle statistik OECD i EuroSTAT 2023 spíše stagnaci a leckde i úbytek zájmu o technická, resp. STEM studia na vysokých školách. Podíl 26 procent STEM studií (Science-Technology-Engineering-Mathematics) na celkovém počtu studií v ČR je pod průměrem EU (27 procent), a dokonce významně pod průměrem třeba v Německu (37 procent).

Mnohem systematictější reflexe společenských potřeb, než tomu bývalo v minulosti, se stala pro vysoké školy nejen výzvou, ale nutností a referencí pro jejich rozvoj. Excelence jako integrovaný výraz kvality vysokých škol je základním atributem hodnocení a mírou konkurenceschopnosti univerzit v národním i mezinárodním prostředí. Zahnuje v sobě parametry, kterými se univerzity

prosazují jak v akademickém světě, tak i ve společnosti a soutěží mezi sebou. S tímto vědomím jsme od samého počátku mandátu za vedení univerzity přistupovali k budování obrazu naší univerzity jako:

1. univerzity s historickou tradicí posilující tradiční, historická strategická partnerství a navazující partnerství nová, která staví
 - na akademické a výzkumné spolupráci s partnerskými univerzitami a
 - na propojení a spolupráci s průmyslem
2. plnospektrální technické univerzity, která svou konkurenční výhodu zakládá na mezioborové synergii plného technologického profilu a propojení
 - vzdělávání a výzkumu
 - technologií a umění
3. univerzity výzkumné
4. univerzity mezinárodní
5. univerzity podnikatelské
6. univerzity udržitelné
7. univerzity digitální
8. univerzity rovných příležitostí a konečně i
9. univerzity administrativně přívětivé

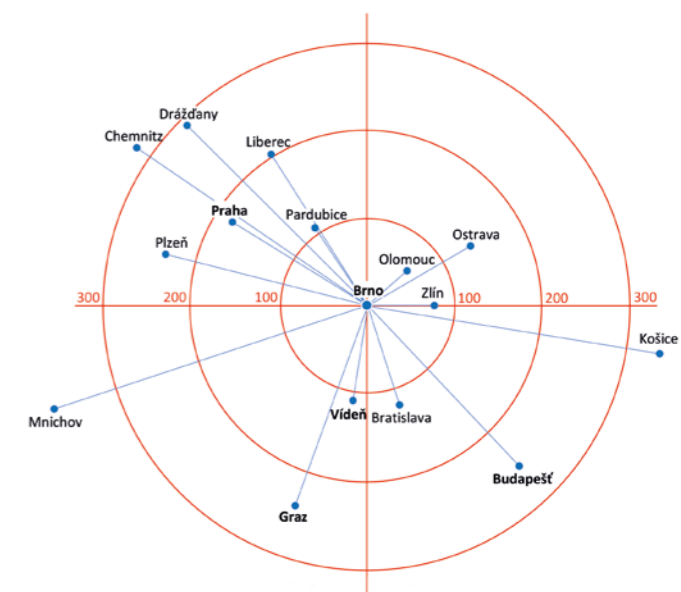
UNIVERZITA S HISTORICKOU TRADICÍ

Rok 2024 je rokem 125. výročí založení původní C. k. české vysoké školy technické, první na Moravě, již je VUT pokračovatelem. VUT v sobě integruje tradice technického vzdělávání v Brně, které se zde začíná rozvíjet založením česko-německého polytechnického učiliště v roce 1849, a navazuje na ně. Jeho povýšením na německou vysokou školu technickou v roce 1873 a posléze vznikem první samostatné české technické vysoké školy v roce 1899 se dostalo technické vzdělávání v Brně na vysokoškolskou úroveň. Jako vedení univerzity jsme vyvinuli úsilí, abychom tento odkaz a tradice připomněli a obnovili tradiční partnerství, na nichž technické vzdělávání v Brně vždy stavělo. Rozvíjíme dvě zásadní linie partnerství. Tou první je posílení institucionální spolupráce s tradičními partnerskými univerzitami v okolním středoevropském prostoru, zejména s nejstaršími technikami v bezprostředním sousedství ve Vídni, Grazu a Budapešti, které spolu s technikou v Praze a Ostravě, ale i vzdálenějšími Košicemi či dalšími českými technikami v Pardubicích, Plzni a Liberci vytvářejí z Brna jejich přirozený strategický střed technického vzdělávání. Tou druhou linií je úsilí o významné posílení institucionální spolupráce s průmyslem a průmyslovými partnery.

Kromě přirozených vazeb na pražské České vysoké učení technické (zal. 1716, QS 454) je to především navázaní úzké spolupráce s Technische Universität Wien (zal. 1815, QS 184), se kterou nás pojí institucionální partnerství i v evropské univerzitní alianci EULIST, a s Technische Universität Graz (zal. 1811, QS 421), s níž jsme obnovili institucionální spolupráci a o jejichž vztazích s německou a později s českou brněnskou technikou existují záznamy prakticky hned od počátku jejího vzniku. Tomuto propojování věnovalo vedení

univerzity v uplynulém období zvláštní pozornost, neboť dává spolupráci s těmito univerzitami historicko-kulturní rámec a zvýrazňuje středoevropský charakter naší univerzity. Spojením s bratislavskou Slovenskou technickou univerzitou (zal. 1939) prostřednictvím evropské univerzitní aliance EULIST, ale i členstvím ve vědeckých radách univerzity i fakult, stejně jako s Technickou univerzitou v Košicích (zal. 1937) posilujeme tradiční česko-slovenské vazby. V širším okruhu jsme rozvinuli užší spolupráci s Leibniz Universität Hannover (zal. 1831, QS 481) v Německu, vedoucím partnerem evropské univerzitní aliance EULIST. Inspiraci a referenci pro některé strukturální a rozvojové záměry spatřujeme např. na Technische Universität München (zal. 1868, QS 37) či Technische Universität Chemnitz (zal. 1836), které jsou podobně jako naše univerzita obklopeny technologickými parky. Na institucionální úrovni nás pojí partnerské vazby rovněž s Technische Universität Dresden (zal. 1828, QS 186). Tyto spolupráce reflektují historickou sounáležitost, příslušnost a přihlášení se k česko-německo-rakouskému okruhu tradic technického vzdělávání v Brně.

Vedení VUT se aktivně zapojilo do širší spolupráce evropských technických univerzit na jejich výročních setkáních ve Vídni 2022 a v Dublinu 2023 a využilo příležitosti prezentovat svoje představy i rozvojové záměry. Aktivně jsme začali využívat našeho členství v evropské síti výzkumných a technických univerzit CESAER včetně možnosti prezentace na výročních shromážděních či v newsletteru této asociace. Ve výročním roce 2024 tak VUT v dubnu hostí setkání Task Force sítě CESAER k oblasti technického vzdělávání v Evropě. Významně jsme rovněž zvýšili aktivitu v rámci Evropské univerzitní aliance EUA. Kromě úspěšného absolvování již čtvrté evaluace v rámci EUA Institutional Evaluation Programme v listopadu 2022 vyjednáваме o pořádání některé z nadcházejících výročních mezinárodních konferencí EUA na VUT v Brně. Současně jsme EUA nabídli dlouholeté zkušenosti v oblasti financování vysokého školství a máme dnes zastoupení v EUA Advisory Group on Financially Sustainable Universities v Evropě.

Neméně významnou tradicí, které jako vedení univerzity věnujeme zvýšenou pozornost, je spolupráce s průmyslem. Obnovili jsme pravidelná setkávání s průmyslovými partnery, kteří jsou zaměstnavateli našich absolventů a studentů, partnery dotačních výzkumných projektů a rovněž objednateli smluvního výzkumu. Ustavili jsme nově Průmyslovou radu VUT jednak pro podporu transferu znalostí a obchodování našeho duševního vlastnictví, ale i jako diskusní platformu ke vzdělávacím potřebám průmyslu a jako evaluační platformu pro hodnocení studijních programů. Uskutečnili jsme řadu setkání s hospodářskými komorami. Několik setkání s americkou AmCham vedlo kromě posunu vzájemného porozumění vzdělávacím potřebám moderních inženýrů a potřebám v nastavení spolupráce v oblasti kolaborativního výzkumu i k iniciaci a smluvnímu uzavření kvalitativně nových strategických partnerství během roku 2023. Můžeme zde jmenovat např. společnost Honeywell či společnost onsemi, se kterou navíc ladíme kvalitativně nový model tzv. průmyslových doktorátů inspirovaný dánskou či norskou zkušeností a motivovaný nadcházející reformou financování doktorských studií. Aktuálně připravujeme pilotní běh několika takových doktorátů. Tradiční strategické partnerství rozvíjíme se společnostmi Thermo Fisher Scientific, která realizuje rozsáhlý program studentských stáží, a spolupráci rozvíjíme i se společnostmi Hitachi Energo či Tescan. Se společností Siemens spolupracujeme mimo jiné i v rámci soutěže o Ceny Wernera von Siemens, kde vedeme největší sekci soutěže o nejlepší diplomovou práci. Významnou devízou pro naše rozvojové úvahy je užší propojení a spolupráce s Technologickým parkem Brno, v němž vlastníme jednu prémiovou akcii. Postupně hledáme formy rozšíření aktivní spolupráce zejména v oblasti transferu znalostí, např. v rámci projektu ContriBUTe.

PLNOSPEKTRÁLNÍ TECHNICKÁ UNIVERZITA

Technické vzdělávání a jeho podpora, stagnující či klesající zájem o STEM studia, optimální počet studijních programů a fragmentace studií vs. jejich ekonomická udržitelnost, dilema kolem profesních vs. akademických studijních programů a jejich interpretace, optimální míra volitelnosti předmětů ve studijních programech, potřeba sjednocení, standardizace a přepočitatelnost kreditování předmětů, renesance nástavbových forem studií v podobě bývalých postgraduálů jako kvalifikačních vzdělávacích programů pro další odborný rozvoj, např. typu MBA a jejich obdoby, programů MSc, jako alternativy profesních studijních programů a profesního vzdělávání, reforma doktorského studia – to jsou jen některá vybraná aktuální témata spojená s oblastí vzdělávání, kterými jsme se zabývali v první půli volebního období na poradách vedení v kolegiích rektora či na jednáních Rady pro vnitřní hodnocení.

Propojování odborných oblastí napříč fakultami a ústavy, identifikace strategických mezifakultních oblastí, jedinečnost, kterou naší univerzitě dává propojení technologií a umění, vývoj nových studijních programů v progresivních oblastech, interdisciplinarita studií, mezifakultní studia jako perspektiva pro konkurenční

výhodu, internacionalizace studií či výuka reflektující špičkový výzkum, transfer znalostí – to jsou trendy, kterým jsme dali na naší univerzitě průchod. V dosavadním působení jsme věnovali kontinuální pozornost také úsilí o zajištění adekvátní úrovně normativního financování vzdělávací činnosti a změně pravidel v systému rozdělování příspěvku na vzdělávací činnost v rámci rozpočtu univerzity.

V říjnu 2024 hostilo VUT kulatý stůl k technickému vzdělávání se zástupci vlády, univerzit a soukromého sektoru

Podpora technického vzdělávání a STEM studií

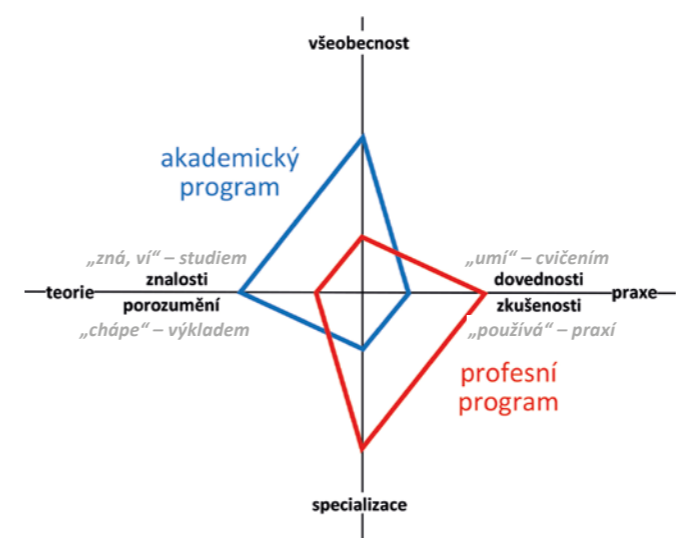
Podporu technického vzdělávání a STEM studií jsme učinili ústředním tématem zájmu i komunikace univerzity na národní i mezinárodní úrovni. Toto téma jsme zvolili pro rok 2024 i jako nosné téma oslav 125. výročí založení naší univerzity. V říjnu 2023 jsme uspořádali v Brně na VUT kulatý stůl k technickému vzdělávání za účasti rektorů osmi technických a přírodovědných univerzit, zástupců hi-tech podniků, reprezentací průmyslu a hospodářských komor na nejvyšší úrovni, a především ministerstva školství zastoupeného třemi náměstkyněmi ministra, jakož i Jihomoravského kraje v čele s hejtmanem. Za účasti premiéra Petra Fialy jsme na něm moderovali diskusi o potřebě technického vzdělávání a možnostech podpory zájmu o STEM studia. Tato iniciativa na jedné straně reflektovala volání průmyslu po technologicky kvalifikovaných absolventech vysokých škol včetně indikace konkrétních potřeb jednotlivých odvětví průmyslu, např. v oblasti polovodičových technologií či jaderné energetiky. Na druhé straně diskuse směřovala k úvahám o možných formách podpory technického vzdělávání ze strany státu, ale také o nutnosti změn na straně vysokých škol zejména v přístupu k získávání uchazečů o studium a k zohledňování jejich psychologických charakteristik a, bohužel, i úrovně jejich vzdělání ze středních škol. To jistě vede k zamyšlení nad nutností reformovat výuku exaktních předmětů na základních a středních školách, ale i potřebě zabývat se vlastními studijními programy na vysokých školách, jejich počtem, strukturou, formou i obsahem a možnými změnami, které by lépe odrážely zájem a úroveň i kvalitu znalostní připravenosti přijímaných uchazečů o technická studia.

Na mezinárodní úrovni jsme dostali důvěru uspořádat v dubnu 2024 na naší univerzitě jednání Task Force evropské sítě CESAER na téma technického vzdělávání

a jeho podpory a v říjnu 2024 pak plánujeme organizovat v Brně na dané téma mezinárodní konferenci. Chceme státu reprezentovanému ministerstvem školství poskytnout argumentaci k možným opatřením, která, pokud nepřipouštíme zavedení školného, by mohla být vhodnou formou podpory technického vzdělávání, např. formou daňových úlev podnikům poskytujícím stipendia či stipendijní programy pro studenty ve státem preferovaných studijních programech aj. Zamyslet se ale musí i vysoké školy nad svými studijními programy jako produkty, jež nabízejí, zdali dostatečně reflektují vzdělávací potřeby, psychografické preference a očekávání uchazečů i mezinárodní trendy, jako je např. větší zaměření na rozvoj měkkých dovedností, zejména kritického myšlení, kreativity a představitosti, tvůrčího řešení inženýrských úloh, schopnosti týmové spolupráce a projektového myšlení. Po těchto dovednostech stále silněji volají zaměstnavatelé, kteří dnes preferují spíše obecnější kompetenční profil absolventa před úzkou specializací s tím, že specializaci mohou absolventi získat až následně v praxi anebo prostřednictvím nástavbových profesních vzdělávacích programů (obnoví-li vysoké školy jejich nabídku).

Akademické a profesní studijní programy

V Radě pro vnitřní hodnocení, ale i na národní úrovni vedeme diskusi na téma akademických a profesních studijních programů. Klademe si otázku, zdali je možné, a zejména slučitelné, aby v rámci jedné univerzity, např. VUT, existoval dvojkolejný vzdělávací model, který produkuje dva odlišné typy absolventů, ať bakalářské či inženýrské úrovně, tj. profesní a akademické? Je vůbec možné připustit dvojí kvalitu absolventa, inženýra či bakaláře, vzešlého z jedné univerzity? Bohužel právě takto byla postavena interpretace profesních a akademických programů na národní úrovni. Poukazování na německý systém Fachhochschulen, dnes Universities of Applied Sciences, naopak spíše potvrzuje institucionální neslučitelnost této koncepce v rámci jedné univerzitní instituce, jakou je VUT. Kromě toho z pohledu samotného uchazeče je toto dělení na akademické a profesní studijní programy zcela podružné a jen obtížně rozlišitelné. A tak o tom aktivně diskutujeme a vystupujeme i na národních konferencích, jako byly třeba Dny vzdělávací činnosti 2022.

Především, že tato úvaha v žádném případě nesměřuje ke snižování významu profesních studií, která intuitivně stavějí více na rozvoji praktických dovedností a zkušeností. Rozhodně ani nijak nezpochybňujeme potřebu regulovaných profesních kvalifikací či více dovednostně orientovaného charakteru studijních programů v určitých oblastech. Naše dilema tkví především v interpretaci přijatého dělení vysokoškolských studií v ČR.

Bohužel se zdá, že na počátku možná dobrá myšlenka nebyla adekvátně uchopena ani pochopena, nebyla vhodně implementována anebo nebyl dostatečně zohledněn dopad tohoto konceptu na institucionální profil vzdělávacích institucí. Odhlédneme-li od skutečnosti, že konkrétně třeba pojmy „praktická výuka“ v magisterských a „praxe“ v bakalářských profesních programech ani po letech nebyly akceptovatelně vysvětleny, kreditu profesních studijních programů nepřispěla zejména interpretace, že se má snad jednat o programy „méně náročné“ pro, řekněme, „méně náročné“ studenty, a tedy tak trochu méněcenné či méně kvalitní. I když tuto interpretaci budou jistě leckteří vyvracet, ve vnímání bohužel takto zakořenila. Dokonce následně docházelo i k interpretaci, že třeba technické studijní programy jsou přece a priori programy profesní, neboť vedou k nějaké konkrétní profesi nebo snad specializaci. A to bez ohledu na to, že náročnost technických studií jako jedné z kategorie STEM vzdělávání je jednou z příčin ne zcela dominantního zájmu o tato studia. Tímto způsobem bychom se časem mohli třeba dočkat i absurdní interpretace, že absolventi akademických programů jsou pro profesní praxi vlastně nepoužitelní. Na druhé straně u některých výsostně akademických programů, typicky medicínských nebo učitelských, které zcela jednoznačně splňují klasifikační kritéria profesních, jejich mateřské univerzity, které je poskytují, přívlastek „profesní“ zásadně odmítají. Stejně tak technické univerzity musí odmítnout takové označení pro studia vedoucí k titulu inženýr, která jsou přece také specializovaná pro určité profesní oblasti neboli odbornosti. Profese a specializace jsou však dva zcela odlišné pojmy. Za profesní bychom mohli nejvýše považovat explicitně snad jen takové studijní programy, které mají vést k nějaké konkrétní regulované kvalifikaci, např. zdravotní sestra. Tahle diskuse je však pouze důsledkem zavádění nevhodných klasifikací. Když se pak k tomu přidá diskuse, že by akademické a profesní programy mohly být časem rozdílně financovány, a to v neprospěch programů profesních (nebo snad akademických?), je zcela pochopitelné, že řada vysokých škol zaujala k rozšiřování počtu profesních studijních programů zdrženlivý až odmítavý postoj.

Máme proto za to, že některé klasifikující přívlastky jsou spíše škodlivé a matoucí a v tomto smyslu je klasifikace studijních programů na profesní či akademické zbytečná a zavádějící a měla by být nejlépe zrušena. Pokud by tato klasifikace měla zůstat, pak s chladnou hlavou zůstává jen jeden aspekt k úvaze, a tím je rozdíl mezi univerzitou a vysokou školou. Zatímco pro vysoké školy, které si vytkly za cíl poskytovat aplikačně orientované vzdělávání, mohou být profesní programy docela zajímavým řešením, univerzity by měly minimálně

uvážit, zdali produkce absolventů dvojího profilu v programech zjevně interpretovaných i stavěných jako programy různé náročnosti, avšak zakončené stejným titulem je vůbec na jedné univerzitě přijatelná. A to, že jde o dilema, je patrné i na velmi zdrženlivém postoji, který zaujímají klasické univerzity v Německu ve vztahu k tamějším „Fachhochschulen“ jako profesním vysokým školám.

Obecně se však postupně řada těch, kteří o věci přemýšlejí na úrovni vedení škol a lze se domnívat, že i na úrovni Národního akreditačního úřadu, shodla, že by zřejmě nejlepším bylo tuto klasifikaci studijních programů zrušit. To však jistě neznamená rušit vzniklé „profesní“ programy, které jsou zjevně jen více dovednostně či aplikačně orientované. Jak už to obvykle bývá, s velkou pravděpodobností bylo zavedení profesních studijních programů možná dáno potřebou dostat nějakým formálním závazkům v rámci priorit, jimiž byly odůvodňovány nějaké programové rámce financování, např. Národní program obnovy. Pokud tomu tak bylo, došlo tím zjevně ke zcela zbytečnému zmatení pojmů. Tak jako kdysi vznikl systém vyšších odborných škol, který se dnes stal spíše trochu problematickým appendixem české vzdělávací soustavy, i členění studijních programů na akademické a profesní může potkat stejný osud. Jsou totiž jen dvě kritéria posuzování kvality studijního programu – dobrý, nebo špatný ve smyslu kvalitní, či nekvalitní bez ohledu na to, zdali jsou více znalostně či dovednostně orientované nebo více orientované na výzkum (research-oriented) či na praxi (application-oriented). Zdali je studijní program zaměřen víc na praxi, nebo na teorii, zdali má být více o dovednostech, či o znalostech, zdali má být více obecný, nebo specializovaný, to vše má být předmětem jeho účelu a určení, analýzy vzdělávacích potřeb, potřeb trhu práce, a nikoliv předmětem více než kontroverzní klasifikace.

Panelová diskuse k zajišťování kvality ve VŠ prostředí v rámci Konference akademických senátorů

Není to však rozhodně chyba těch, kteří na univerzitách měli a mají tendence takové profesní studijní programy vytvářet. Bohužel se objevovaly a stále ještě objevují projektové výzvy v Operačních programech či v Národním programu obnovy, které podmiňují přijatelnost podávaných projektů právě vývojem nových profesních programů. Někteří předkladatelé projektů

pak bez hlubší úvahy podléhají těmto svodům projektových výzev často jen jako pragmatické cestě k zajištění finančních prostředků. Nabízí se teze, zdali má být dostupnost projektových výzev omluvou a důvodem k jejich přijímání, pokud jejich motivem je pouze finanční výtěžnost projektové příležitosti? To je výzvou k zamyšlení, kterému se nemůžeme ani na naší univerzitě ve vztahu k profesním studijním programům vyhnout.

Naším posláním je usilovat o studijní programy kvalitní, nebo chceme-li účinné, ve smyslu produkce kvalitních absolventů, kteří se úspěšně uplatňují na trhu práce, ale hlavně programy bez přívlastků a nálepek, které konečně uchazeč o studium vůbec není schopen rozlišit.

Počet, struktura a ekonomická udržitelnost studijních programů

Dalším tématem, kterým se ve vztahu ke vzdělávacímu profilu univerzity zabýváme, je otázka optimálního počtu studijních programů. Ve srovnání s evropskými univerzitami včetně těch nám nejbližších, např. v Německu či Rakousku, je na českých vysokých školách nepoměrně vysoký počet studijních programů. Srovnáme-li např. počet studijních programů na Technische Universität Wien, kterých je 47 při 26 tisících studentech a prakticky stejné struktury fakult, s aktuálně 173 studijními programy na naší univerzitě s 18 tisíci studenty, vzniká tím řada otázek, na něž se potřebujeme zaměřit. Stejně tak dopadne srovnání s Leibniz Universität Hannover s celkovým počtem 80 studijních programů se zhruba 28 tisíci studenty na 11 fakultách, které kromě těch technických mají navíc mnohem širší profil v existenci fakult humanitních studií, právnické, pedagogické a přírodovědecké na tamní univerzitě. Jenom doktorských studijních programů máme na VUT asi 80. Tato otázka má rozměr jak pedagogický, tak marketingový i ekonomický. Z ekonomického hlediska je to téma finanční udržitelnosti studijních programů. Vysoká fragmentace studií daná velkým počtem studijních programů a s ní související nutností vysoké diverzifikace pedagogického a infrastrukturálního zajištění zvyšuje fixní náklady a ve srovnání s oblastí výzkumu otevírá nůžky nakonec i v úrovni odměňování akademických a výzkumných pracovníků univerzity přepočtených na sazby za výuku a výzkum, a to v neprospěch sazeb za výuku. Fragmentace studií se v konečném důsledku promítá i do zajištění kvality studia a vede logicky pouze k obecnější, formálnější a povrchnější aplikaci nástrojů řízení kvality vzdělávání na vysokých školách.

Kromě toho se ukazuje, že z hlediska účinnosti marketingové komunikace přestává dostačovat „plošný“ marketing. Velký počet a fragmentace studijních programů přitom ani neumožňují soustředěnou zaměřenost na návrh konkrétních programů tak, aby byly adekvátně reflektovány preference a očekávání uchazečů pro jejich získávání ke studiu. Ekonomicky zcela kontraproduktivní a klamný je dojem, že vytvářením specializací, do kterých se pak hlásí ročně třeba i méně než 20 studentů, docílíme zvýšení zájmu o technická studia. Nehledě na to, že vysoká fragmentace studií spíše zhoršuje čitelnost studijní nabídky. Příliš mnoho možností působí spíše

naopak a snižuje schopnost uchazečů rozhodovat se, k tomu navíc přistupuje nutnost zabývat se rozlišováním studijních programů na programy akademické a profesní. Je třeba položit si rovněž otázku, kolik absolventů se nakonec ve specializacích, které vystudovali, skutečně uplatňuje v průměru po fakultách, ale i po jednotlivých studijních programech zvláště? Na VUT je to méně než 50 procent.

Tyto otázky přitom rozhodně nemají navodit dojem, že dojde k omezování či zastavení vývoje nových studijních programů na naší univerzitě. Mají pouze zdůraznit, že je třeba skutečně důsledně provádět kvalitní analýzy vzdělávacích a kompetenčních potřeb zaměstnavatelů a trhu práce, dále jsou nutné reflexe standardů a nastavování studijních programů se znalostí národních či mezinárodních trendů, omezujících podmínek daných standardy studijních programů definovanými Národním akreditačním úřadem a rovněž i důsledným zohledňováním jejich ekonomické udržitelnosti.

Míra volitelnosti předmětů

Musíme se dále zamýšlet i nad předmětovou skladbou a mírou volitelnosti předmětů ze strany studujících. V Evropě se podíl volitelných předmětů ve studijních programech pohybuje v rozmezí 25–40 procent, u nás je to mezi 10–20 procenty. Volitelnými předměty přitom v naší terminologii máme na mysli jak předměty tzv. povinně volitelné, tak volitelné. Otázkou je, zdali třeba v případě omezené nabídky povinně volitelných předmětů vůbec nějaká volba vlastně existuje?

Předmětové duplicity, redundance a mezifakultní kooperace ve výuce

Je velmi žádoucí zamýšlet se nejen nad fragmentací studijních programů, ale i nad duplicitami a redundancemi v předmětové skladbě studijních programů, srovnat obsah předmětů a oprávněnost jejich zdůvodňování specifickými obory a nutností „jiného“ přístupu z hlediska skutečně potřebných učebních výstupů a kompetencí. Rovněž je žádoucí uvažovat nad možnostmi a rozšířením užší mezifakultní spolupráce, zamýšlet se nad strukturou studií, duplicitami v předmětové skladbě zvláště v přehledové či všeobecné části kompetenčního profilu studijních programů dokonce i v rámci jednotlivých fakult, natož v mezifakultním rozměru.

Kompetenční profil studia a profil absolventa

V souvislosti s řešením nedostatečného zájmu o technická studia či vysoké propadavosti po prvním ročníku, která jistě není motivačním faktorem pro uchazeče o technické obory, je třeba zamyslet se nad strukturou, obsahem i formou studií. Nikoliv snižovat kvalitu či náročnost studia, vždyť kvalifikace inženýra je a musí zůstat spojená se spolehlivostí technických řešení a odpovědností za ni, a toho nelze dosáhnout bez jisté míry náročnosti studia, nýbrž je třeba přizpůsobit průběh studia, jeho náběh a způsob výuky kvalitě vstupních kompetencí uchazečů i jejich psychologické

charakteristice. Psychografií se přitom rozumí způsob vnímání, myšlení, představy, způsob a motivy rozhodování, postoje, motivace, hodnoty, potřeby, preference, očekávání, životní styl a další charakteristiky chování determinující rozhodování a volby uchazečů o studium. Tyto vstupní charakteristiky uchazečů jsou objektivní a je nutné s nimi pracovat. Oni se nepřizpůsobí nám, půjdou zkrátka studovat jinam. Proto my musíme hledat cestu k nim. To se neobejde bez kvalitního a cíleného marketingu, ale také třeba bez nároku na vyšší pedagogickou připravenost našich vyučujících. Musíme se zabývat nejen množstvím studijních programů, ale i jejich obsahem a kompetenčním profilem, který mají ve studentech rozvinout. O tom, jak to udělat, je třeba vést diskusi, možná i experimentovat, inspirovat se a hledat optimální řešení. Se stejnými tématy se potýkají univerzity i v jiných zemích, například v Německu. Tam však ve STEM oborech studuje o 10 procent více studujících než v ČR. Je třeba se ptát proč? V čem je rozdíl, když expozice průmyslem a exaktními obory je přibližně stejná? Možná je to právě tím, že vzhledem k počtu studijních programů tam vysoké školy zobecnily profil absolventa a posunuly profesní specializaci více do nastavbových forem vzdělávání dle konkrétních potřeb zaměstnavatelů.

Profil absolventa VUT je diskutován v úzké spolupráci s průmyslovými partnery univerzity

S výše uvedenou argumentací jistě nemusí každý souhlasit a mohou existovat i názory další, ale v principu v situaci, kdy počet uchazečů o technická studia i výběrovost stagnuje nebo klesá, kdy propadavost po prvním ročníku je mimo jiné i v důsledku snižující se výběrovosti při přijímání uchazečů ke studiu vysoká a normativní rozpočet univerzity, a tedy i fakult se stále do značné míry odvozuje od počtu studií, je otázka ekonomické udržitelnosti studijních programů, zvláště těch s malými počty studií a v součtu pak i samotných fakult, zcela na místě. Vzhledem k významnému podílu normativních prostředků – příspěvků získávaných na vzdělávací činnost pak snad již každý porozumí ekonomickým argumentům, proč téma počtu a struktury studijních programů nastolujeme a že v této souvislosti jde nepochybně o téma zásadně strategické. Tyto úvahy o studiu jsou prvním zásadním bodem pro strategické plánování na úrovni univerzity i fakult, neboť v sobě zahrnují i existenční otázky.

Na univerzitě konvergujeme k rozdělování normativních prostředků, příspěvku na vzdělávací a tvůrčí činnost, podle skutečného přepočteného počtu studií, pro rok 2024 již z 80 procent a v roce 2025 již plně ze 100 procent. Bez dalšího komentáře však zatím pomineme ještě jeden fakt, který začíná rezonovat na úrovni státu a se kterým musíme počítat, a tím je uvolnění fixace přidělování prostředků vysokým školám v ukazateli A. Nejpозději od roku 2026 již nemá probíhat přidělování normativních prostředků v poměru odvozeném od profilu počtu studií v roce 2016, jak se provádí dosud, ale podle skutečného aktuálního stavu přepočteného počtu studií. Je proto třeba se připravit a reflektovat situaci.

Naštěstí známe mechanismy financování a umíme argumentovat, aby bylo nastavení racionální a schůdné. Abychom však měli vliv, musíme být respektovaným hráčem, kterým zůstaneme pouze tehdy, pokud budeme patřit mezi ty nejlepší.

Nástavbové a další odborné vzdělávání

Velkou výzvou pro VUT jako technickou univerzitu jsou další odborné vzdělávání a nástavbová studia pro profesní vzdělávání. Pokud se dnes stále silněji prosazuje trend spíše k obecnějšímu kompetenčnímu profilu studií, nebylo by efektivnější přesunout profesní specializaci např. do forem nástavbových studií, dříve nazývaných postgraduály? Jsou to navíc placená studia, tedy zdroj potenciálně nezanedbatelných dodatečných příjmů, které mohou zlepšit ekonomickou bilanci fakult i příjmovou stránku našich akademických pracovníků, ale také zvýšit mimodotační podíl financování českého vysokého školství.

Nástavbová studia zejména jako bývalé postgraduály v podobě nástavbových kvalifikačních programů jsou zaměstnavateli velmi vítané formy vzdělávání. Jde samozřejmě o vzdělávací produkty s kratším životním cyklem, jehož délka je dána rychlostí technologického vývoje v daném oboru. S potěšením lze konstatovat, že jsme se na naší univerzitě vypravili právě touto cestou, a to v podobě rozvinutí konceptu MSc (Master of Science) studií. Akreditovali jsme první „postgraduály“. Je jím nástavbový vzdělávací program Master of Science in Cyber Security na FEKT VUT, následovaný dvěma MSc programy na FAST VUT, MSc in Civil Engineering pro absolventy nestavebních oborů a MSc in Environmental Engineering. Vycházíme z více než dvacetileté zkušenosti z validace z Anglie a USA transferovaných programů typu MBA na naši univerzitu a MSc programů realizovaných ve spolupráci s Nottingham Trent University v Anglii.

Často jde v takových profesně laděných vzdělávacích programech o velmi specializovanou a praktickou výuku vyžadující praktické kompetence učitelů. To s sebou nese nezbytnost neustálého kontinuálního odborného upgradu ze strany učitelů. Nicméně jistě je tu i příležitost přizvat k takové výuce odborníky z praxe. Na univerzitě jsme aktivovali institut jak hostujícího, tak i mimořádného profesora. Právě institut mimořádného profesora je určen pro vynikající odborníky z praxe, kteří nemusejí mít akademické kvalifikace, zato jsou vybaveni

výjimečnou profesní zkušeností v určitém oboru. Na univerzitě máme již první zástupce, a to na FEKT a FA.

Program profesního vzdělávání proCyber nabízí vzdělání v oblasti kybernetické bezpečnosti

Jde také o výuku, která mnohem více než v pregraduálním studiu využívá práce se zkušeností účastníků těchto studií, participativních a aktivačních metod vedení výuky. To vyžaduje i rozvoj příslušných pedagogických dovedností u našich akademických pracovníků.

Jsme přesvědčeni, že právě tudy, tedy cestou nástavbových forem vzdělávání, vede optimální cesta profesního vzdělávání, které umožní již zaměstnaným absolventům vysokých škol rozšiřovat, prohlubovat nebo zvyšovat si kvalifikaci, pokud se ocitli v jiné profesní oblasti, než kterou původně studovali, anebo jen potřebují aktualizovat svoje znalosti, dovednosti, porozumění či zkušenosti v určitém oboru. Nehledě na to, že pro vysoké školy jde i o zdroj cenných příjmů. Kromě toho je to i cesta, kterou zvolily např. Technische Universität Graz nebo Leibniz Universität Hannover a která pro nás může být dobrou inspirací.

Kreditování předmětů a mikrocertifikáty

Dalším tématem, které vnímáme jako významné a je třeba se jím zabývat, je kreditování studií. Kredit má být vyjádřením míry studijní zátěže předmětu pro studující, ale i nástrojem pro srovnávání studijní náročnosti předmětů při uznávání předchozího naučení, pro nostrifikace dosažených kvalifikací a zajištění prostupnosti studií a přenositelnosti předchozího naučení mezi studijními, ale i kreditovanými vzdělávacími programy. Standardizace kreditování předmětů ve studijních či vzdělávacích programech se ukazuje jako nezbytnost mimo jiné rovněž pro mezinárodní spolupráci, například v evropských univerzitních aliancích, v našem případě EULiST. Je nutné zajistit kompatibilitu kreditování pro přepočitatelnost učební náročnosti a uznávání předchozího naučení v rámci společných vzdělávacích projektů.

Kromě toho kreditování předmětů nabývá na významu i v souvislosti s uznáváním dosaženého vzdělání získaného cestou celoživotního učení, resp. dalšího

odborného vzdělávání. Právě zde jsme se v dosavadním působení soustředili na uplatnění dalšího z řady trendů, jenž spočívá v modularizaci vzdělávání a kreditování určitých profesně ucelených bloků učení zaváděním tzv. mikrocertifikátů (microcredentials). Nikoliv tedy profesní „studijní“ programy v protikladu k těm akademickým, ale profesní „vzdělávací“ programy jako nástavbové programy dalšího odborného vzdělávání se mohou stát efektivnější formou profesního vzdělávání a zcela přirozenou alternativou profesním studijním programům. Náš zákon o vysokých školách pak umožňuje uznat až 60 procent kreditů získaných v programech celoživotního vzdělávání pro ty, kteří se po absolvování takových programů rozhodnou pokračovat ve studiu v řádném studijním programu. To však předpokládá nastavení systému kreditování a kompatibilního měření studijní zátěže, a to navíc i v různých formách studia, kterými se nástavbové vzdělávání realizuje, např. v kombinované formě, weekend executive či třeba ve formě skutečně distanční, které jsou v nástavbovém dalším odborném vzdělávání mnohem častější v souvislosti s časovými možnostmi již zaměstnaných účastníků.

Reforma doktorských studií a jejich financování

S očekávanou novelou zákona o vysokých školách přichází ještě jedno zásadní téma, a tím je reforma doktorského studia. Novela zákona je aktuálně projednávána v poslanecké sněmovně (duben 2024) a počítá se s její předpokládanou účinností od akademického roku 2025/2026. Posílení důrazu na plnění studijních povinností v doktorském studiu, oproštění doktorských studujících od jiných, vedlejších či doplňkových povinností a jejich případné převedení do zaměstnaneckého vztahu a konečně pak zajištění adekvátního doktorského studijního příjmu patří mezi hlavní teze reformy. Ta má směřovat především ke zvýšení úspěšnosti dokončování doktorského studia ve standardní době a vytvořit studujícím podmínky pro soustředěnost na studium.

Jde o další zcela zásadní strategické téma, které před naší univerzitou a jejími fakultami a vysokoškolskými ústavy v nadcházejícím období stojí, neboť se jako součást reformy očekává i změna systému financování doktorských studií ze strany ministerstva školství. Předpokládá se zrušení stávajícího ukazatele C, v jehož rámci jsou nyní poskytovány finanční prostředky na doktorská stipendia, a převedení poskytování tohoto příspěvku do ukazatelů A a K. Kromě toho, že půjde skutečně a doslova o „příspěvek“, neboť vysoká škola bude muset studujícím zajistit garantovaný doktorský studijní příjem, který by měl být podle aktuálního nastavení dvojnásobný, než je stávající průměrná výše stipendia (12 000 Kč/měsíc), to bude znamenat zásadní ekonomickou úvahu o tom, kolik budeme schopni financovat studujících v prezenčních Ph.D. programech. Přitom počet doktorských studentů je významným kritériem výzkumného charakteru univerzity a vstupuje do mezinárodních žebříčků. Případný pokles jejich počtu tak může mít zásadní dopad nejen na výzkumnou kapacitu univerzity, ale i na její mezinárodní hodnocení.

Abychom si ověřili stav, parametry a kvalitu doktorských studií, zahájili jsme proto v roce 2023 evaluaci doktorských studií, která bude v roce 2024 pokračovat souběžně s evaluací výzkumu.

Současně je třeba počítat s tím, že výše státního příspěvku poskytovaného ministerstvem školství se bude odvozovat od kvality výzkumu na univerzitě vyjádřené stupněm jejího hodnocení na základě tzv. škálování, které dnes kategorizuje vysoké školy do kategorií A, B, C a D. Je proto výsostným zájmem naší univerzity být v nadcházejícím kole škálování hodnocení stupněm A. To totiž bude rozhodné i pro získávanou výši příspěvku na zajištění doktorského studijního příjmu. I proto jsme věnovali a nadále budeme věnovat veškeré úsilí dosažení nejvyššího hodnocení univerzity ve škálování plánovaném v roce 2025. Jedním z připravených nástrojů, který by mohl pomoci řešit alespoň částečně i otázku financování doktorských studií, jsou tzv. průmyslové doktoráty, jejichž koncept jsme připravili a aktuálně ladíme jejich nastavení na některých fakultách.

Novelu VŠ zákona včetně reformy doktorského studia prezentoval náměstek MŠMT na kolegiu rektora

Kvalita vzdělávání a její zajištění

Aniž bychom v předchozím textu jakkoliv nadužívali slovo „kvalita“, všechna výše uvedená témata, přemýšlení o nich, jejich nastavování a ošetřování vnitřní dohodou nebo normou vlastně představují prvky systému řízení kvality vzdělávání na univerzitě. A rozhodně jsme přitom ani jedinkrát nepoužili pojem ISO a ani slovem jsme nezavádili o byrokratické mechanismy, se kterými jsou často systémy řízení kvality na univerzitách spojovány. Hovořili jsme o hodnotovém nastavení, které determinuje koncepci našeho přístupu k řízení univerzity, v tomto případě vzdělávací činnosti. Je principiální rolí Rady pro vnitřní hodnocení, jednoho ze zákonem o vysokých školách požadovaného orgánu univerzity, se těmito otázkami zabývat, projednávat je, doporučovat vhodná opatření a dbát na dodržování nastavených standardů. A právě o takové profilování role Rady pro vnitřní hodnocení budeme nadále usilovat i v druhé půli volebního období. Zcela jistě zůstaneme plnospektrální technickou univerzitou, ale zaměříme se více na konsolidaci nabídky

studií, na účelné navrhování rozvoje studijních programů včetně vývoje nových s cílem usilovat adekvátním nastavením obsahu, formy i standardů o zvyšování zájmu o technická studia na naší univerzitě při zachování parametrů kvality vzdělávání.

VUT v rámci zajišťování kvality univerzity podstoupilo čtvrté mezinárodní hodnocení EUA

Právě potřeba uchopit oblast dalšího odborného vzdělávání a rozvoj profesních vzdělávacích programů na platformě placeného celoživotního vzdělávání, mikrocertifikátů, kreditování nebo třeba průmyslových doktorátů, jakož i systém řízení kvality zejména ve vzdělávání vedla pro druhou polovinu mandátu k posílení týmu vedení o prorektora pro další vzdělávání a kvalitu. Rekonstrukce systému dalšího, resp. celoživotního vzdělávání, koordinace evaluací studijních programů, včetně doktorských, ale i rozvoj systému poradenství na univerzitě bude naplní funkce tohoto nového prorektora.

UNIVERZITA VÝZKUMNÁ

Jsmo výzkumnou univerzitou. Svědčí o tom jednak kvalita výsledků výzkumu, který má dle struktury výsledků z 56 procent charakter základního výzkumu a ze 44 procent výzkumu aplikačního, a jednak struktura celkových výnosů univerzity, kterou z více než 50 procent představují výnosy na výzkum složené z dotačních normativních i účelových zdrojů a také ze smluvního výzkumu. Ve smluvním výzkumu necelými 200 mil. Kč/rok, který představuje asi 10 procent podílu na výnosech výzkumu, zaujímáme druhé místo mezi vysokými školami v ČR. Záhy po převzetí mandátu jsme zajistili členství naší univerzity v Asociaci výzkumných univerzit AVUn. Stali jsme se signatáři ARRA, tj. evropské dohody o reformě hodnocení výzkumu, která byla impulsem pro vznik CoARA, tj. evropské koalice institucí hlásících se k reformě hodnocení výzkumu, jíž jsme se stali členy. Přihlásili jsme se tím k principům, kterými má hodnocení výzkumu upřednostňovat kvalitu výsledků výzkumu a rovněž jejich aplikovanost. Hodnocení má odmítat schematické algoritmické převodníky výsledků na peníze a podléhání svodům k formalismu a ekonomické vypočítavosti.

Především jsme nasměrovali veškeré naše úsilí na cestu, která nás v nadcházejícím škálování v roce

2025 povede ke zlepšení hodnocení naší univerzity na stupeň A. V Radě vlády pro výzkum, vývoj a inovace rovněž aktivně přispíváme k prosazování nastavení hodnocení výsledků výzkumu, vývoje a inovací, které bude maximálně transparentně a přiměřeně spravedlivě reflektovat charakter výsledků na různých typech výzkumných organizací včetně technických vysokých škol. Jsme u toho, jak se nastavuje Metodika 17+/25+. V dubnu 2023 jsme k Metodice 17+ pořádali národní výroční konferenci RVVI. Zaměřili jsme se na zlepšení vykazování výsledků jako předpokladu pro jejich úspěšné hodnocení v rámci Metodiky 17+ v modulu M1. Dosáhli jsme v tom významného posunu a podle zveřejněného hodnocení výsledků v modulu M1 podaných za rok 2022 jsme se jednoznačně posunuli do nadprůměru. Poskytli jsme našim fakultám a vysokoškolským ústavům podněty k nezbytné orientaci úsilí ke zlepšení struktury publikačních výsledků v modulu M2 se zaměřením na produkci publikací hodnocených v kvartilech Q1 a Q2 či decilu D1. Bohužel produkce publikací a výsledků nižší kvality nijak nepřispívá ke zlepšení profilu hodnocení univerzity. Činíme organizační a rozpočtová opatření, jimiž motivujeme k soustředění se na adekvátní produkci výsledků včetně finančních objemů účelových dotací aplikovaného výzkumu, transferu znalostí a smluvního výzkumu vstupujících do hodnocení v modulu M3.

Zavádíme nezbytná systémová nastavení na úrovni strategického řízení i rozpočtování, např. v rozdělování Institucionální podpory DKRVO, která budou rozhodná pro získání kvalitního hodnocení v modulech M4 a M5. Započali jsme proces evaluace výzkumu, která proběhne paralelně s evaluací doktorských studií v letošním roce. V listopadu 2023 jsme zahájili činnost Mezinárodní vědecké rady jako poradního orgánu, která nám má díky zkušenostem jejích členů pomoci proces evaluací dobře a pragmaticky nastavit a dohlédnout na jeho transparentnost a objektivitu. To vše tedy činíme pro to, abychom se jako univerzita pozvedli ve škálování výzkumných organizací v roce 2025 z úrovně B na úroveň A.

Mezinárodní vědecká rada jako významný poradní orgán univerzity

Bude tak záviset na každé fakultě a vysokoškolském ústavu, jak k tomuto škálování přispěje. Rok 2024 je přitom posledním rokem, jehož výsledky budou vstupovat do hodnocení, a nové škálování proběhne v roce 2025. Toto představuje strategický cíl výzkumu, vývoje

a inovací, který musí být vhodně reflektován ve strategických dokumentech univerzity, ale i jednotlivých fakult a součástí. Systémová nastavení výzkumného prostředí a strategického řízení výzkumu na úrovni univerzity, která jsou předmětem hodnocení v modulech M4 a M5, však musí nalézt svůj obraz i na úrovni fakult a vysokoškolských ústavů.

Konference na VUT se ohlédla za pět lety Metodiky 17+

Mnohem více než v minulosti je nezbytné zabývat se koordinací projektové činnosti ve smyslu přípravy silných konkurenceschopných projektových žádostí postavených na mezifakultním propojení a synergii špičkového know-how uvnitř univerzity anebo vystavených na silných partnerských konsorciích. Ukazuje se, že koordinace přípravy projektů významně zvyšuje úspěšnost soutěžení o granty a projekty po odborné stránce a umožňuje identifikovat skutečně nosná témata. Především však dává příležitost koncentrovat kapacity nezbytné pro úspěšnou realizaci projektů. V uplynulém období jsme díky tomuto přístupu získali projekt Špičkový výzkum na FSI s nejvyšším hodnocením v ČR v soutěži o jedny z posledních výzkumných a infrastrukturálních projektů v rámci Operačního programu Jan Amos Komenský. Současně jsme se v této výzvě stali jednou z neúspěšnějších partnerských univerzit mezi vysokými školami měřeno našimi podíly v ostatních projektech vybraných k financování. Zkoordinovali jsme a vybrali pět perspektivních návrhů projektů pro výzvu OP JAK zaměřenou na projekty mezisektorové spolupráce veřejných výzkumných organizací s průmyslem, tzv. „industry-academia“ kooperace. Bilanci za uplynulé období lze doplnit statistikou, kdy z Technologické agentury ČR jsme jen od listopadu 2022 získali 2 nová národní centra kompetence jako vedoucí partner a 13 jich aktuálně realizujeme, máme 82 nových projektů TAČR ze 198 v realizaci, 27 projektů GAČR ze 104 v realizaci a 14 nových projektů Horizon Europe z 28 aktuálně realizovaných.

Protože jedním z klíčových faktorů hodnocení výzkumných organizací jsou a budou kapacity výzkumu ve smyslu jejich personálního a kompetenčního zajištění, věnovali jsme napříč univerzitou pozornost hledání oborových synergií. Identifikovali jsme 21 mezifakultních odborných oblastí, které mají společný potenciál pro výzkum i výuku na různých fakultách a vysokoškolských ústavech, určili jejich koordinátory a připravujeme model, jak tuto mezifakultní spolupráci aktivovat

a podpořit. Jedná se vesměs o strategické oblasti s vysokým konkurenčním potenciálem. Věříme, že tato mezifakultní koordinace přispěje ke zvýšení čitelnosti univerzity pro externí partnery a usnadní jim prostřednictvím koordinátora těchto oblastí při hledání spolupráce získat orientaci i kontakt v dané odbornosti napříč celou univerzitou. Současně to umožní připravovat a podávat silné, odborně komplexní i kapacitně zajištěné návrhy projektů, ať již půjde o projekty dotační, nebo projekty smluvního výzkumu.

Vytváří se předpoklad pro spolupráci ve vzdělávací oblasti, a to zejména na vyvíjení společných mezifakultních studijních, případně vzdělávacích programů. Takovými kolaborativními programy jsou například program „Vesmírné aplikace“, který realizuje FEKT ve spolupráci s FSI v anglickém jazyce pod názvem „Space Applications“, nebo dva nově připravované programy pod názvem „Polovodičové technologie“ vyvíjené ve spolupráci FEKT, FSI a CEITEC a program „Jaderná energetika“ ve spolupráci FEKT, FSI, FAST a FCH. Tyto nové studijní programy nejen že reflektují aktuálně velmi akutní poptávku průmyslu po absolventech v těchto oblastech, ale umožňují sdružit kapacity jak pro výuku, tak pro výzkum a v konečném důsledku i pro konkurenceschopnou a efektivní spolupráci s průmyslem. Směřování k diferenciaci univerzit a výzkumných organizací na základě kritérií excelence na národní úrovni před nás staví další výzvu – vytvořit adekvátní podmínky a systematickou podporu pro podávání žádostí o prestižní granty, kterými jsou projekty ERC, včetně ERC CZ, či TEAMING a MSCA v rámci programu HORIZON EUROPE, ale i další vybrané programové rámce zařazené do programu Excellence, jako jsou zejména GAČR EXPRO či JUNIOR STAR. Přestože jsou tyto projekty výrazem uznání kvality dosahovaných výsledků výzkumu instituce anebo konkrétního výzkumného pracovníka ze strany jejich poskytovatele a mají být především prostředkem k dalšímu zlepšování výsledků a rozvoji výzkumu ve výzkumné organizaci, je jejich získání a existence na univerzitě současně kritériem, kterým se bude měřit tzv. excelence.

K podpoře podávání a implementace těchto projektů na cestě k hodnocení univerzity na úrovni A je však třeba vytvořit patřičné infrastrukturální i rozpočtové podmínky, které se staly předmětem nastavení nové metodiky rozdělování rozpočtu univerzity pro rok 2024. Obecně v rozpočtové oblasti potřebujeme mimo jiné i pro úspěšné hodnocení v modulu M4 a M5 prokazovat systematický přístup k podpoře excelentních výsledků a k systematickému rozvoji výzkumného prostředí. Tak jsme v souladu s kritérii hodnocení výzkumných organizací dle Metodiky 17+ pro sestavování rozpočtu univerzity přistoupili například k zásadní změně způsobu rozdělování institucionální podpory DKRVO. Toto rozdělování zohledňuje tři hlavní kritéria: kapacitní zajištěnost výzkumu v tzv. rozvojové složce, v tzv. kvalitativní složce jsou dále hodnoceny kvalitativní parametry výzkumu reflektující dosahovaná hodnocení výsledků v modulu M1, citační ohlasy publikací, internacionalizaci, perspektivu vyjádřenou počtem doktorských studujících či dosahované příjmy

z transferu znalostí, které reflektují kvalitu výsledků výzkumu jako míru jejich aplikovatelnosti. Konečně pak v třetí, tzv. výkonové složce je zohledňováno množství publikačních výsledků vážených jejich klasifikací v prvním decilu a prvních dvou kvartilech vycházející z hodnocení výzkumných organizací v modulu M2 Metodiky 17+ a dále finanční výkon výzkumu měřený objemem neinvestičních prostředků získávaných v projektech výzkumu a vývoje a rovněž finančního výkonu ve smluvním výzkumu, které vstupují spolu s objemem transferu znalostí do modulu M3 Metodiky 17+.

Zástupci FSI inspirovaní přírodou ovládli bodování výzvy OP JAK Špičkový výzkum

Výzvou pro nás zůstává vedle standardní grantové činnosti vytváření podmínek pro účast na projektech průmyslového výzkumu v rámci tzv. kolaborativního výzkumu. Zejména je důležité mít příležitost účastnit se společně s průmyslovými partnery výzev vypisovaných například Evropskou komisí, usilujících o rozvoj podnikového výzkumu a vývoje v některých prioritních oblastech národního hospodářství. Jednou z takových oblastí jsou např. polovodičové technologie, které se dnes staly celoevropskou prioritou. A právě Národní kompetenční centrum pro polovodiče jsme začali připravovat ve spolupráci s Českým vysokým učením technickým v Praze, Národním polovodičovým clusterem, společnostmi onsemi a Codasip a Jihomoravským inovačním centrem. Účast univerzity v těchto projektech může být zajímavou příležitostí ukázat univerzitu jako profesní kompetenční centrum a samozřejmě opatřit jí i zajímavé finanční zdroje. To však vyžaduje rovněž adekvátně nastavit vnitřní procesy ve vztahu k ochraně vzniklého duševního vlastnictví a obchodního tajemství a zaručit konkurenční spolehlivost. Proto je třeba zajistit například certifikace systému řízení bezpečnosti, jako je třeba standard TISAX. Certifikace ověřuje zajištění procesní a informační bezpečnosti a na naší univerzitě ji již podstoupila např. část pracovišť na FSI. Ačkoliv se jedná o oblast smluvního výzkumu, jeho objem, byť jde o hospodářskou činnost, vstupuje i do výkonových ukazatelů, např. jak v ukazateli K, tak v rámci modulu M3 Metodiky 17+. Jednou z cest, která umožňuje propojení univerzitního a podnikového výzkumu, jsou např. právě

kolaborativní doktorská studia nazývaná průmyslové doktoráty.

Stále výraznější a neméně důležitý segment tvoří činnosti na naší univerzitě představuje vedle výzkumu činnost umělecká. Ač nejsme uměleckou akademií ani samostatnou uměleckou školou, Registr uměleckých výstupů hodnotí VUT jako univerzitu s druhým nejvyšším počtem získaných bodů za jeho uměleckou činnost díky excelentním výsledkům naší FaVU, ale i dalších fakult – FA, FAST, FSI v oblasti umění, architektury a designu. Právě propojení uměleckých a technických oborů je jednou z konkurenčních výhod a také zdrojem konkurenceschopnosti naší univerzity. Velkou výzvou pro umělecké obory je tzv. umělecký výzkum, který se na naší univerzitě začíná postupně rozvíjet.

Abychom deklarovali význam, který přikládáme umělecké činnosti na univerzitě a jejímu spojení s technickými obory, vstupujeme do druhé půli mandátu gescí za tuto oblast explicitně zajištěnou na úrovni prorektora pro uměleckou činnost rozšířenou o oblast udržitelnosti.

UNIVERZITA MEZINÁRODNÍ

Zásadní výzvou moderních univerzit je internacionalizace. Po letech usilovné práce v rámci evropské univerzitní aliance EULiST jsme se stali koncem roku 2023 společně s 9 dalšími evropskými, především technickými univerzitami registrovanou Evropskou univerzitou. Teritoriálně tato aliance, jejímž krédem je „linking society and technology“, tedy propojovat společnost a technologie, pokrývá 10 zemí Evropy, sdružuje 20 000 zaměstnanců a studuje v ní 200 000 studentů. S některými z těchto univerzit nás pojilo i dříve tradiční partnerství, jako třeba s Technische Universität Wien, Slovenskou technickou univerzitou v Bratislavě nebo Lappeenranta-Lahti University of Technology ve Finsku. S některými jsme zase během posledních dvou let rozvinuli aktivní spolupráci, zejména s Leibniz Universität Hannover v Německu, která dosud byla koordinátorem aliance, ale i dalšími členskými univerzitami, zejména švédskou Jönköping University, italskou University of L'Aquila, francouzskou IMT, Institut Mines-Télécom se sídlem v Lyonu, která sdružuje několik graduálních škol po celé Francii, španělskou Rey Juan Carlos University v Madridu či řeckou National Technical University of Athens. Rozvoj spolupráce s univerzitami v alianci EULiST bude strategickým tématem a pro zajištění funkcí Evropské univerzity ji budeme významně podporovat vedle samozřejmě existujících partnerství s respektem k užitečnosti a účelu spolupráce.

Již jsme připomněli významné zapojení do aktivit EUA, Evropské univerzitní aliance, kde mimo jiné považujeme za vhodné zachovat účast v jejím Institutional Evaluation Programme, který nám dává příležitost získávat pravidelně cennou mezinárodní zpětnou vazbu o nastavení a směřování univerzity. V listopadu 2022 jsme absolvovali již čtvrtou evaluaci opakující se s odstupem několika let (2004–2011–2018–2022). Rovněž již zmíněné zvýšení

aktivity v evropské síti technických a výzkumných univerzit CESAER či v rámci pravidelných výročních setkávání klubu více než 40 evropských technických univerzit jsou další výsledky mezinárodního zapojování naší univerzity. Dalším počinem vedení univerzity z hlediska internacionalizace v posledním období je již zmiňované přistoupení k evropské koalici za reformu hodnocení výzkumu CoARA, jakož i ustavení a zahájení činnosti Mezinárodní vědecké rady ISAB (International Scientific Advisory Board), jež se provedením technické evaluace v listopadu 2023 zapojila do zahájené evaluace výzkumu, která je významnou součástí přípravy na plánované národní hodnocení univerzit ve výzkumu v rámci tzv. škálování.

V zahraničním působení považujeme za důležité zejména s ohledem na geografickou blízkost rozvíjet těsnější spolupráci s univerzitami ve středoevropském prostoru, ať jsou jimi Technická univerzita ve Vídni, Grazu, případně Budapešti či v rámci česko-slovenské spolupráce také techniky na Slovensku v Bratislavě, Žilině a Košicích.

Z hlediska internacionalizace je pro nás zásadní otázkou počet zahraničních studentů a oboustranná zahraniční mobilita studentů i zaměstnanců a dále pak nabídka studií v cizím jazyce, kterým se takřka výhradně stala angličtina.

S téměř jednou čtvrtinou, tedy 25 procenty zahraničních studentů patříme v hodnocení mezinárodních žebříčků k předním mezinárodním univerzitám v Evropě i v ČR. Pravdou je, že jednu pětinu, 20 procent, zahraničních studentů tvoří studenti ze Slovenska, kterých si velmi vážíme. Zbývajících zhruba 5 procent, tedy asi tisíc studentů pochází z cca 50 zemí světa. Podíl samoplátců však dosahuje pouze 1 procenta, tedy kolem 200, byť uchazečů o studium je mnohem více.

Významným zásahem v rámci internacionalizace pro nás hned na počátku převzetí mandátu bylo nezbytné omezení příchodu studentů z Ruska a Běloruska v souvislosti s bohužel stále probíhající neomluvitelnou invazí Ruska na Ukrajinu podporovanou Běloruskem. Museli jsme se vypořádat s omezeními a evropskými sankcemi vůči těmto dvěma zemím, identifikovat tzv. kritické programy a zajistit ukončení studia nebo převedení studentů z Ruska a Běloruska zapsaných v těchto programech do jiných studijních programů v souvislosti s nezbytností vyloučit tzv. technickou pomoc. Aktivně jsme jednali s Finančním analytickým útvarem, který agendu na státní úrovni spravuje, abychom postupovali racionálně a hlavně korektně. Prakticky všem dotčeným studentům z těchto zemí v aktivním studiu jsme však nabídli adekvátní alternativu a postavili jsme se za ně jako za naše studenty.

Na druhé straně jsme zajistili hned od počátku invaze podporu studentům z Ukrajiny. Kromě toho v nejkritičtějších momentech počátku války jsme nabídli azylové ubytování a podporu válečným imigrantům vyčleněním asi 130 lůžek na našich Mánesových kolejích pro rodinné příslušníky našich ukrajinských studentů

a v součinnosti s městem Brnem a Jihomoravským krajem i pro další skupiny a rodiny s dětmi přicházející z válečné oblasti. Je potřebné vyzdvihnout aktivní a vstřícný přístup vedení našich Kolejí a menz. Rovněž jsme dbali na to, abychom zajistili korektní a zcela rovné podmínky pro pobyt a další studium pro všechny naše studenty, včetně těch ruských i běloruských. S velkou hrdosť můžeme konstatovat, že navzdory kritické situaci byla atmosféra na univerzitě v těchto těžkých chvílích prosycena vysokou mírou účasti, porozumění, podpory a vzájemné solidarity těchto našich ruských a běloruských studentů směrem k těm z Ukrajiny, a tak si právem zaslouží naše velké uznání i podporu.

Dnes se kvůli válečné situaci přichod studentů z Ruska i Běloruska, který byl celkem podstatný pro podíl zahraničních studentů, významně omezil. Navzdory podpoře se však nakonec omezil i příchod studentů z Ukrajiny, kterému brání mimo jiné bohužel i jejich branná povinnost. Celkový počet studentů z těchto tří zemí dosahoval před válkou zhruba 1 000, z toho asi 700 bylo z Ruska a Běloruska.

Na pořad dne se však v souvislosti s válkou na Ukrajině a bohužel i se vzrůstajícím napětím ve světě dostalo další téma. Tím je nezbytnost čelit bezpečnostním rizikům i dezinformačním a jiným nežádoucími vlivům ze strany zemí, které přímo či nepřímo podporují ruskou agresi, či zkrátka nežádoucí vliv ze zemí rizikových svým nedemokratickým založením. Tuto klasifikaci pro Českou republiku rizikových zemí provedlo Ministerstvo vnitra ČR. Ministerstvo mimo jiné významně zpřísnilo podmínky tzv. Režimu student, skrze který jsou regulovány limity udělovaných víz z rizikových zemí, a víza uchazečům a studentům ze zemí s identifikovaným bezpečnostním rizikem jsou v něm udělována ve zjednodušeném režimu, pokud jsou udělována vůbec. Toto zpřísnění podmínek staví na povinnosti vysokých škol zajistit důsledné provádění přijímacího řízení a zejména ověřování jazykové způsobilosti ať již pro studium v angličtině, nebo v češtině. Mezi identifikovanými rizikovými zeměmi jsou nyní bohužel i některé země, se kterými v ČR i na naší univerzitě v minulosti existovala čilá spolupráce i studijní mobilita.

Během první půle mandátu a s vědomím komplikací s výše uvedenou klasifikací rizikových zemí jsme provedli podrobnou analýzu zájmových teritorií

a předpokládáme v nich posílení marketingu. Vytyčili jsme si cíl vytvářet podmínky pro posílení příchodu studentů, kterým nečiní potíže zvládnout český jazyk a studovat v českém jazyce. Obecně jsme přijali tezi, že u zahraničních studentů nezáleží na tom, zdali jsou samoplátci s poplatkem za studium v cizím jazyce, nebo v souladu se zákonem o vysokých školách studují bez poplatku v případě, že zvládnou český jazyk a studium v češtině. Poplatek za studium v cizím jazyce je vzhledem k nízkému počtu samoplátců a k výši transakčních nákladů spojených s organizací studia jednotek zahraničních studentů celkem bezvýznamný proti přínosu, který mohou zahraniční uchazeči o STEM a zvláště technická studia přinést, neboť řada z nich po absolvování studia v České republice zůstane. Očekává se, že poplatky za studium v cizím jazyce podle textace projednávané novely zákona o vysokých školách budou pravděpodobně v režimu, že je vysoká škola „může“, nikoliv „musí“ vyměřit, což bude záviset na uvážení jednotlivých fakult.

VUT se v rámci sítě EULiST připojilo k Evropským univerzitám

Tato teze však zásadně nemění nic na významu existence studií v anglickém jazyce a přijetí angličtiny jako druhého jazyka na univerzitě. Budeme nadále usilovat o to, aby každá fakulta měla alespoň jeden ucelený studijní program zejména v bakalářském stupni dostupný plně v anglickém jazyce, a to jednak pro studenty v programu ERASMUS, ale i pro uchazeče o studium ze zahraničí. Inspiraci k tomu spatřujeme např. v Německu, kde univerzity nabízejí anglické programy pro zahraniční studenty a i pro tyto studenty ze zahraničí jsou tam vysokoškolská studia zdarma. Tak jako v Německu i pro Českou republiku tyto studenti mohou následně znamenat nezanedbatelný ekonomický přínos, neboť po absolvování studia naleznou řada z nich uplatnění u zaměstnavatelů v ČR.

Specifickou množinu anglických studií představují tzv. joint-degree, resp. double či multiple diploma studijní programy. Aktuálně na VUT máme 15 joint-degree programů. Mimo jiné se do zájmu o tato studia negativně promítla i covidová omezení, a tak aktuálně jsou aktivní pouze 4 z nich. Přestože počet studentů v nich je poměrně malý, jsou tyto programy významným internacionalizačním prvkem univerzity. Současně máme na univerzitě rovněž dva programy MBA, Master of Business Administration, z toho jeden z nich

dlouhodobě realizovaný ve spolupráci se St. Francis University v Chicagu, USA.

Výzvou, kterou potřebujeme uchopit, je evropský trend směřující k nabídce kratších, ale tematicky ucelených studií, resp. modulů v rámci programů dalšího odborného vzdělávání a zakončených již výše zmiňovanými mikrocertifikáty (microcredentials). Je to postupně se rozšiřující příležitost vytvářet a nabízet ucelené vzdělávací moduly, které jsou standardně kreditovány, a poskytovat je formou dalšího nebo nástavbového vzdělávání. Dávají příležitost kombinovat různé takto vytvořené moduly s partnerskými univerzitami v ČR, ale především v zahraničí. Je to koncept, o který společně usilujeme v rámci evropské univerzitní aliance, dnes Evropské univerzity, EULiST. Zdá se, že tento koncept může být určitým substitutem joint-degree programů, které jsou v souvislosti s často složitými akreditačními podmínkami a jejich koordinací, včetně legislativní různorodosti podmínek v různých zemích, mnohdy příliš těžkopádné.

Tato modulární studia se začala prosazovat např. v sousedním Německu. Jsou díky odborně ucelené a kratší formě poměrně jednoduchá, pokud jde o jejich vývoj i akreditaci jako programů celoživotního vzdělávání. Univerzity do nich mohou koncentrovat svoje specifické know-how a nabídnout je ke sdílení jiným univerzitám, které v nich získané vědomosti mohou následně uznávat v rámci svých vlastních akreditovaných programů. Český zákon o vysokých školách dle § 60a umožňuje v řádném studijním programu uznat až 60 procent takto získaných kreditů v programech celoživotního vzdělávání. Tyto moduly pak lze snadno kombinovat s jinými moduly vyvinutými a dodávanými např. našimi partnerskými univerzitami i mezinárodně. Mohou tak vznikat celá distribuovaná mezinárodní studia sestavená z jednotlivých modulů a jejich absolvování může být posléze uznáváno v rámci standardních studijních programů. A mají i jednu výhodu – ekonomickou, že jako vzdělávací programy celoživotního vzdělávání mohou být placené.

S potěšením lze uvést, že jsme již začali i na VUT s přípravou modulů zakončených udělením mikrocertifikátů pracovat v rámci profesních nástavbových studií a jednotlivé moduly seskupovat do ucelených vzdělávacích programů. Jsou to již zmiňované programy MSc, Master of Science, které využívají ustanovení zákona o vysokých školách v § 60a o oprávnění vysoké školy realizovat a certifikovat programy „uskutečňované v mezinárodně uznávaném kurzu“, obdobně jako je tomu třeba u programů MBA či LL.M. Máme tak již první akreditovaná studia tohoto typu, jako jsou MSc in Cyber Security na FEKT, in Civil Engineering či in Environmental Engineering na FAST. Kromě toho o spolupráci s VUT cestou vývoje modulů pro další odborné vzdělávání již projevily zájem i některé partnerské univerzity v naší alianci EULiST, např. Leibniz Universität Hannover, konkrétně v oblasti obnovitelných zdrojů energií. Bude záviset jen na nás, jak využijeme potenciál této formy vzdělávání.

V zahraničním marketingu budeme významně posilovat iniciativu v přirozených spádových teritoriích, zejména ve slovanských zemích anebo zemích, kde je některý ze slovanských jazyků úředním či dorozumívacím jazykem, abychom získali uchazeče ke studiu v českém jazyce. Vycházíme z tradice přirozené spádovosti Brna a České republiky pro studenty z balkánských zemí a dalších teritorií střední a východní Evropy včetně zemí visegrádské čtyřky. To platí i pro některé země bývalého Sovětského svazu, kde je jedním z jazyků stále ještě ruština. Mohou to však být pouze takové země, které staví svoje společenské zřízení na demokracii a vyznávají kompatibilní hodnoty s těmi u nás a v EU. V zahraniční politice tak v souvislosti s geopolitickou situací v každém případě současně plně respektujeme vlivová a bezpečnostní omezení ve vztahu k některým zemím identifikovaným ministerstvem vnitra.

S respektem k obdobným rizikům je třeba přistupovat v uvedeném smyslu i k některým africkým zemím, z nichž mnohé jsou na seznamu ministerstva vnitra vedeny jako kritické.

Aktuálně se soustředíme na vybrané země v jihovýchodní Asii. Konkrétně cílíme na země, jako je Jižní Korea, kde máme nyní i dva studenty v magisterském studiu jaderné energetiky, a dokonce již i jednoho absolventa tamější vysoké školy KINGS, Kepco International Nuclear Graduate School v Soulu. V červenci 2023 jsme se účastnili v Soulu setkání univerzit visegrádské čtyřky na úrovni rektorů v souvislosti s rozvojem jaderné energetiky organizované touto školou. Významným technologickým partnerem v teritoriu jihovýchodní Asie je pro nás zejména Tchaj-wan, se kterým rozvíjíme partnerství zvláště v oboru polovodičových technologií, a to jak v oblasti zaměstnaneckých, tak zejména studentských mobilit včetně studijních stipendií. V roce 2022 se uskutečnily mise zástupců Tchaj-wanu na VUT v souvislosti s plánovanými tchajwanskými investicemi do polovodičového průmyslu v Evropě, které pokračovaly během roku 2023. V lednu 2024 pak proběhla návštěva zástupců tchajwanských univerzit a výzkumných ústavů na VUT. Další návštěvy tchajwanských univerzit jsou plánovány na duben a květen 2024. Rovněž zajímavou zájmovou oblastí pro VUT zůstává Indie. S výjimkou Japonska, které však dosud nepatřilo k zásadním zahraničním partnerům VUT v teritoriu Asie, jsou ostatní země Dálného východu a jihovýchodní Asie považovány ministerstvem vnitra za více nebo méně rizikové, a pokud by snad měla být navazována další nebo nová spolupráce, je nutné počítat s přísnějším režimem prověřování vlivových a bezpečnostních rizik. Velmi obezřetný je i přístup ministerstva vnitra k asijským zemím bývalého Sovětského svazu.

Příchod studentů ze zahraničí, a to i z bezrizikových zemí, je ale i navzdory zjednodušenému Režimu student v čase i postupech limitován vízovou politikou. S plným respektem k bezpečnostním a vlivovým omezením apelujeme zvláště prostřednictvím České konference rektorů na stát, aby tyto postupy v udělování víz zejména pro uchazeče z bezpečných zemí zjednodušil.

Významnou součástí internacionalizace je studentská, ale i zaměstnanecká mobilita. Rokem 2020 skončily programy, které poměrně masivně podporovaly obojí mobilitu. Covidová léta 2020 a 2021 značně cestování omezila. Návrat normálních podmínek pro mobilitu v roce 2022 znamenal navzdory očekávané euforii z uvolnění epidemických opatření zprvu pouze postupný náběh. Teprve v roce 2023 můžeme konstatovat opět volný pohyb. Ubylo však finančních prostředků pro podporu mobilit, jako byly například projekty MEMOV I a II, které znamenaly poměrně velké příspěvy pro studenty, akademické i neakademické pracovníky. Přesto se vedení podařilo pro rok 2023 zajistit relativně dostatek prostředků prostřednictvím programu ERASMUS a reflektovat opětné vzednutí zájmu o mobilitu. Bylo však třeba apelovat na naše fakulty, aby přidělené prostředky čerpaly. Vedení univerzity péčí prorektorky pro internacionalizaci vytvořilo transparentní systém přidělování i správy mobilit, který dnes dává příležitost cestovat v podstatě v rozsahu, jež fakulty a ústavy zvládnou naplánovat a pojmout. Ročně tak v posledních dvou letech vycestovalo cca 750 studentů, naopak k nám zavítalo 900 ze zahraničí. V zaměstnaneckých mobilitách se jedná ročně v průměru o přibližně 500 zaměstnanců vyjíždějících a asi 250 přijíždějících ze zahraničí k nám.

Byla provedena organizační reforma na rektorátě, která vedla k personální i funkční konsolidaci činností odboru internacionalizace, a byly položeny základy pro funkční Welcome Service a Admission Office, jenž v rámci kapacitních možností zahájil svoji činnost. Bude jistě pokračovat jednání s fakultami, jak dalece mají být tyto centrální funkce pro podporu internacionalizace rozvíjeny a rozpočtově zajištěny, aby byly efektivní a vhodně komplementární k fakultním nastavením těchto procesů ve smyslu jejich optimální centralizace a decentralizace.

Posílení spolupráce v rámci aliance EULiST – jednání na Leibniz University v Hannoveru

Nemalou pozornost věnujeme rovněž internacionalizaci vnitřního prostředí. Vnímáme zásadní potřebu rekonstruovat web univerzity zejména v jeho anglické verzi a ve struktuře, tak aby se zlepšila čitelnost univerzity pro návštěvníky webových stránek ze zahraničí. Chápeme rovněž zásadní roli sociálních sítí pro komunikaci s okolím.

Zároveň v rámci rozvojových projektů pracujeme na dvoj- jazyčné verzi formulářů, smluv a dokumentace, s nimiž mohou přicházet do kontaktu zahraniční studenti anebo zaměstnanci. Soustředili jsme finanční podporu interního jazykového vzdělávání všech zaměstnanců primárně na angličtinu s tím, že výuka ostatních jazyků bude rozpočto- vě centrálně podporována pouze tehdy, vyžaduje-li to plnění pracovních povinností.

Zcela zásadní výzvou je pro nás pracovat na internacio- nalizaci nejen ve smyslu získávání zahraničních stu- dentů, ale také zahraničních zaměstnanců. V současné době asi 10 procent našich pracovníků přepočtených na plné úvazky pochází ze zahraničí. Jedná se asi o 300 osob, z toho polovina, tedy cca 150, jsou zaměstnanci ze Slovenska.

Jsme držiteli ceny HR Award, kterou jsme poprvé obdr- želi v roce 2021 a znovu jsme ji obhájili na další tři roky v roce 2023. Podstatným předpokladem jejího udělení je vytvářet podmínky pro transparentní přijímací a výběro- vá řízení na výzkumné a akademické pracovníky vypiso- vaná mezinárodně. Ačkoliv je pro působení zahraničních akademických a výzkumných pracovníků omezující to, že výuka probíhá převážně v češtině, je třeba se zamy- slet nad tím, jak jich získávat více. Je to mimochodem významné hodnotící kritérium v rámci mezinárodních žebříčků. Zatímco zaměstnávat zahraniční pracovníky ve výzkumu je jistě jednodušší, ve výuce je to otázka rozšiřování nabídky anglických studií. Povinnost mít i v českém studijním programu některé předměty v ang- ličtině je ale jednou z možných příležitostí, jak zapojovat do výuky zahraniční pracovníky hovořící anglicky. V roce 2023 jsme vydali směrnici o tzv. hostujících profesorech a první z nich se již daří získávat, např. na FEKT. Výzvou pro nás zůstává rovněž získávání tzv. postdoc zaměst- nanců pro výzkum.

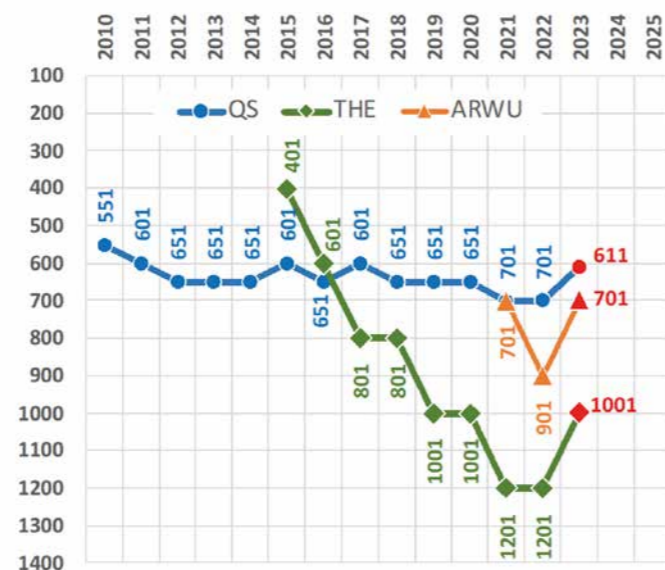
V závěru kapitoly o internacionalizaci se zaměříme na mezinárodní žebříčky. Díky značnému zlepšení komuni- kace s reprezentanty mezinárodních žebříčků a práce s daty se nám podařilo významně postoupit v hodnocení v rámci těchto žebříčků. O takřka 100 míst jsme pro rok 2024 vystoupali v hodnocení žebříčku QS World University Ranking: ze 701.–750. místa jsme se posunuli na 611.–620. místo mezi 1 500 univerzitami vybranými k hodnocení z celého světa. V QS Europe jsme zaujali 216. místo mezi 688 hodnocenými evropskými univerzi- tami a v rámci České republiky mezi českými univerzita- mi jsme postoupili na 4. místo. V oborovém žebříčku QS v oblasti inženýrství a technologií jsme meziročně pro rok 2024 povýšili na 281. místo.

O celých 200 míst jsme se pro rok 2024 posunuli v žebříčku Times Higher Education na 1 001.–1 200. mezi 1 800 hodnocenými univerzitami celosvětově a konečně v tzv. šanghajském žebříčku ARWU jsme vystoupali opět o 200 míst nahoru na 701.–900. místo z 2 500 hodnoce- ných univerzit z celého světa.

Odhaduje se, že na světě existuje nejméně 25 000 univerzit. Dosahovaným pořadím v mezinárodním hodno- cení se tak řadíme mezi 3–5 procent nejlepších univerzit

na světě. Je to výsledek práce našich akademických a výzkumných pracovníků, ale i neakademických za- městnanců, kteří podporují jejich práci, a v neposlední řadě je to znamení kvality našich studentů, doktorských i pregraduálních, kteří svými výsledky, tvůrčí činností, a nakonec i uplatněním po absolvování studia vytvářejí příznivý obraz naší univerzity.

International BUT Rankings
2010–2023

PODNIKATELSKÁ UNIVERZITA

Středem našeho zájmu bylo v uplynulém období mimo jiné také nastavení nového systému transferu znalostí. Transfer znalostí chápeme jako logické obchodní či podnikatelské rozhraní výzkumu a vývoje, ale i vzdě- lávání. Transfer je výrazem relevance a aplikovatelnosti dosahovaných výsledků a znalostí univerzity. Současně se transfer stal významným parametrem hodnocení i konkurenceschopnosti výzkumu a kvality moderních evropských výzkumných, a nejen technic- kých, univerzit. Proto jsme na univerzitě přistoupili po zkušenostech s několika vlnami nastavování transferu v minulosti ke změně systému. V první řadě jsme decentralizovali odpovědnost za řízení a výsledky transferu na fakulty a vysokoškolské ústavy. Vyšli jsme z teze, že je zcela logické, aby správa znalostí, výsledků a duševního vlastnictví byla vykonávána na úrovni řízení, na které jsou uzavírány zaměstnanecké vztahy s těmi, kdo jsou původci a nositeli těchto znalostí a vý- sledků. Je to mimo jiné logické i ve vztahu k oborové diverzitě různých výsledků vázaných na příslušný průmyslový nebo oborový segment včetně specifika potřeb, chování i charakteru obchodních vztahů v těchto segmentech. Současně jsme systém transfe- ru liberalizovali, učinili transfer a podnikání s výsledky legitimní a žádoucí součástí působnosti univerzity a mimo to z motivačních důvodů deklarovali, že celých 100 procent efektů transferu, zejména hospodářských výsledků zůstane fakultám a vysokoškolským ústavům.

Fakulty a ústavy však logicky samozřejmě musí zase na oplátku přijmout rizika obchodování, a to i odpověd- nost za správu duševního vlastnictví, jeho evidenci včetně rozhodování o způsobu a rozsahu jeho ochrany i krytí souvisejících nákladů, a také za jeho adekvátní oceňování pro prodej a licencování. Snad s výjimkou evidence, která dosud byla centrální, byly tyto činnosti beztak fakultami a ústavu vykonávány prakticky auto- nomně a na úrovni centra docházelo pouze k formálnímu podpisu smluvních vztahů a financování.

Na financování se přitom dosud centralizovaly finanční prostředky, což s decentralizací logicky odpadne. Reformou, která po několikaměsíčním přechodovém období vstoupila v účinnost od ledna 2024, se posilují pravomoci fakult a ústavů a zároveň se vytváří jejich přímá zainteresovanost na dosahovaných výsledcích a péči o ně. Přenos transferu na fakulty a ústavy byl přitom pouze logickou reflexí toho, jak činnosti ve skutečnosti probíhaly, a propojil pravomoci a odpověd- nosti za ně na úrovni řízení, na níž výsledky vznikají, resp. tam, kde jsou založeny pracovněprávní vztahy k jejich původcům. Takže decentralizací se pouze uvedl v soulad faktický stav věci. Také související obchodní jednání je vhodné vést se znalostí a s vědomím zvyklostí příslušného tržního segmentu spojeného s průmyslovým odvětvím, se kterým jsou fakulty či ústavy odborně spojeny.

Jsme přesvědčeni, že právě tímto nastavením lze probu- dit motivaci a povzbudit zájem usilovat o komercializaci dosažených výsledků. Samozřejmě centrálně však bude i nadále zajišťována metodická podpora a právní služby, jakož i podpora fakult a součástí s malým objemem těchto činností.

Kromě obchodování výsledků tvůrčí činnosti formou jejich prodeje či licencování je nedílným nástrojem transferu zakládání start-up či spin-off podniků posta- vených na využití duševního vlastnictví vytvořeného našimi lidmi. Jejich zakládání podporujeme a chceme posilovat. Hovoříme i o tzv. spin-out společnostech, tj. těch, které vznikly na základě know-how, jehož původ je na naší univerzitě, a které již delší dobu existují, ale jsou anonymní. I těmto společnostem nabízíme, aby se při- hlásily ke svému původu. Bude především na fakultách a ústavech, jaké se svými zaměstnanci, kteří o vznik takových podniků projevují zájem, sjednají ekonomické podmínky. Samozřejmě že v podpoře vzniku těchto obchodních společností je třeba respektovat omezení spojená s obecnou regulací tzv. veřejné podpory. Na centrální úrovni považujeme za důležité vytvářet příznivé podmínky zejména pro vznik start-upů či spin-offů, a to zjednodušením postupů a procedur. Toho docílíme úpravou vnitřních legislativních podmínek pro jejich schvalování, metodickou podporou a vedením zájemců, pomocí při zpracovávání podnikatelských záměrů ve spolupráci s vhodnými subjekty, např. Jihomoravským inovačním centrem a Technologickým parkem Brno, ale třeba i skrze hospodářské komory. Dále můžeme zprostředkovávat start-up kapitál či zajišťovat prostory pro inkubaci a pokračující podnikání. Současně usilu- jeme o to, aby podnikání na univerzitě a s univerzitou

nebylo skrývaným tajemstvím, ale pozitivně hodnocenou aktivitou, která bude i z druhé strany založena na na- stavení a respektování vzájemně korektních podmínek. Rádi bychom dospěli k tomu, abychom jako univerzita zakládali v průměru nejméně 3–5 spin-offů či start-upů ročně.

Transfer znalostí obecně chápeme z ekonomického hlediska v širším kontextu ve dvou liniích. Je to trans- fer hospodářský postavený na hospodářské činnosti, jehož typickými formami jsou např. smluvní výzkum, znalecká činnost či další vzdělávání poskytované za úplatu. Druhou linií je transfer nehospodářský, jehož definice je obsažena v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 651/2014 GBER (General Block Exemption Regulation) nebo v RSpSPVVal čili Rámci Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací č. 2022/C 414/01. Jedná se o činnosti, které svou povahou nesmí narušit vnitřní trh EU a nedochází u nich k veřejné podpoře. Jde o tzv. nehospodářské činnosti, za něž jsou na vysokých školách považovány vzdělávací činnosti v akreditovaných studijních pro- gramech a výzkum v tzv. účinné spolupráci a některé další činnosti. Základní podmínkou nehospodářských činností je, že zisk z nich musí být zpětně reinvestován do primárních činností vysoké školy.

	Transfer hospodářský	Transfer nehospodářský
výzkum	<ul style="list-style-type: none"> smluvní výzkum odborné studie měření a prodej volných kapacit výzkumné infrastruktury 	<ul style="list-style-type: none"> výzkum v účinné spolupráci §§ 28-31 RSpSPVVal obchodování licencí a prodej výsledků VaV příjmy z podílu start-ups/spin-offs
znalectví	<ul style="list-style-type: none"> expertní činnost (posudky, posouzení) 	<ul style="list-style-type: none"> poradenství pro veřejnost
vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> další odborné vzdělávání – nastavbová studia, kurzy 	<ul style="list-style-type: none"> vzdělávání pro veřejnost
	<ul style="list-style-type: none"> vydavatelská činnost 	<ul style="list-style-type: none"> vydávání vlastního know-how

Do hodnocení univerzity vstupují obě formy transferu, byť pro hodnocení univerzity, např. v Metodice 17+, je významnější právě podíl nehospodářského transferu.

Není to však jen výzkum jako zdroj obchodovatelných výsledků. Významnou oblastí, kterou řadíme do hospo- dářského transferu, je i vzdělávací činnost poskytovaná za úplatu a dále činnost znalecká nebo vydavatelská. Zvláštní pozornost jsme začítli k oživení dalšího odbor- ného vzdělávání v podobě placených forem celoživot- ního vzdělávání. Podařilo se např. rozvinout již uváděná akreditovaná nastavbová studia v podobě nastavbových vzdělávacích programů, např. Master of Science.

Příležitostí je možnost vytvářet vzdělávací moduly, ve kterých lze získat tzv. mikrocertifikáty. Tyto programy, dříve nazývané „postgraduály“, představují potenciálně významný nástroj pro propojení univerzity na aplikační praxi skrze odborné vzdělávání a nepochybně i cenný zdroj dodatečného financování vysoké školy.

Dva zásadní směry rozvoje transferu znalostí na univerzitě jsou posílit podíl nehospodářského transferu z výzkumu na výnosech v závislosti na objemu získávaných prostředků v projektech aplikovaného výzkumu, zejména TAČR a MPO, a dále zvýšit podíl získávaných prostředků z celoživotního vzdělávání. V oblasti nehospodářského transferu z výzkumu a tvůrčí činnosti by bylo žádoucí, abychom cílili nejméně na 10 procent podílu z objemu ročně fakultami a vysokoškolskými ústavami získávaných a spotřebovávaných finančních prostředků na projekty aplikovaného výzkumu, tj. zejména z projektů TAČR a MPO – dnes tvoří tento podíl pouze cca jedno procento.

VUT pořádalo Národní konferenci transferu, kde se probíraly otázky reformy transferu znalostí

Významným zdrojem, který může zlepšit výkon univerzity v transferu, je rovněž znalecká činnost. Ta byla do značné míry paralyzována ne zcela šťastnou novelou zákona a úhradovou vyhláškou. Některá nastavení se nám podařilo upravit i cestou nominace našich zástupců do příslušných pracovních komisí ministerstva spravedlnosti. Byť se mezitím povedlo docílit alespoň částečně přiměřené úpravy znalečného, v současné době i prostřednictvím České konference rektorů usilujeme o úpravu znaleckého zákona tak, aby znalectví bylo opět přitažlivou formou expertní činnosti. Podnikání ve smyslu valorizace know-how, které je výsledkem práce našich akademických a výzkumných pracovníků, považujeme za zcela legitimní a žádoucí aktivitu univerzity a vytvořit podmínky pro jeho rozvoj je důležitou strategickou linií univerzity. Úspěšnost podnikání umožňuje mimo jiné ověřit také užitečnost dosažených výsledků v praxi. Ve spolupráci s Podnikatelskou fakultou jsme proto zahájili projekt ContriBUTe s cílem rozšířit povědomí o možnostech rozvoje podnikání na univerzitě a příležitostech plynoucích z transferu znalostí. Chceme na univerzitě vybudovat podnikatelský ekosystém a v duchu konceptu Podnikatelské univerzity

či „Entrepreneurial University“ nadále podporovat vznik start-up a spin-off podnikání.

Vytváříme podmínky rovněž pro podnikání našich studentů. Nedílnou součástí tohoto konceptu je i již tradiční soutěž „Pojď podnikat!“, kde mají studenti možnost podávat podnikatelské záměry, které hodnotíme a každoročně deseti nejlepším a nejpropracovanějším přispějeme na dopracování podnikatelských záměrů a podpoříme je na cestě k jejich realizaci.

Významným inkubátorem potenciálního podnikání je studentská tvůrčí činnost. Jejím příkladem jsou Formule Student, Chicken Wings, StrojLab, ale také nově vzniklý Y-Space a další. Tyto tvůrčí aktivity jsou vizitkou kvality výuky na naší univerzitě a ukázkou špičkových odborných schopností našich studentů. Na evropských univerzitách se aktivity tohoto typu stávají dokonce kreditovanou součástí studia označovanou „challenge-based learning“. Technologické iniciativy studentů a takto zaměřené studentské spolky budeme v dalším období působnosti vedení rozhodně podporovat, a to i zvětšením laboratorního zázemí pro tyto aktivity v areálu Pod Palackého vrchem. Aktuálně se připravuje projekt k rozšíření laboratorních prostor pro tvůrčí činnost studentů v rámci Operačního programu JAK.

Spolupracujeme s Jihomoravským inovačním centrem v mentoringu a případné inkubaci start-up či spin-off firem v rámci dvou technologických inkubátorů, které jsou přímo součástí kampusu univerzity a které JIC spravuje. Kromě technologických inkubátorů se společně s JIC podílíme na provozování Kreativního inkubátoru KUMST zaměřeného na rozvoj kreativního podnikání, který je provozován JIC v objektu naší univerzity v Údolní 19.

Konkurenční výhodu nám poskytuje Technologický park Brno, vůbec první technologický park v ČR, jehož jsme prostřednictvím prémiové akcie spolu s městem Brnem spoluvlastníky. Ve spolupráci s městem usilujeme o nalezení optimální formy aktivní spolupráce mezi naší univerzitou a Technologickým parkem, tak abychom vytěžili co nejvíce ze synergie plynoucí z bezprostředního sousedství. Významnou referencí je pro nás v tomto smyslu například Technische Universität München či Technische Universität Chemnitz v Německu, které jsou rovněž obklopeny technologickými parky. Jednáme s městem Brnem o možnostech případného využití dohodnuté části prostor pro startovací lokalizaci začínajících start-up či spin-off firem založených univerzitou, a to včetně prostor pro tvůrčí aktivity našich studentů. Příležitostí je pro nás i další vědecko-technický park, VTP Brno, a. s., založený ve spolupráci s Hospodářskou komorou jižní Moravy a vybudovaný v našem areálu Pod Palackého vrchem, ve kterém vlastníme 12procentní podíl a s nímž rovněž hledáme optimální formu spolupráce.

Pro rozvoj transferu i podnikání je důležitá i naše účast v technologických clusterech, které sdružují zájmové podnikatelské, výzkumné i akademické subjekty.

Takovými jsou zejména Národní polovodičový cluster, který je aktuálně jako člen evropské sítě polovodičových clusterů SILICON EUROPE klíčovým partnerem projektu zaměřeného na budování již zmiňovaného Národního kompetenčního polovodičového centra v ČR. Podařilo se nám vyjednat jednak sídlo tohoto připravovaného kompetenčního centra v Brně a VUT učinit vedoucím partnerem projektu v konsorciu s ČVUT v Praze, Národním polovodičovým clusterem, společnostmi onsemi a Codosip a Jihomoravským inovačním centrem. Jsme zakládajícími členy nejen Národního polovodičového clusteru, ale i Českého bateriového clusteru pro technologie akumulace energie, Brno Space Clusteru pro oblast vesmírných technologií, Moravskoslezského automobilového clusteru a dalších, na jejichž základě budujeme partnerství mezi průmyslovým, výzkumným a akademickým sektorem.

Při rozvoji transferu a podnikání považujeme za podstatnou spolupráci s průmyslovými partnery, pro něž jsme jednak zdrojem absolventů, ale také partnery výzkumných projektů. Proto jsme v uplynulém období investovali nemalé úsilí do obnovení spolupráce a aktivního navázání vztahů s průmyslovými partnery a jejich reprezentacemi, hospodářskými komorami. V březnu 2023 jsme uskutečnili první velké setkání s průmyslovými partnery, které pokračovalo dalším setkáváním s jejich reprezentacemi jako AmCham v dubnu 2023. Současně jsme v říjnu 2023 uzavřeli na univerzitní úrovni dvě strategická partnerství se společnostmi onsemi a Honeywell, se kterými jsme se dohodli na rozvoji spolupráce včetně hledání cest k zapojení do velkých projektů průmyslového výzkumu. Aktuálně připravujeme obdobnou strategickou smlouvu se společností Thermo Fisher Scientific.

Začátkem roku 2023 proběhlo setkání strategických průmyslových partnerů univerzity

Ustavili jsme rovněž zcela nově Průmyslovou radu s působností od ledna 2024 složenou z vybraných zástupců průmyslu jednak pro podporu transferu znalostí a obchodování duševního vlastnictví, ale i pro zapojení do analýzy vzdělávacích potřeb, poskytování zpětné vazby a evaluace studijních a vzdělávacích programů.

Do dalšího období je pro nás důležité rozpracování metodik oceňování výsledků tvůrčí činnosti a duševního vlastnictví, systemizace procesů ochrany duševního vlastnictví, zajištění podmínek pro ochranu obchodního tajemství, včetně případného rozšíření certifikace systému řízení bezpečnosti jako např. TISAX pro pracoviště, která mají potenciál dosáhnout na velké projekty průmyslového výzkumu.

Agenda transferu znalostí patří do sdružené gesce prorektora pro výzkum a transfer, který mimo jiné stejnou agendu zajišťuje i jako člen Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace. Na rektorátě má koordinaci agendy na starosti koordinátor transferu znalostí, dále je poskytována právní a metodická podpora a podpora centrální evidence duševního vlastnictví. V roce 2024 plánujeme dokončit personální a organizační stabilizaci nastavení centrální úrovně při zajištění agendy transferu v dohodě s fakultami a ústavami.

UDRŽITELNÁ UNIVERZITA

Nástup současného vedení univerzity byl provázen rostoucím společenským důrazem na ochranu klimatu a environmentální odpovědnost. Reflexe evropské politiky Zelené dohody neboli Green Deal a odpovědnost za klima a přírodní bohatství zaujala významné místo ve společnosti, v rozvojových strategiích podniků i institucí na celém světě. VUT přijalo odpovědnost technické univerzity přispívat k řešení společenských výzev k ochraně životního prostředí a klimatu, udržitelnosti a kvality života. Environmentální odpovědnost chápeme navíc jako technologickou příležitost, neboť technologie, které jsou s ochranou životního prostředí spojené, jsou tradiční součástí výzkumu a vývoje, jimiž se naše fakulty zabývají, a vzdělávání v této oblasti pro výchovu nové generace inženýrů je nedílnou součástí naší studijní nabídky.

Kromě ochrany přírodních zdrojů a přírody samotné je nosným tématem celosvětového úsilí snižování emisí CO₂ jako cesty k ochraně klimatu v souvislosti s oteplováním planety. V reflexi závěrů klimatické konference konané v Paříži v roce 2015 se technologická řešení, která mají zátěž klimatu snižovat, zaměřují především na energetiku a dopravu. Předmětem zájmu se stal rozvoj technologií pro využívání alternativních zdrojů energií. Patří sem rozšiřování a zvyšování efektivnosti využívání obnovitelných zdrojů energie, jako je slunce, vítr, voda, ale i země ve smyslu geotermální energie, vývoj a rozšiřování využití bezuhlíkových či bezemisních technologií, jako je vodík nebo jádro, a konečně i témata doplňkového a sekundárního využívání zbytkových energií (přebytků reziduí elektrické energie, tepla) a rozvoj technologií recyklace, rekuperace, kogenerace či akumulace energie. Nemalou technologickou výzvou se stalo zpracování odpadů, např. ve smyslu jejich sekundárního využití a přeměny na sekundární materiály, teplo či elektrickou energii.

Kdo jiný než technická univerzita může uchopit tato technologická témata a dovést je cestou výzkumu

a vývoje až k realizaci? VUT realizovalo a realizuje desítky projektů v oblasti udržitelnosti financovaných v rámci programů TAČR, GAČR, MPO, Horizon 2020, Horizon Europe, minulých či stávajících operačních programů zaměřených na:

- vývoj a výrobu nových materiálů na bázi recyklace odpadů či využití obnovitelných biozdrojů – biomasa (celulóza, lignin aj.)
- nízkooenergetické a environmentálně šetrné stavebnictví
- technologie pro energetiku, dopravu, stavebnictví
- zelenou energetiku ve smyslu technologií pro využití alternativních energetických zdrojů
 - * bezemisních (či bezuhlíkových) energetických zdrojů (elektrokotle, tepelná čerpadla)
 - * vodíkových technologií včetně zařízení na výrobu vodíku, např. elektrolyzérů
 - * technologií pro jaderné elektrárny
 - * obnovitelných zdrojů energie a elektráren využívajících slunce FTE, vodu či vítr VTE
 - * technologií pro řízení distribuční sítě a optimalizaci jejich zatížení
 - * dalších technologií, včetně těch pro energetickou bezpečnost a nezávislost spojených s optimalizací energetického mixu (vč. cybersecurity)
- elektromobilitu
- akumulátory a baterie, resp. bateriová (elektrochemická) úložiště
- cirkulární ekonomiku (tj. oběhové hospodářství) vč. odvětví, která se zabývají energetickou a užitnou výtěžností celého produkčního a spotřebního cyklu od surovin přes výrobu, spotřebu až po odpady a odpadové hospodářství a optimalizaci z hlediska využitelnosti, efektivnosti a energetické náročnosti
- technologie světla, světelný smog a environmentálně šetrné osvětlení

Naše fakulty i s podporou projektových výzev v operačních programech, jako jsou OP JAK či NPO, reflektují ve svých bakalářských i magisterských (inženýrských) studijních programech téma udržitelnosti včetně vývoje tematicky nových studijních a vzdělávacích programů. V rámci řady Ph.D. studií se studenti zabývají výzkumem v oblastech spojených s udržitelností. Příkladem mohou být aktuálně i nově připravované a zahajované programy jako „e-mobilita a udržitelnost“ na FEKT, program „jaderná energetika“ ve spolupráci FEKT, FSI, FAST a FCH, „environmentální inženýrství“ na FAST a FCH či program „krajinný urbanismus“ na FA. V rámci nastavbových studií byl pro specialisty z praxe akreditován vzdělávací program s uplatněním mikrocertifikátů pod názvem „MSc in Environmental Engineering“ na FAST. Kromě toho do studijních programů jsou a nadále budou začleňovány předměty posilující environmentálně odpovědné myšlení studentů.

I ve vnitřní správě na univerzitě, zejména v oblasti provozu, údržby a stavebních investic, tj. při rekonstrukcích a ve výstavbě nové infrastruktury, přijala univerzita

politiku udržitelnosti jako respektovanou součást přístupu k řízení univerzity. Uplatňujeme principy DNSH – „Do Not Significant Harm“ a nZEB – „nearly Zero Energy Buildings“. V energetickém managementu aktualizujeme energetické audity objektů a provádíme odstraňování nálezů auditů. Provedli jsme komplexní upgrade BMS (Building Management System) v hlavních dislokačních lokalitách a areálech, zvláště Pod Palackého vrchem a Božetěchova. Veškeré investiční záměry, ty plánované i ty v realizaci, jako Program MŠMT Reprodukce majetku vysokých škol, v rámci probíhajících rekonstrukcí a do-staveb plně respektují uvedené principy DNSH a nZEB. Rovněž při veřejném nakupování zboží, služeb i prací uplatňujeme dlouhodobě environmentálně odpovědný přístup.

VUT prezentovalo v Senátu ČR technologie nejen pro Antarktidu

Můžeme upřímně konstatovat, že VUT přijalo téma udržitelnosti za součást svých strategických priorit na úrovni výzkumu, vzdělávání i ve svých vnitřních procesech a v posledních dvou letech učinilo zásadní posun. Přihlásilo se k naplňování příslušných ESG cílů (Environment, Sustainability, Governance). Konsolidovalo svůj výzkum, vývoj a vzdělávací činnost, tak aby bylo možné s čistým svědomím prohlásit, že jsme univerzitou s environmentálním myšlením. Environmentální odpovědnost přitom chápeme jako technologickou příležitost. O našem přístupu k tématu udržitelnosti jsme měli možnost podat zprávu senátorům a poslancům v Senátu ČR koncem listopadu 2023, kdy se uskutečnilo setkání u příležitosti Dne Antarktidy. Tento poslední lidským osídlením nezatížený kontinent je symbolem mezinárodního úsilí zachovat nedotknutelnost přírodního bohatství. VUT je mimochodem technologickým partnerem antarktického výzkumného programu a prostřednictvím Českého antarktického nadačního fondu poskytuje technologickou podporu českým antarktickým základnám.

Téma udržitelnosti se stalo rovněž významným kritériem hodnocení v mezinárodních žebříčcích, jak QS, tak THE. I zde poprvé naše univerzita za rok 2023 vstoupila do bodování QS World University Ranking: v kategorii Sustainability jsme na 921.–940., s environmentálním dopadem na 839. místě. VUT rovněž usiluje o získání mezinárodní ceny Sustainable University. Do druhé poloviny volebního období pak posílí význam tématu

udržitelnosti pro univerzitu rozšíření gesce na úrovni prorektora, kdy ve spolupráci s kvestorkou univerzity bude po akademické stránce na téma udržitelnosti dbát prorektor pro uměleckou činnost a udržitelnost.

UNIVERZITA DIGITÁLNÍ

Slovník posledních několika let ovládá pojem digitalizace, který nahradil některé starší pojmy jako automatizace, elektronizace aj. Digitalizace se v ČR stala mimo jiné jedním z primárních cílů tzv. Národního programu obnovy, jednoho z posledních rámců systémového financování ze zdrojů Evropské unie určeného na obnovu a rozvoj infrastruktury státu. Tento program spojuje obnovu infrastruktury jednak s digitalizací výroby a procesů obecně a jednak s udržitelností a politikou Green Deal. Pronikání informačních technologií do všech oblastí lidské činnosti je dnes korunováno mimo jiné nástupem umělé inteligence. Digitalizace s sebou nese stále naléhavější téma kybernetické bezpečnosti a rovněž celou řadu otázek sociálních a kulturních. Tento trend se nevyhýbá ani univerzitám a digitalizace v oblastech vzdělávání a výzkumu a s nimi souvisejících podpůrných administrativních procesů proměňuje univerzitní prostředí. Významnou prověrkou připravenosti a současně schopností využívat informačních a komunikačních technologií jako podpory procesů na univerzitách se stala doba covidová.

Hledání vhodných řešení, sdílení zkušeností a dobrých praxí v oblasti digitalizace podporují mnohé konference pořádané například Evropskou univerzitní asociací anebo organizované vysokými školami mezi sebou. Příkladem může být poslední setkání evropských technických univerzit pořádané v Dublinu 2023, kterého jsme se účastnili. Digitalizaci v podobě elektronizace procesů včetně rozvoje infrastruktury podporuje v oblasti vysokého školství i řada programů a přihlásili jsme se k ní také na naší univerzitě.

Na VUT proběhlo setkání na téma digitální transformace univerzity se zástupci společnosti Microsoft

Tyto trendy, ale i potřeba změnit dosavadní praxi v oblasti řízení a rozvoje informačního systému na VUT nás vedly k rozsáhlé a koncepční změně systému informačních služeb. Přistoupili jsme k zásadní organizační rekonstrukci CVIS, Centra výpočetních a informačních služeb, zmapování informačního systému z hlediska stavu a potřeb rozvoje, zavedli jsme systém

projektového a produktového řízení postavený na plánování správy, údržby a rozvoje informačního systému univerzity formou řízení produktu a rozvojových projektů s jasným rozpočtem a harmonogramem. Ustavili jsme nezávislou pozici správce informačních systémů, vykonávajícího dohled nad integritou informačního systému. Nově jsme jmenovali Radu pro informační systém a Technologickou radu jako užší poradní výbor rektora s cílem zajistit plánování rozvoje informačního systému ve všech jeho částech, a zejména prioritizaci investic. Zjistili jsme, že lidské kapacity ani finanční možnosti v oblasti IT zřejmě nikdy nebudou dostatečné, abychom zajistili operativní odezvu na všechny potřeby, které jsou takřka vždy a všechny akutní a stálé. Identifikovali jsme proto strategické priority, provedli zásadní revizi systému požadavků, rozdělili potřeby vývoje na ty, kde budeme vývoj zajišťovat vlastními silami, kde budeme vývoj nakupovat a kde prostě nakoupíme a implementujeme vhodná a dostupná existující řešení.

Budujeme informačně bezpečnou univerzitu propojenou informačními a komunikačními technologiemi se strategickou prioritou zaměřenou na poskytování kvalitní informační podpory pro naše studenty a zaměstnance. Rozšiřujeme integrované informační prostředí, jehož prioritami jsou:

- spolehlivost a dostupnost dat v reálném čase
- elektronizace oběhu a elektronické schvalování dokumentů
- digitalizace procesů a poskytování digitální asistence
- kybernetická bezpečnost

Definujeme a hledáme roli a efektivní využití umělé inteligence pro podporu výuky a studia. Investujeme do:

- digitalizace studijních opor a vytváření on-line výukového a studijního prostředí podporujícího vzdálené či distanční metody výuky s prvky adaptivního a kooperativního učení
- informační podpory projektového řízení, výzkumu, vývoje, umění a tvůrčí činnosti

Konvergujeme:

- ke komplexní integraci informační podpory studijních agend
- ke konsolidaci databází a systému řízení dat pro podporu rozhodování
- k systemizaci organizační struktury v informačních systémech
- k integrovanému systému správy budov, výukové a výzkumné infrastruktury
- k digitalizaci energetického managementu

V tomto volebním období jsme se zaměřili zejména na tři průřezové a současně bazální priority v oblasti řízení a rozhodování o rozvoji informačního systému univerzity:

- konsolidaci databází ve smyslu integrace dat z dílčích aplikací a sémantické revize dat s cílem zajistit jednoznačnou interpretaci dat
- sjednocení obrazu organizační struktury univerzity v informačních systémech pro elektronizaci oběhu dokladů a zajištění schvalovacích procesů

- digitalizaci procesů jak administrativních, tak akademických včetně konvergence ke sjednocení aplikačních platforem, např. studijního informačního systému, jakož i uživatelského rozhraní aplikací na bázi webového rozhraní apod.

Konkrétně jsme dokončili sjednocení studijních informačních systémů do jediného, nastoupili jsme cestu k upgradu ekonomického a personálního informačního systému, dokončili jsme upgrade systému řízení inteligentních budov BMS (Building Management System), po letech jsme dokončili a zavedli elektronické schvalování objednávek a s tím zajistili plně i proces elektronizace nakupování spotřebního zboží v aplikaci „Nákupní dům“. V digitalizaci administrativních procesů pokračujeme dále. Připravujeme elektronizaci platebního styku, díky níž bude možné provádět a přijímat platby za konference, vzdělávací programy a další služby, ale i za knihy vydávané naším Nakladatelstvím VUTIUM či za propagační předměty elektronicky. Po nečekané redukci kapacitní disponibility cloudových úložišť dat společnostmi Google a Microsoft aktivně připravujeme adekvátní řešení centrálních datových úložišť. Pro podporu rozhodování postupně rozšiřujeme manažerský informační systém na bázi datových kostek umožňujících sestavovat informace v požadované sémantice z dat uložených v databázích.

Pojem informační služby jsme nahradili pojmem informační podpora jako vyjádření změny v chápání role informačního systému a podpůrného přístupu k uživatelům. V reakci na nabývající kvalitu a dostupnost generativních nástrojů umělé inteligence jsme nastavili pravidla a meze pro jejich etické využívání ve vzdělávací i tvůrčí činnosti. V neposlední řadě v odezvě na vzrůstající rizika věnujeme nemalou pozornost kyberbezpečnosti a nastavili jsme adekvátní organizační a personální zajištění na ochranu dat a informačních systémů před jejich vnějšími napadeními.

UNIVERZITA ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ

Naše akademické, výzkumné i tvůrčí pracovníky chápeme jako klíčový zdroj úspěchu, bohatství a konkurenční výhody v naplňování poslání univerzity. Spolu se studenty všech stupňů studia tvoříme všichni jedinečnou komunitu, akademickou obec, jejíž potenciál se snažíme podporovat a zviditelňovat vnějšmu světu. Nesmíme však zapomenout ani na roli našich administrativních a technických pracovníků, kterým vděčíme za jejich podporu, bez níž by dosahování našich cílů bylo jen stěží možné. Vlastnosti, které považujeme za určující pro náš úspěšný rozvoj, jsou především odpovědnost a profesionalita ve smyslu odbornosti, ale i přístupu k práci.

Vysoké učení technické v Brně je nositelem evropské ceny HR Award získané poprvé v roce 2021 a obhájené v roce 2023. Jsme univerzitou, jejíž kulturu budujeme na respektu k principům akademické svobody, demokracie a rovných příležitostí. Oceňujeme výkon a jeho kvalitu

jako přirozený a všeobecně přijímaný princip spravedlivého hodnocení a rozdělování.

S vědomím povinnosti hájit morální čistotu a nezávislost akademického prostředí a rovněž být znalostním a hodnotovým pilířem společnosti:

Respektujeme a chráníme

- akademickou nezávislost
- demokracii a její obecné hodnoty
- názorovou svobodu

Usilujeme a dbáme o

- genderovou rovnost, korektnost a toleranci
- sociální bezpečí pro studenty a zaměstnance

Ve sporech

- ctíme právo na ochranu a řádné slyšení všech stran

V rozhodování a řízení

- uplatňujeme princip rovných příležitostí a rovného přístupu
- vytváříme podmínky a poskytujeme podporu přiměřeně vyrovnávající objektivní omezení našich studentů a zaměstnanců

Vnímáme potřebu cílit marketing v oblasti studia na pozvání většího podílu dívek do našich studií. Věříme, že stávající průměr cca 25 procent studujících dívek má potenciál být vyšší a může dosáhnout na průměr, který vykazují třeba naše partnerské univerzity, např. v Německu nebo Rakousku, kde podíl žen v technických studiích tvoří až jednu třetinu všech studujících. Ukazuje se, že dívky jsou ve studiu na naší univerzitě dokonce i úspěšnější, neboť přes nižší podíl ve studiu činí podíl dívek na počtu všech absolventů 33 procent. Je zřejmé, že zcela jistě zde hraje roli oborová struktura studií, kde se dívkám daří, ale ukázat jim perspektivu studia v technických oborech je pro nás nepochybně výzvou, již se jako vedení budeme intenzivně zabývat, a to i v kontextu reflexe celkového trendu ve vývoji zájmu o technické vzdělávání.

Rovněž považujeme za důležité věnovat pozornost zaměstnávání žen. Z celkového podílu 40 procent žen v zaměstnaneckém poměru na naší univerzitě je jich pouze 28 procent v akademických či výzkumných

pozicích. Podporujeme v souladu s celospolečenskými trendy vytváření rovných podmínek a podmínek pro sblížení pracovního a rodinného života, tak aby ženy mohly ve větší míře zaujímat akademické a výzkumné pozice. Nabízíme možnosti flexibilní pracovní doby, práce z domu a poskytujeme finanční podporu na děti umístované rodiči do mateřských škol. Jako jeden z benefitů ze sociálního fondu jsme zavedli příspěvek na školkovné rodičům pro každé dítě do šesti let věku. Budeme v rámci možností podporovat i rozšiřování kapacit pro umístování dětí ve vlastních zařízeních, jako je například školka „Edisonka“ provozovaná při FEKT. Doufáme jen, že nová opatření státu v souvislosti s konsolidací veřejných financí a nová pravidla danění benefitů tyto naše záměry nebudou ztěžovat, jak se nyní děje, i když ani tak se těchto záměrů určitě nehodláme vzdát.

Potřebujeme se také zaměřit na zahraniční zaměstnance. Pouze 10 procent našich zaměstnanců je zahraničních, z toho polovina pochází ze Slovenska. Tento podíl je sledovaným parametrem hodnocení úrovně internacionalizace univerzit v mezinárodních žebříčcích. Otevření univerzity zahraničním pracovníkům je proto významným prvkem personální strategie. Vedle vytváření pracovních příležitostí je však také potřeba zajistit adekvátní podmínky a podporu zahraničním zaměstnancům na univerzitě, a to včetně internacionalizace prostředí a komunikačního rozhraní univerzity.

Velkou výzvou je pro nás další rozvoj motivačního systému, jehož jádrem je systém hodnocení. V kontextu směřování univerzity k excelenci je hodnocení a jeho motivační potenciál jedním z důležitých nástrojů podporujících personální a kariérní rozvoj našich zaměstnanců. Má to být ale především nástroj, který má odhalovat potenciál, silné stránky a příležitosti našich zaměstnanců pro jejich optimální zařazování, pro efektivnější využívání jejich schopností, a zejména podporu rozvoje jejich kariéry. Samozřejmě že systém hodnocení má stimulovat následnou aktivitu zaměstnanců a zájem o jejich osobní rozvoj, ale rozhodně to nemá být nástroj, který by snad měl demotivovat či vzbuzovat obavy. Předpokládáme jeho rozšíření i na hodnocení administrativních pracovníků.

V minulém období jsme zaměřili významně pozornost na budování akademické i vědecké integrity našich zaměstnanců. Revidovali jsme související standardy etického chování a vtělili je do novely Etického kodexu. Nově jsme ustavili Etickou komisi, kterou jsme rozšířili i o hlas studentů. Jedním z důležitých témat zvláště posledního období je sociální bezpečí, a to jak pro naše studující, tak i pro zaměstnance. Ustavili jsme pozici koordinátorky genderové rovnosti vybavené kompetencemi ekvivalentními ochránci práv (ombudsperson). Nastavili jsme organizaci, personální zajištění a komunikační mechanismy, které umožní reagovat adekvátně na jakékoliv projevy porušování osobní svobody či práv jednotlivců. Po neblahé předvánoční události na Univerzitě Karlově jsme ustavili rovněž pozici koordinátora bezpečnosti, organizaci a systém krizové komunikace pro případ výskytu bezpečnostních incidentů či mimořádných událostí, které by mohly ohrožovat

život studentů či zaměstnanců. Apelovali jsme v tomto smyslu i na všímavost k nestandardním projevům chování a k tíživé situaci druhých v našem okolí. Posílili jsme psychologické poradenství pro podporu zejména studentů, ale i zaměstnanců ve složitých osobních situacích, byť vnímáme, že kapacity poradenství jsou omezené možnostmi zdrojů i dostupností odborníků v těchto oblastech.

Přednáška prorektorky pro lidské zdroje z TU Wien na VUT v únoru 2023

Zejména v minulém roce 2023 jsme usilovali o maximální kompenzaci vysoké míry inflace, která nás postihla zejména jako důsledek vnější geopolitické situace a vývoje cen energií. Zvýšili jsme tarify o 10 procent v roce 2023, na které jsme přispěli z jedné třetiny z centrálních fondů. Současně jsme věnovali pozornost zaměstnaneckým benefitům, do kterých jsme koncem roku 2023 v reakci na vysokou inflaci rozpustili mimo jiné i zajímavou částku ze sociálního fondu. Bohužel tato opatření poněkud zkalila probíhající reforma veřejných financí na státní úrovni, která přinesla zdanění některých zavedených benefitů, a tak nás čeká další hledání, jak podpořit naše zaměstnance. Budeme však rozhodně i nadále hledat cesty i zdroje k jejich adekvátnímu odměňování. Aktuálně se diskutuje téma tzv. mzdové koheze neboli soudržnosti apelující na udržitelnost a srovnatelnost mezd, zejména v nastavení tarifů, tak aby jejich úroveň zejména v nižších tarifních třídách u akademických, výzkumných i neakademických pracovníků odpovídala přiměřeně vnějším ekonomickým podmínkám. Příspěvek ministerstva školství na zajištění takové koheze jistě vzbudí v tomto roce velkou pozornost a zajímavou argumentaci pro jeho rozdělování.

Usilujeme o to, abychom pro naše studenty i zaměstnance vytvářeli nejen příznivé pracovní a studijní prostředí, ale také podmínky pro mimopracovní a mimoškolní vyžití. Zajistili jsme zpřístupnění našich sportovišť studentům i zaměstnancům ve sportovním areálu kampusu VUT Pod Palackého vrchem. Volných kapacit sportovních zařízení mohou využívat i ve svém volném čase. Jsme přesvědčeni, že sport přispívá ke zdravému životnímu stylu, který je důležitou podmínkou pro pracovní nebo studijní výkon a jeho kvalitu.

Studentům pak nabízíme tělesnou výchovu i sport jako volitelný předmět během celé doby jejich studia. Držíme se teze, že sport má být nedílnou součástí života

studentů na vysokých školách. Možná i proto se nám daří na univerzitě udržovat poměrně širokou základnu kvalitních sportovců z řad studentů, kteří univerzitu reprezentují v individuálních i kolektivních sportech na mnoha akademických, ale i profesionálních národních i mezinárodních sportovních soutěžích doma i v zahraničí. O úspěších našich studentů svědčí celá řada medailových umístění. Studentský sport se nese v duchu koncepce „Studuj a hraj“, se kterou přišli naši Cavaliers, reprezentanti v hokeji, a která se stala obecnou výzvou pro všechny naše studující.

Staráme se o to, abychom naše zaměstnance i studenty oceňovali a zviditelňovali jejich zásluhy, a to i mimo VUT. Naši zaměstnanci a studenti mohou získat kromě univerzitních ocenění a medailů i ceny udělované nejrůznějšími vnějšími organizacemi, jejichž soupis jsme sestavili. Je jich skutečně celá řada, a tak využíváme i této možnosti a navrhujeme k ocenění zaměstnance i studenty. Za poslední dva roky jsme tak našim zaměstnancům udělili 12 zlatých, 20 stříbrných a 18 pamětních medailů VUT, jakož i 7 cen rektora. Naši zaměstnanci získali na základě naší nominace 5 Cen města Brna, 2 Ceny Jihomoravského kraje a 1 Cenu Ministerstva školství. Radost nám činí úspěchy našich studentů, kteří se pravidelně umisťují mezi nejlepšími v různých soutěžích, například v soutěži společnosti Siemens o Ceny Wernera von Siemense vypisované v různých kategoriích za vynikající diplomové či doktorské práce. Velmi si vážíme cen udělovaných našim studentům Nadací Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových, dnes nejstarší nadace v ČR založené v roce 1904 za účelem podpory českých vysokých škol, mezi něž byla kromě vysokých škol pražských zahrnuta také brněnská technika, v té době jediná česká vysoká škola na Moravě. Za poslední dva roky získali naši studenti 1 ocenění Ministerstva školství, 11 cen Nadace Hlávkových, 4 Ceny Wernera von Siemense a 16 cen v soutěži Brno Ph.D. Talent pořádané každoročně městem Brnem. Hrdí jsme na úspěchy našich studentů v tvůrčí činnosti a jejich umisťování v mezinárodních soutěžích, například v rámci Formule Student a jiných. V neposlední řadě jsme hrdí na úspěchy, vítězství a medailová místa našich studentů ve sportovních soutěžích včetně mezinárodních reprezentací. Vděční jsme však i za aktivní účast v těchto soutěžích doma i v zahraničí, a i když zrovna naši reprezentanti neobsadí přední místa, oceňujeme jakékoliv jejich výsledky, neboť již jen sama účast je pro nás úspěchem.

Ačkoliv jsme univerzita technická, jsme velmi pyšní na to, že máme svůj vlastní studentský a absolventský pěvecký sbor Vox luvenalis, který dává příležitost hudebně nadaným studentům i absolventům ke kulturnímu a uměleckému vyžití.

UNIVERZITA ADMINISTRATIVNĚ PŘÍVĚTIVÁ

Administrativa a byrokracie a zvláště její neustálý nárůst jsou nepochybně zdrojem kritiky snad ve všech oblastech lidské činnosti. S vědomím jejich obtěžující náročnosti, která ubírá kapacitu i síly pro produktivní

činnost, hledáme soustavně cesty eliminace administrativní zátěže, nebo alespoň jejího odstínění od těch, kteří produkují výsledky naplňující poslání univerzity. Toto lze činit v podstatě třemi cestami:

- kompetentním působením našich znalých zástupců u zdroje vzniku byrokracie s cílem eliminovat zbytečné, nedomyšlené a neznalé regulace, předpisy a pravidla vytvářená ze strany vnějších orgánů
- profesionalizací výkonu a kompetencí administrativního a technického aparátu uvnitř univerzity na všech úrovních řízení a aktivní a znalou administrativní podporou akademických, výzkumných a tvůrčích pracovníků ze strany administrativních a technických zaměstnanců
- digitalizací procesů, zejména oběhu dokladů a schvalovacích procesů, jakož i kvalitní informační podporou

Je to však nekonečný boj. V první řadě se snažíme změnit kulturu a myšlení uvnitř naší univerzity. Hned od počátku převzetí našeho mandátu jsme se vedle rekonstrukce Centra informačních a výpočetních služeb pustili rovněž do organizační změny rektorátu. Z původních 24 útvarů dnes máme na rektorátě útvarů pouze 14. Kromě zrušení některých útvarů a časem i projekty nahromaděných funkčních míst jsme rekonstrukci rektorátu usilovali zejména o sdružení kapacit, odstranění neproduktivních činností, zvýšení kompetenční a profesní úrovně činnosti, zjednodušení schvalovacích procesů a zajišťování podpisů, jakož i převedení kompetencí tam, kde je rozhodování o nich nejefektivnější. Tak došlo k optimalizaci centralizace a decentralizace činnosti i mezi rektorátem a součástmi univerzity. Celkově jsme změnou sledovali transformaci přístupu rektorátu k součástem na efektivní administrativní podporu. Současně jsme na rektorátě nastavili vnitřní systém hodnocení zaměstnanců, kterým chceme zvýšit efektivnost a kvalitu pracovního výkonu. Všichni však dnes víme, jak složité je získat kvalitní zaměstnance, a tak důležitým závěrem je, že sledování efektivnosti rektorátu a zpětnou vazbu na kvalitu jím poskytovaných služeb budeme nadále systematicky podrobovat analýze.

S cílem vyvážit odpovědnost a pravomoci a zajistit efektivní rozhodování jsme rozhodli o decentralizaci určitých činností na fakulty, vysokoškolské ústavy a další součásti. Zjednodušil se tím zásadně oběh dokladů pro jejich schvalování a podepisování. Jedná se zejména o správu projektových žádostí a projektů, zejména pro projekty TAČR a MPO, které z nějakého důvodu byly kromě fakult a vysokoškolských ústavů stále schvalovány na rektorátě včetně souvisejících smluv o užívání výsledků.

Rovněž jsme přistoupili k decentralizaci transferu znalostí na fakulty a vysokoškolské ústavy, neboť jsme přesvědčeni, že správa výsledků a souvisejícího duševního vlastnictví, které vznikají jako zaměstnanecká díla, musí být zajištěna tam, kde jsou uzavírány pracovní právní vztahy. Zjednodušuje to procesy a související

administrativu a schvalovací postupy jsou díky tomu operativnější. Jak jsme již uvedli na jiném místě, rozhodli jsme, že 100 procent efektů, zejména těch finančních, které vznikají v rámci transferu znalostí, zůstává na fakultách a jejich užítí je plně v kompetenci fakult a vysokoškolských ústavů. Povinností fakult zůstane pouze výsledky evidovat v centrální databázi, která je nadále ve správě rektorátu. Rektorát samozřejmě pro transfer znalostí zajistí centrálně metodickou podporu a fakultám a ústavům budou k dispozici i centrální právní služby. Fakulty a ústavy si pak samy nastaví nezbytné vnitřní procesy, rozdělování výsledků i odměňování původců za respektování minimálního počtu pravidel, která jsou dána centrálně. Centrálně pak zůstanou služby transferu znalostí zajišťovány pro malé součásti, kde by vytváření jejich zázemí nebylo efektivní. Jsme přesvědčeni o tom, že po letech zkušeností je to nejlepší cesta k posílení motivace k produkci transferovatelných výsledků a k jejich prodeji nebo k zakládání spin-off a start-up firem. Také jsme významně liberalizovali přístup k podnikání s výsledky tvůrčí činnosti na univerzitě. Podnikání je vnímáno jako zcela žádoucí a podporovaná aktivita. Je to současně apel směrem k našim zaměstnancům, aby podnikatelské aktivity, které mohou provozovat na univerzitě, zviditelnil a pomohl jimi univerzitě posílit výkon v transferu znalostí, jenž vstupuje do hodnocení. Podporujeme rovněž podnikatelské aktivity studentů včetně zakládání studentských spin-off a start-up firem.

Projekt Pojď podnikat! podporuje studenty VUT v podnikatelských záměrech

Pokračujeme v digitalizaci administrativních procesů, které mají zjednodušit a usnadnit oběh a schvalování dokumentů zejména v oblasti ekonomiky a personalistiky. Podařilo se ukončit projekt elektronizace finanční kontroly v oblasti objednávek a pokračujeme jejím dalším rozšiřováním na oblast závazků a evidence majetku. V oblasti administrativy jsme plně elektronizovali proces zadávání veřejných zakázek, dokončili jsme elektronizaci nákupu spotřebního zboží a drobného majetku v aplikaci „Nákupní dům“ a připravujeme projekt elektronizace platebního styku, upgrade funkcionalit systému pro elektronické schvalování cestovních příkazů aj.

Velkou pozornost celou dobu věnujeme posilování zastoupení naší univerzity v orgánech, poradních sborech, pracovních a hodnotících komisích na národní i mezinárodní úrovni. Nominovali jsme naše zástupce do národních orgánů a grantových agentur, především

v oblasti výzkumu. Plně respektujeme nezávislost takových orgánů. Uvědomujeme si však, jak je důležité nebýt pouze pasivním příjemcem informací, ale naopak účastnit se aktivně dění, být u zdroje informací, podílet se na hledání racionálních řešení a nastavování různých pravidel se znalostmi šíře, hloubky, variability a komplexnosti souvislostí a vazeb plynoucích ze zkušeností velké univerzity. Podařilo se do Rady vlády pro výzkum, vývoj a inovace doporučit nového člena, prorektora pro výzkum a transfer. V osobě prorektora pro uměleckou činnost a udržitelnost máme zastoupení v Radě RUV (Registru uměleckých výstupů) při MŠMT. Posílili jsme naše zastoupení v orgánech GAČR. Zvýšili počet našich zástupců v orgánech TAČR. Současně považujeme za důležité podporovat účast našich zástupců v pracovních komisích a výborech připravujících různé dotační programy a výzvy. Chceme rovněž motivovat další naše akademické a výzkumné pracovníky k aktivní účasti a zapojení jako hodnotitelů do hodnotících komisí u různých poskytovatelů, abychom podpořili kompetentní hodnocení projektů v jimi vyhlášených projektových výzvách. Zkušenosti z takové spolupráce a získané informace mají pro naši univerzitu nesporně přidanou hodnotu. Umožňují nám adekvátně nastavovat vnitřní systém a pravidla, zvyšovat kvalitu zpracovávaných dokumentů, činit přípravu projektů určitější a argumentaci účinnější. To vše v konečném důsledku usnadňuje rozhodování a snižuje časovou náročnost a administrativní zátěž plynoucí z vysoké míry neurčitosti chování a nejistoty, pokud by takové zkušenosti a informace nebyly k dispozici.

A nakonec zmíníme ještě jednu skutečnost. Změnili jsme systém strategického plánování. Chceme, aby strategické záměry jak univerzity, tak jednotlivých fakult a vysokoškolských ústavů a také jeho aktualizace nebyly pouze formálními dokumenty, které se připravují proto, aby byla jen naplněna povinnost. Naopak usilujeme o to, aby strategický záměr i jeho každoroční předkládané aktualizace byly užitečnými dokumenty zaměřenými na plánování a řešení skutečně strategických témat. Každá fakulta, vysokoškolský ústav i součást má přitom svoje strategické potřeby i témata. Jsou to témata rozvojová usilující o rozvoj fakulty či ústavu v určité oblasti a jsou to témata, která souvisejí s adaptací, implementací a řešením dopadů změn přicházejících s vnějšími nebo vnitřními vlivy či změnami a majícími zásadní dopad na plnění rolí jednotlivých fakult a ústavů. Změnili jsme proto přístup k užívání rozvojových prostředků získávaných v rámci Programu MŠMT na podporu strategického řízení vysokých škol PPSŘ, kdy 50 procent těchto prostředků přidělujeme podle dohodnutého klíče na fakulty a vysokoškolské ústavy právě na implementaci jejich strategických záměrů. Zbýlých 50 procent pak slouží k zajištění a implementaci rozvoje a k reflexi vlivů a změn a jsou implementovány na centrální úrovni řízení s průřezovým efektem na celou univerzitu. Zavedli jsme systém tzv. evaluačních návštěv určených ke konzultacím těchto strategických záměrů a jejich aktualizací mezi vedením univerzity a vedením fakult a vysokoškolských ústavů a teprve na základě jejich projednání a schválení či jejich případné korekce jsou tyto rozvojové prostředky fakultám a ústavům postoupeny. Samozřejmě je přitom

respektována ministerstvem školství schválená struktura alokace prostředků PPSŘ na jednotlivé priority.

ZÁVĚR

Určitě jsme nepostihli všechno, co se během posledních dvou let událo. Chtěli jsme především vyzdvihnout to, co považujeme za důležité pro koncepční rozvoj naší univerzity v reflexi vývoje vnějšího prostředí, a vysvětlit důvody, které nás vedly k rozhodování i koncepčnímu směřování.

Vše, čeho jsme dosáhli a co jsme popsali s cílem zhodnotit dosavadní výsledky působení vedení univerzity, by nebylo možné bez úzké součinnosti s fakultami, vysokoškolskými ústavami a dalšími součástmi, ale také se samosprávnými orgány univerzity, zejména s Akademickým senátem. Chtěl bych vyjádřit poděkování děkanům, ředitelkám a ředitelům vysokoškolských ústavů a dalších součástí, a zvláště ředitelce Kolejí a menz za úspěšné vedení jejich součástí. Poděkování patří všem ředitelům ústavů a center, akademickým, výzkumným a tvůrčím pracovníkům i doktorským studentům, kteří svou prací, výkony a jejich kvalitou přispívají k budování prestižního postavení naší technické univerzity v Evropě. Poděkování vyjadřuji také všem neakademickým, administrativním a technickým zaměstnancům, kteří práci našich akademiků a vědců podporují. Velké poděkování patří všem našim zástupcům v externích orgánech, v reprezentacích vysokých škol, na ministerstvech, v grantových agenturách a v jejich radách, pracovních skupinách a komisích včetně komisí hodnotících.

Chtěli bychom vyzdvihnout spolupráci se samosprávnými orgány univerzity. Oceňujeme konstruktivní a partnerské jednání Akademického senátu, jeho komisí i jednotlivých členů při diskusích i hledání potřebných řešení. Velmi si vážíme podpory a zájmu, kterých se nám dostává ze strany Správní rady univerzity a jejich jednotlivých členů, a jsme velmi rádi za aktivní účast a podporu členů Vědecké rady a Rady pro vnitřní hodnocení. Předsedům i členům těchto orgánů patří velké poděkování.

V neposlední řadě děkuji také studujícím, kteří svou aktivitou reprezentují a podporují dobré jméno našeho Vysokého učení technického. Vážím si nasazení, oddanosti, odpovědnosti a profesionality, se kterou se naši studující podílejí na životě a dění na univerzitě. Nejsou to jen tvůrčí aktivity či sportovní reprezentace, ale je to i jejich profesionální působení v orgánech univerzity i zapojení v pracovních pozicích, ve kterých se ujímají organizace a pořádání nejen studentských, ale i celé řady celouniverzitních akcí, ať již jako jednotlivci, nebo jako členové různých studentských spolků a iniciativ. Aktivita a organizovanost Studentské komory Akademického senátu a jejich členů je naprosto příkladná, a to včetně meziuniverzitního působení, působení v Radě vysokých škol a v jiných meziuniverzitních aktivitách.

Summary:

In the middle of the term of office of the University management, the Rector of BUT, Ladislav Janíček, published a report on BUT which contains an outlook for the next period. It resonates with the effort to approach building the image of the university as a school with a historical tradition, which builds on academic and research cooperation with partner universities and interconnection and cooperation with industry. BUT is supposed to be a full-scale technical university that bases its competitive advantage on the interdisciplinary synergy of the full technological profile and the interconnection of education and research, as well as the unique connection of technology and art. BUT strives to be a university which is research-oriented, international, entrepreneurial, sustainable and digital with equal opportunities and reduced bureaucratic burden.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

DÍKY VÝZKUMU ČIPŮ JE VUT V SILICON EUROPE

Pro současný svět postavený na moderních technologiích jsou polovodičové materiály a tedy i čipy zcela nepostradatelné. Jejich výzkumu se na VUT intenzivně věnují zejména vědci na Ústavu mikroelektroniky na FEKT a CEITEC VUT a dosahují excelentních výsledků. Řeší zakázky nejen od Evropské kosmické agentury, ale zastupují VUT v Czech National Semiconductor Cluster (CNSC), který se nyní stal i součástí Silicon Europe, evropské klastrové aliance pro inovativní elektronické a softwarové technologie.

CNSC si v alianci dává za cíl být konkurenceschopným klastrem v EU díky Aktu o čipech. Ten posiluje odolnost Evropy v oblasti polovodičových technologií a ulehčuje digitální i ekologický přechod. Vazba CNSC s Aktem o čipech je klíčová, protože aplikováním jeho principů dojde k zefektivnění spolupráce, tvorbě nového know-how navázaného na jednotlivé části hodnotového řetězce a vzniku nových spin-off a start-up firem.

CNSC byl založen v prosinci 2022 a VUT se stalo členem v dubnu 2023. Místopředsedou v představenstvu pro oblast vzdělávání a výzkumu a vývoje byl zvolen vedoucí Ústavu mikroelektroniky Jiří Háze. Výzkumníci VUT se několikrát setkali se zástupci National Applied Research Laboratories (NARLABs), jehož členem je i Taiwan Semiconductor Manufacturing Company, světový lídr ve výrobě čipů. Tchajwanci byli překvapeni, jakými pokročilými technologiemi VUT disponuje a jak dobré absolventy v oblasti mikroelektroniky má.

STUDIJNÍ ZÁLEŽITOSTI

Miroslav Doupovec je ve funkci prorektora pro studijní záležitosti už deset let, jeho pedagogická činnost je však mnohem delší. Právě vzdělávání má v jeho životě výsadní postavení. Svůj vztah k matematice díky němu našlo a dosud nachází tisíce studentů a studentek Fakulty strojního inženýrství. Dodnes se s některými z nich setkává i mimo univerzitu.

JANA FRANCHI / FOTO JAN PROKOPIUS

Pane profesore, jsou tomu dva roky, co jste se stal prorektorem v týmu rektora Ladislava Janíčka. Jak byste toto období v krátkosti popsal?

Ve své funkci prorektora se věnuji zejména problematice studijní legislativy, akreditaci a v poslední době také sjednocování studijní agendy v informačním systému. V každé z těchto oblastí se určitě povedlo posunout řadu věcí dopředu. Zejména v oblasti legislativy jde často o běh na dlouhou trať, ale to nás nesmí odradit. Může se zdát, že některá řešení nepřicházejí dostatečně rychle, ale to je velmi relativní. Důležité je začít a najít cestu, jak plánované změny včas realizovat. Čekat se nevyplácí.

Můžete být konkrétní, na jaké problémy aktuálně narazíte?

Čekáme hlavně na novelu vysokoškolského zákona, která má přinést podstatné změny v oblasti doktorského studia. Plánovaná reforma počítá například se zrušením státní doktorské zkoušky, zavedením standardu školitele a doktorského studijního příjmu, který se rovněž podstatně zvýší. Předložení novely se stále posouvalo, ale nyní je již projednávána v Poslanecké sněmovně Parlamentu, a tak se jí snad brzy dočkáme.

Jaké kroky v tomto směru na VUT podnikáte?

Rozhodli jsme se nečekat na stále odkládanou novelu vysokoškolského zákona a již nyní přistoupit ke kompletní novelizaci studijních předpisů, zejména Studijního a zkušebního řádu VUT. Rovněž chceme zahájit reformu doktorského studia. V této oblasti nás zajímalo porovnání s renomovanými univerzitami podobného zaměření v Evropě. Analýzu pro nás vypracoval Národní vzdělávací fond, který přišel s řadou zajímavých podnětů a doporučení. Máme tedy určitě z čeho vycházet. Zaměřit se chceme hlavně na posílení výzkumné složky studia a měkkých dovedností doktorandů, včetně jejich pedagogických kompetencí, na činnost školitelů a v neposlední řadě na eliminaci některých povinností doktorandů, kvůli kterým se cítí jako „levná pracovní síla“.

Přivádíte mě na další otázku, která se týká studijního informačního systému VUT. Pokud vím, ještě loni provozovaly dvě fakulty svůj vlastní.

Ano, to je další věc, kterou bych si přál dotáhnout do úspěšného konce. I když nyní už všechny fakulty a součásti používají centrální informační systém, nemůžeme ho zdaleka považovat za jednotný. Některé fakulty totiž používají v oblasti studia rozhraní Teacher, jiné Apollo, další kombinují obojí. Výsledek je takový, že informační systém VUT se skládá z množství specifických fakultních verzí. Udržování takového systému v chodu je samozřejmě nepřehledné a drahé. Proto tak trochu závidím vedlejší univerzitě, na které před mnoha lety tehdejší rektor direktivně zavedl jednotný informační systém. K tomuto cíli směřuje nyní i VUT, ale sjednocovat existující systémy a postupy je mnohem náročnější než postavit systém „na zelené louce“. Fakulty si totiž už zvykly na své vlastní metodiky a jejich informační podporu.

Mezi úspěchy lze bezpochyby zařadit i nasazení antiplagiátorského systému THESES.

Máte pravdu, původně jsme měli vlastní, ten ale nebyl schopen pokrýt výstupy ostatních veřejných vysokých škol. Všechny práce jsou ze zákona stejně přístupné na internetu; takže vedoucí prací si podle mě musí dávat pozor na to, aby se v pracích, které metodicky vedou, nevyskytovaly žádné nežádoucí jevy tohoto typu. Jsem rád, že se VUT tento záměr podařilo prosadit, i když antiplagiátorský systém je pouze pomocný prostředek, který nemůže odhalit vše. V poslední době se navíc objevil fenomén umělé inteligence, který do této oblasti přinesl zcela nové možnosti a výzvy.

Do jaké míry se na VUT věnujete distančnímu vzdělávání?

VUT zahájilo kroky k systematické podpoře distančních forem vzdělávání. Vydali jsme metodický list k distanční výuce ve studijních programech, zprovoznili jsme také webovou stránku věnovanou tomuto tématu, která je přístupná všem zaměstnancům. Máme pracovní skupinu „Učím VUT“ v Teamsech. Ta je určena pro inovaci výuky a sdílení best practice mezi vyučujícími na VUT. Jejím cílem je představit a sdílet aktuální

trendy v oblasti distančního vzdělávání, online výuky, blended learningu, learning designu, ale také jakékoli inovativní prvky ve výuce. Plánujeme pravidelná setkání a diskuze. Některé fakulty dokonce uvažují o akreditaci vybraných studijních programů v distanční formě, ale tady jsme na úplném začátku startovního pole. V této souvislosti poznamenávám, že toto je jedna z činností nového prorektora pro další vzdělávání a kvalitu (pozn. red.: Vítězslava Mášu).

Vnímají stejně fakulty a součásti věci, které centrum považuje za úspěšné?

Tak to je samozřejmě relativní; to, co si myslíme my na vedení univerzity, si nemusí myslet vedení fakult. Já se proto při své práci prorektora dívám na vše optikou fakult, jak bych to či ono vnímal jako děkan. Sám jsem jím byl na Fakultě strojního inženýrství osm let a musím říct, že jsem byl k tehdejšímu rektorátu kritický. Proto si dávám velmi dobrý pozor, abych zadával pouze opodstatněné úkoly v rozumném množství. Jsou to právě fakulty, které generují výsledky, role rektorátu je koordinační a metodická a rozhodně tu nejsme od toho, abychom fakultám „veleli“. Jako bývalý děkan jsem kdysi na kolegiu rektora řekl, že fakulty jsou ty, co vydělávají, a rektorát by se měl podle toho chovat. Na tom bych v podstatě nezměnil nic ani dnes.

Inspiruje se VUT v oblasti vzdělávání od svých kolegů v zahraničí?

Jistě, VUT reaguje na progresivní vzdělávací trendy v Evropě. Proto jsme také součástí sítě Evropských univerzit v rámci mezinárodní aliance univerzit EULiST, na řadě zajímavých projektů tak můžeme se zahraničními partnery pracovat společně.

Je něco, na co jste v rámci svého působení na VUT mimořádně pyšný?

Největším úspěchem bylo podle mě získání institucionální akreditace, VUT bylo vůbec první vysokou technickou školou v zemi, které se něco takového podařilo. VUT si tak může v příslušných oblastech vzdělávání samostatně schvalovat studijní programy, na druhé straně musí zajistit všechny procesy týkající se hodnocení návrhů studijních programů včetně jejich posouzení externími hodnotiteli a pravidelné hodnocení kvality studijních programů. Tuto akreditaci se nám později podařilo ještě rozšířit o další dvě oblasti: vzdělávání umění a architekturu a urbanismus.

Jistě ale nejste na všechno sám.

To nejsem. Ve všech svých akademických funkcích v minulosti jsem měl štěstí na dobré spolupracovníky a není tomu jinak ani nyní: na rektorátě mám vedoucí odboru, na kterou se mohu plně spolehnout. To je velmi důležité a o to je také má práce snazší. Rovněž považuji za důležité říct, že nejsem na rektorátě proto, abych dělal kariéru. Ve svém věku už bych měl dělat jenom to, co má smysl a co mě aspoň trochu baví. Do této

kategorie patří zejména sjednocování studijních agend informačního systému a také studijní legislativa – tyto dvě věci spolu totiž velmi souvisejí.

Pane prorektore, je tím, co vás baví, také matematika?

Matematika je můj život, který jsem neopustil ani v akademických funkcích. Práce pedagoga mě naplňuje, nechci se vzdát toho pocitu, když jsem na přednášce a vnímám zájem studentů. Vždycky je to taky tak trochu „show“. Svoji výuku streamuji a nahrávám do e-learningu, aby se na mé hodiny studenti mohli dívat i zpětně. Víte, sám sebe vidím primárně jako profesora, funkce prorektora je jen něco navíc. Nic nenahradí osobní zkoušení, když si se studenty společně opravíme chyby nebo když za mnou chodí na konzultace. Mnozí tak činí i pravidelně, z čehož mám radost. Získat si důvěru studentů je podle mě důležité. Zejména pro posluchače prvního ročníku, pro které je všechno nové, hůře se orientují a mají potíže s přechodem ze střední školy na vysokou. Se svými bývalými studenty se často setkávám i neformálně, většinou v nějaké restauraci.

Máte tedy před sebou řadu úkolů a ty, které se nepovedly zcela podle vašich představ, vás snad neodradí...

Jak řekl Churchill: „Toto není konec. Není to dokonce ani začátek konce...“

Summary:

Miroslav Doupovec has been in the position of Vice-Rector for Student Affairs for ten years, though his teaching activity is much longer. Education has a privileged place in his life. Thanks to him, thousands of students of the Faculty of Mechanical Engineering have developed a positive relationship to mathematics.

NA VUT NEJSME ŽÁDNÁ BÉČKA

Vše začíná a končí u lidí. Alespoň tak to vidí po dvou letech ve funkci prorektora pro výzkum Martin Weiter. Letos mu nově k agendě přibyl ještě transfer znalostí, který k výzkumu neodmyslitelně patří. Společně jsme se podívali nejen na hodnocení kvalitní vědy, ale také na „brblání“, uzavírání do bublin nebo inbreeding.

TEREZA CINKA / FOTO JAN PROKOPIUS

Jak vypadalo VUT, když jste nastupoval do jeho vedení?

Pozice VUT nebyla úplně růžová, ale bylo zřejmé, že naše univerzita určitě má na to, aby byla v hodnocení výzkumných univerzit áčková, tedy hodnocená známkou A. Momentálně jsme bohužel hodnoceni známkou B, to ale podle mě neodpovídá potenciálu. To byl tedy jeden z našich úkolů, byť je to samozřejmě dlouhodobý úkol, který se nedá splnit za rok ani za dva. Univerzita je společenství lidí a všechno je to o lidech. Můžete vydat novou metodiku nebo směrnici, ale dokud si to ti lidé nějakým způsobem nevezmou za své, metodika je k ničemu. Každý máme v sobě setrvačnost ve vnímání, což je dobře, protože to brání excesům, na druhou stranu to procesy zpomaluje.

Co vytváří rozdíl mezi áčkovou a béčkovou výzkumnou univerzitou?

Univerzita by měla mít jasně nastavenou výzkumnou strategii a měla by vědět, v kterých oblastech se chce profilovat. A potom musí mít nástroje, jak tu strategii rozvíjet a jak její naplňování kontrolovat. Univerzita musí mít vlastní mechanismy hodnocení kvality výzkumu a nespolehat se jen na vnější hodnocení, například v rámci Metodiky 17+. Neměli jsme Mezinárodní vědeckou radu a dnes už ji máme. Já si nemyslím, že bychom měli béčkové vědce nebo béčkové výzkumníky. Určitě ne, nemáme ani béčkové pedagogy, ale je potřeba nastavit nějaký systém. A to tady významně pokulhávalo.

Znamená to tedy víc zdůrazňovat kvalitu nad kvantitou?

Ano, z minulé doby tady převládalo myšlení označované jako „kafemlejnek“, které počítalo a hodnotilo výsledky bez ohledu na kvalitu, a z toho plynulo finanční hodnocení. Jsou to mechanismy, které skončily někdy v roce 2015, ale přístup u nás mnohde přežívá do dnešní doby.

A je tlak na změnu shora?

Dnes už nejsou důležité počty publikací. Například Grantová agentura České republiky říká, že je jedno, kolik

člověk v rámci grantu vyprodukuje publikací, ale je důležité, že splnil popsany úkol a že to i doložil. Pokud možno špičkovými publikacemi, ale záleží na obsahu, ne na počtu. Mění se i vnímání, k čemu má sloužit věda. Velký důraz je kladen na relevanci, aby věda naplňovala potřeby společnosti, protože nakonec je to společnost, která vědu platí. Takže je potřeba, aby to věda společnosti vracela. A to nejen v aplikovaném výzkumu, ale i v oblasti základního výzkumu, kde vznikají nové myšlenky a znalosti.

Co tedy VUT udělalo v loňském roce pro to, aby bylo výzkumnou univerzitou nejvyšší úrovně?

Provedli jsme referenční oborové srovnání a hodnocení kvality našich publikovaných výsledků s výsledky publikovanými jinými domácími i zahraničními univerzitami, především těmi, se kterými se chceme srovnávat. Toto srovnání je pro nás důležité jako zpětná vazba, a především jako příprava na další hodnocení v rámci Metodiky 17+, kde bibliometrické ukazatele stále hrají podstatnou roli.

Vnější hodnocení záleží z větší části na výsledcích, které vykazujeme, takže jsme hodně přehodnotili způsob vykazování. Dříve jsme byli jednou z nejhůře hodnocených technických univerzit a díky tomu, že jsme si řekli, jakým způsobem se mají výsledky popisovat, věnovali jsme větší pozornost výběru výsledků, jsme se velmi posunuli nejen mezi technickými univerzitami. Už nevykazujeme balastní výsledky, v tom jsme mimochodem byli celorepublikoví šampioni. Ale to se zase vracíme k tomu, že je zásadní nejen změnit pravidla, ale i myšlení lidí. Potřebujete nějakým způsobem motivovat a vést lidi k tomu, aby věda produkovala to, co od ní společnost očekává. A jak už jsem říkal, je také velmi důležité mít systém, který se snažíme prostřednictvím celé řady opatření nastavit.

Takže kvalita nad kvantitou.

Kvalita a relevance. Aby to nebyla jen věda pro vědu. Často se tady zkoumají problémy, které se určitě z velice dobrých důvodů začaly zkoumat třeba před dvaceti či třiceti lety. Možná tam pořád ještě je nějaký prostor pro bádání, ale už

to asi není to, co společnosti nějakým zásadním způsobem přispěje.

VUT se tedy teď snaží zaměřit na oblasti výzkumu, které mají budoucnost. Můžete jmenovat?

Nerad bych tu odřikával nějaký seznam, prioritních oblastí je celá řada a určitě každá fakulta má své prioritní oblasti, které chce rozvíjet. Z pohledu univerzity se snažíme koordinovat a propojit oblasti, které jsou rozvíjeny na více fakultách a pracovištích, a využít tak synergických efektů. Příkladem může být oblast polovodičových technologií, kyberbezpečnosti, umělé inteligence, a leteckých technologií, cirkulární ekonomiky, materiálového výzkumu. Ale jde jen o příklady, našli bychom i mnohé další.

Jak je na tom VUT s doktorandy?

Doktorandi jsou samozřejmě jeden z pilířů vědy. Myslím, že z hlediska počtu studentů na tom není naše univerzita vůbec špatně, ale to se bavíme o statistických datech. Hodně se dnes diskutuje otázka neúspěšnosti studentů a délka studia. Většina studentů ho nedokáže dokončit během čtyř let. A tady máme určitě šanci s tím něco udělat. Reforma doktorského studia se nyní připravuje na celostátní úrovni.

A jak hodnotíte úroveň vědeckých pracovníků na univerzitě?

Myslím si, že z hlediska struktury nám tu silně chybí místa post-doktorandů. Na Západě jsou to etablované pozice, které jsou jakýmsi přechodným pracovním místem, kam přichází často lidé z jiných univerzit a výzkumných organizací, aby získali zkušenosti. A potom na univerzitě zůstanou, nebo taky ne. To je jedna z věcí, na které budeme muset zapracovat.

Student na VUT vystuduje, jde na doktorské studium, nastoupí na plný úvazek a zůstane do důchodu. To asi není úplně ideální.

Otázka inbreedingu je samozřejmě velmi důležitá. Na jedné straně je lidí ve vědě poměrně málo, některé oblasti jsou velmi specializované, a když člověk získá nějaké zkušenosti, je jasné, že ho dané pracoviště chce zaměstnat, protože takového člověka nedokáže sehnat jinde. Nicméně si pořád myslím, že je skoro nutnost – ne ani skoro, ale určitě –, aby člověk vyjel na nějakou dobu do zahraničí. Minimálně na rok. Je mnoho univerzit, které nevezmou absolventa na trvalou pozici, pokud nemá nějakou významnou zahraniční zkušenost.

Je nějaká změna na obzoru?

Myslím si, že pomůže právě reforma doktorského studia. Stát nebude poskytovat peníze na všechny doktorandy, to povede k určité konkurenci a myslím, že by to mohlo otevřít prostor pro přijímání z jiných univerzit. Nejhorší, co se nám totiž může stát, je, že se zavřeme do vlastní bubliny a budeme se před sebou chválit za svoje výsledky.

A nebojte se, že se vědci vydají do světa a pak se nevrátí zpátky?

Vůbec si nemyslím, že bychom nebyli konkurenceschopní. Moje doktorandka se teď vrátila po půl roce z Oxfordu. Když se podíváte třeba na CEITEC, ten ukazuje, že dokážeme vytvořit pro vědce atraktivní prostředí, i pro ty zahraniční. Je pravda, že nejsme tak bohatou zemí jako západní státy, ale i my už si dnes můžeme sáhnout na evropské peníze. Například jedním z výstupů jednání Mezinárodní vědecké rady bylo konstatování, že máme špičkovou výzkumnou infrastrukturu. A když to říká bývalý prorektor z ETH Curych nebo bývalá rektorka Technické univerzity ve Vídni, tak to má nějakou váhu. Na druhé straně Mezinárodní vědecká rada konstatovala, že vidí problém v intenzitě a efektivitě využívání a vzájemném sdílení této infrastruktury.

Jakou má podle vás věda v Česku pověst?

Myslím, že si horší prestiž děláme sami, protože se neumíme pochlubit výsledky. Ve spoustě oborů jsme na mezinárodní špičce, ale když se podívám, jak komunikujeme, tak je to takové „brblání“. Říkáme si, co se nám nedaří, v čem jsme špatní. Měli bychom být ale hrdí. Víte, ta vědecká práce spočívá v tom, že sednu do pracovny nebo laboratoře. A nikoliv za den nebo týden, ale spíš za měsíce nebo i roky něco vymyslím. Je to především drobná, ale usilovná každodenní práce. A když budu pilný, a to bych měl, tak budu tu oblast každý den posouvat. A až se ta usilovná práce spojí, vznikne výsledek, který společnost ocení.

Co VUT čeká v oblasti vědy v tomto roce?

Předložili jsme Akademickému senátu návrh nových pravidel, podle kterých bychom chtěli rozdělovat finance na výzkum. Obsahují metriky, které říkají „ano, toto jsou kvalitní výsledky“. Taky ale chceme vědět, jaká je opravdu u nás situace. Takže chceme dokončit hodnocení tvůrčí činnosti na VUT se zapojením zahraničních hodnotitelů. Protože my si můžeme v rámci univerzity říkat, co chceme, ale je důležité se na to podívat očima z venku a získat upřímnou zpětnou vazbu. A to i z hlediska, které týmy a výsledky lze i v mezinárodním rozměru považovat za vysoce kvalitní, nebo jak se dnes říká za excelentní. A potom těmi výsledky můžeme snáze prokázat naši výzkumnou kvalitu a použít je jako argumentaci například v hodnocení Metodiky 17+. Protože už to nebudeme my, kdo se chlubí svými vlastními výsledky, ale budeme se moci odkázat na konstatování mezinárodních hodnotitelů a vysoce renomovaných členů Mezinárodní vědecké rady. Jsem přesvědčen, že takových týmů a výsledků máme celou řadu.

Summary:

After two years in the role of Vice-Rector for Research, Martin Weiter has expanded his agenda to include knowledge transfer, which is an integral part of research. He believes that the University should pursue a clearly defined research strategy as well as its mechanisms for evaluating the quality of its research. He would like to pay more attention to the relevance of science so that it meets the current needs of society.

DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ A KVALITA

MUSÍME SE PTÁT,
JAK BY MĚL VYPADAT
ABSOLVENT VUT
BUDOUCNOSTI

V lednu tohoto roku bylo vedení VUT posíleno o novou funkci prorektora pro další vzdělávání a kvalitu, kterou zastává Vítězslav Máša. Ve své funkci se chce zaměřit především na přípravu metodiky pro rozvoj kvality vzdělávání a na transformaci Institutu celoživotního vzdělávání VUT.

PETR KUBÍČEK / FOTO VÁCLAV KONÍČEK

Nový prorektor strávil většinu své dosavadní kariéry na VUT. Na Fakultě strojního inženýrství (FSI) vystudoval inženýrský obor Informatika a automatizace. Klíčovým vkladem pro současnou roli pak bylo doktorské studium a docentura v oboru Konstrukční a procesní inženýrství na stejné fakultě. Díky nim si osvojil procesní postupy, které mají univerzální využití a umožňují efektivně řešit složité problémy.

Kvůli této odbornosti jej před třemi lety oslovil děkan FSI Jiří Hlinka s nabídkou, aby se jako proděkan pro magisterské studium zaměřil na studijní procesy na fakultě a našel cestu, jak je zefektivnit. Během dvou let ve funkci se zabýval oblastmi kvality vzdělávání, jejího ověřování a předávání motivace studentům a pedagogům. Podařilo se mu také inovovat studentskou anketu pro hodnocení výuky.

Nadšení pro nekonečné dálky moře

Po dvou letech na FSI jej oslovil rektor VUT Ladislav Janiček s nabídkou, aby kvalitu vzdělávání rozvíjel z nově zřízené prorektorské pozice.

„V jednu chvíli jsem si uvědomil, že moje patentová přihláška nebo tři nové odborné články nemají takový potenciál posunout svět dál jako dobře zvládnutá kvalita vzdělávání na univerzitě, kde je 18 000 studentů. To je prostě něco, u čeho chci být, čemu chci pomoci,“ vysvětluje svou motivaci pro přijetí nabídky a ilustruje ji zážitkem z nedávné minulosti. „Byla to shoda náhod, když jsem v říjnu minulého roku během jedné oborové konference zaslechl přednášku, ve které zaznělo, že pokud chceš postavit loď, tak nestačí jenom poslat chlapy pro náradí a dřevo, ale musíš je hlavně nadchnout pro nekonečné dálky moře,“ parafrázuje Máša citát Antoina de Saint-Exupéryho. „To je něco, co podle mě musí být pohonem vaší práce kdekoliv. A pokud je takto se svým okolím schopen komunikovat rektor univerzity, tak je na svém místě. Znamená to, že má vizi. A já rád spolupracuji s lidmi, kteří mají vizi. To je můj pohon.“

Klíčovou otázkou ale zůstává, jak nadšení a vizi předávat dál do všech součástí organizace. V této souvislosti zmiňuje Máša důležitost interní komunikace a nutnost, aby se vysvětlení jednotlivých kroků vedení dostalo přes univerzitní a fakultní kolegia až k lidem ve výuce.

Systematická a profesionální podpora doktorandů jako nositelů změn

Za nejdůležitější cílovou skupinu, která bude nositelem kvalitativních změn na VUT, a ke které je proto nutné směřovat komunikaci vize a poslání univerzity, považuje doktorandy a začínající výzkumné pracovníky.

„Z velké studie Národního vzdělávacího fondu vyplynulo, že drtivá většina doktorandů chce být vnímána jako výzkumný pracovník a kolega. Představte si, že by vám dal někdo 900 inženýrů a umělecky zdatných absolventů ze skvělých oborů, jako jsou stavařina, strojařina, informatika, elektro, chemie, podnikání, kreativní obory a dalších. S takovou partou a jejími schopnostmi, navíc vysoce motivovanou, byste mohli změnit půl republiky, a my tady tyto lidi máme. Každý rok navíc přichází do doktorského studia dalších 200 absolventů, těch nejlepších, a my je někde posadíme, ať dělají rešerši nebo nosí papíry mezi kancelářemi,“ popisuje Máša nevyhovující situaci a také nabízí její řešení, které reaguje zejména na chybějící systematickou podporu doktorandů na VUT.

„V rámci nové směrnice, kterou připravuje prorektor pro studium Miroslav Doupovec, finalizujeme Základní kurz pedagogických kompetencí právě pro doktorandy. Chceme zajistit, aby náplň chystaného 26hodinového kurzu byla motivační a budoucí generace pedagogů tak přicházela vnitřně vybavená jako generace s posláním a vizí. Aby kromě základních kompetencí získali taky smysl pro vážnost výuky na univerzitě a zahořelo jim pro ni srdce,“ přibližuje své cíle Máša.

Kurz by měl být součástí tzv. doktorské školy, programu pro rozvoj doktorandů i jejich školitelů, jehož kvalitu by garantoval již fungující Institut celoživotního vzdělávání VUT (ICV). Ten v současnosti neplní funkci celoživotního vzdělávání a kariérního rozvoje dostatečným způsobem. Silné stránky ICV spočívají spíše v podpoře studujících se speciálními potřebami prostřednictvím Poradenského centra Alfons, v psychologickém poradenství, v komerčních kurzech českého jazyka pro cizince nebo v nabídce kurzů pro Univerzitu třetího věku. Novinkou je úprava názvu ICV na Centrum dalšího vzdělávání a poradenství (CDVP).

„Při zachování těchto funkcí mám v plánu rozšířit nabídku tohoto centra právě pro doktorandy. Vybaví je balíčkem, kterému zatím pracovně říkám ‚doktorát v kostce‘. Ten by kromě pedagogických kompetencí obsahoval základy vědecké práce, vybrané manažerské dovednosti, projektové řízení a IT kompetence, zejména v oblasti AI. Do budoucna uvažuji o kurzech soft-skills, sociálních dovednostech či etice. Začínající doktorandy tím rychle vtáhneme do hry,“ uvádí prorektor.

Nevyužitý potenciál je podle něj také v oblasti spolupráce doktorandů napříč VUT. „Chtěl bych pod záštitou ICV organizovat víkendové kurzy mimo Brno, kam by jezdili doktorandi s podobnou odborností z různých fakult VUT. Jde o to, aby o sobě navzájem věděli a pustili se do spolupráce,“ plánuje prorektor a jako příklad fungující mezioborové a mezifakultní spolupráce zmiňuje studentský tým TU Brno Racing účastníci se mezinárodních soutěží Formule Student.

ICV se má také rozvíjet i v oblasti vzdělávání zaměstnanců, k níž přináší konkrétní podněty nová prorektorka pro řízení lidských zdrojů Vlasta Sedláková.

Metodika rozvoje kvality vzdělávání má podpořit chuť ke zlepšování

Vítězslav Máša zdůrazňuje, že vzdělávání je pro většinu lidí na VUT stále nejvyšší prioritou. „A tak je to správně. Jsme přece univerzita. Vyučujícím ale chybí čas, aby se mohli rozvíjet a sledovat dění v oboru.“

V tomto směru plánuje podporu kvality vzdělávání pomocí praktických nástrojů na ICV (nově CDVP): „Umím si představit, že tam bude tým lidí, který dokáže zájemcům poradit, jak lépe koncipovat přednášky, studijní materiály nebo jak je doplnit o interakci typu Kahoot, distanční prvky a podobně. Zkrátka poradí, jak předmět ztraktivnit či zefektivnit, aniž by si to museli vyučující sami vydřít.“

Základem nové metodiky tak má být vzájemná podpora a sdílení dobré praxe v oblasti vzdělávání, které Máša vnímá jako týmovou hru. Rozhodně nechce jít cestou měření kvality. „Parametry studijních programů, které můžeme měřit a podle nich řadit programy jako áčkové nebo béčkové, nikdy nezajistí skutečnou kvalitu a byly by spíše byrokratickou zátěží. Potřebujeme naopak ukázat dobré příklady, podpořit chuť do zlepšování a pak jen nastavit kontrolní body, že jdeme správným směrem,“ je přesvědčen Máša.

Před konkrétními kroky v oblasti kvality vzdělávání plánuje analyzovat studijní programy v zahraničí a způsoby jejich průběžné modernizace. Příkladem jsou univerzity v Hannoveru nebo ve Vídni, partneři VUT v evropské alianci EULiST, kde mají v tomto směru větší zkušenosti i personální možnosti. Vytvořené metody rozvoje kvality vzdělávání chce před jejich zavedením do praxe testovat na již zmíněných kurzech pro doktorandy a nově vznikajících komerčních kurzech zakončených mikrocertifikátem. Ačkoliv tyto kurzy nebudou podléhat akreditaci, jejich přínos pro účastníky musí být jednoznačný, a bude tak důležité sledovat jejich spokojenost.

Nelze také opomíjet současný dynamický technologický rozvoj a vývoj celkového objemu znalostí lidstva. Způsoby vzdělávání na to musí reagovat. „Objem lidského poznání se mezi érou hippies a érou chytrých telefonů zvýšil asi milionkrát. Říká se tomu informační exploze. Musíme si připustit, že už dnes nepokryjeme ani užší oborová zaměření v magisterském studiu. Vyberte si jakýkoliv studijní program na VUT. To množství informací se prostě předat nedá. Vyspělé univerzity směřují ke konsolidaci studijních programů a zaměřují se víc na výstupní kompetence absolventa než na hloubku jeho znalostí.“ A jak by měl v této optice vypadat absolvent VUT budoucnosti? „Představuji si ho jako člověka s předpoklady zvládat nejrůznější výzvy současnosti s využitím moderních postupů a SW nástrojů. Člověka, který ví, že se musí celý život rozvíjet. Hlavně by měl být ale férový a týmový hráč s nadšením pro nekonečné dálky moře,“ uzavírá s úsměvem prorektor Máša.

Summary:

In January this year, the management of BUT was strengthened with a new position of the Vice-Rector for Further Education and Quality. The first person to work in this role is Vítězslav Máša. In his position, he intends to focus primarily on the preparation of a methodology for the development of the quality of education and on the transformation of the Lifelong Learning Institute of BUT.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

VUT SE PROSTŘEDNICTVÍM SÍTĚ EULIST PŘIPOJILO K EVROPSKÝM UNIVERZITÁM

Již v červnu 2022 se VUT připojilo k Asociaci výzkumných univerzit (AVU). Jejím cílem je sdružovat české univerzity, které svou konkurenční výhodou staví na špičkovém výzkumu a vytváří tak příležitost pro rozvoj kvalitního vzdělávání. Pozvání VUT do Asociace výzkumných univerzit je přirozeným krokem k propojení předních českých univerzit a jejich výzkumného potenciálu.

Vytváří se tak příležitost pro spolupráci špičkových výzkumných týmů, zvyšuje se mezinárodní konkurenceschopnost v získávání prestižních výzkumných grantů a zviditelňuje český vysokoškolský sektor v evropském i mezinárodním měřítku.

V červenci 2023 pak Aliance EULiST, jejímž je VUT členem, uspěla ve výzvě Evropské komise na podporu aliancí Evropských univerzit. Finanční podpora Evropské komise významně posílí mezinárodní spolupráci s partnery EULiST a nabídne nové příležitosti. VUT se tak stalo právoplatnou součástí Evropských univerzit a úspěšným projektem EULiST se navýší počet Evropských univerzit v České republice na devět.

Evropské univerzity představují unikátní formu mezinárodní spolupráce, která vede k intenzivnější mobilitě studentů a akademiků, rozvoji excelentní vědy a výzkumu a ke zvýšení konkurenceschopnosti evropského vysokého školství na globální úrovni.

Milan Houser, který byl v týmu rektora Ladislava Janíčka původně prorektorem pro vnější vztahy, byl letos v lednu jmenován prorektorem pro uměleckou činnost a udržitelnost. Na Fakultě výtvarných umění vede Kabinet tradičních médií a jako aktivní umělec se věnuje abstraktní malbě a objektové tvorbě. Jeho tvorbu určují fascinace fyzikálními vlastnostmi materiálového světa a možnosti jeho vnímání.

JANA FRANCHI / FOTO VÁCLAV KONÍČEK

Pane proktore, co přesvědčí umělce, aby se stal součástí vedení univerzity, která je obecně vnímána spíše jako technická instituce?

Viděl jsem v tom příležitost, jak na VUT zviditelnit a etablovat roli umění a uměleckých studijních programů a obecně dostat tato témata více do povědomí lidí na univerzitě. To se samozřejmě týká nejen umění výtvarného, ale i dalších oborů, jako je design nebo architektura. Jsme unikátní v tom, že máme řadu uměleckých, designových a architektonických disciplín, které používají jako výrazové prostředky techniku. Tím se výrazně lišíme od jiných uměleckých škol a fakult, které za sebou takový všestranný background nemají. To je naše velká devíza, a právě zde vidím náš největší potenciál: využít toho, co nás dlouhodobě odlišuje od jiných škol a co je už naše přirozená součást.

Jedním z vašich prvních kroků bylo zřízení Rady pro umění, design a architekturu. Co je jejím úkolem?

Naším prvním krokem bylo zmapování všech uměleckých předmětů nejen v rámci rektorátu, ale všech fakult a součástí. Výsledkem je ucelená databáze našich sbírkových předmětů. Tu bychom nyní chtěli rozšířit o přehled veškerých areálů VUT a staveb. Stejně tak bychom rádi katalogizovali i různé typické předměty, které k univerzitnímu prostředí patří, například naše insignie nebo taláry, s uvedením autora, data vzniku a techniky či užití technologie. Rád bych v nejbližší době seznámil vedení se svým záměrem vydat publikaci, která by všechny tyto cennosti představila veřejnosti.

Umělecká sbírka by se měla rozrůstat. Počítáte do budoucna s novými akvizicemi?

Určitě ano, oslovili jsme členy Rady, což jsou kromě externích odborníků většinou děkani fakult nebo ředitelé součástí, aby nám zaslali své tipy na eventuální akvizice. Každoročně bychom rádi pořídili nové dílo, ať už formou daru, nebo zakoupením od některého z našich výrazných absolventů nebo pedagogů, čímž sledujeme náš prvotní záměr, totiž aby uvedená sbírka reflektovala zajímavé a významné osobnosti, které naší institucí procházejí.

Jedním ze záměrů stávajícího vedení byla snaha „otevřít se“ široké veřejnosti. Jako jedna z možností se nabízí instalace výstav v atriu budovy rektorátu. Využili jste jí?

Podařilo se nám zrealizovat dvě výstavy, které se setkaly s ohlasem jak ze strany zaměstnanců rektorátu, tak i široké veřejnosti. První z nich představila skleněné sochy Adama Hejduka, absolventa FaVU a držitele Mezinárodní ceny Stanislava Libenského pro mladé talentované sochaře. Přízemí atria se později díky Michalu Gabrielovi proměnilo v nekonečný prostor pro několik objektů plujících v prostoru s originální skóřápkovou strukturou. Právě to je jedna z aktivit, která podle mě přispívá k synergii techniky, vědy, výzkumu, vzdělávání a umění, o které jsem mluvil v úvodu.

Aktuálním trendem dnešní doby je také pořádání kulatých stolů.

Ty jsou nedílnou součástí univerzitního prostředí. Vůbec všechny sociokulturní akce snadno dostanou VUT do povědomí odborné i laické veřejnosti. V závěru loňského roku se nám u příležitosti výstavy Není TESLA jako Tesla v Technickém muzeu v Brně podařilo zorganizovat kulatý stůl na téma Technika versus etika. Proměny společenské odpovědnosti vzdělávacích institucí jsou aktuálním tématem. Přizvaní hosté z řad vědců, sociologů, lékařů a umělců si kladli otázky, kam až je možné při vědecké práci zajít a za jakých podmínek. Univerzita by měla být živým prostředím, které bude klást otázky, a to bez ohledu na to, zda budou příjemné, či nikoli.

Aby se instituce dostala pod kůži zaměstnancům, studentům i veřejnosti, měla by být snadno identifikovatelná. Je tomu tak v případě VUT?

Na samém počátku mého působení na tehdejšímu odboru marketingu jsme si tuto otázku kladli často. Každá instituce by měla vědět, jaká je a jakou by chtěla být. Ve spolupráci s externím subjektem jsme začali pracovat na základním brainstormingu, aby se nám podařilo vystihnout naši identitu. To není vůbec snadné. Když se začneme ptát, jen obtížně dokážeme odpovídat,

**UMĚNÍ JE STRHUJÍCÍ
ZPŮSOB POZNÁVÁNÍ
SVĚTA**

VIZIBILITA VUT JE STÁLE VÝRAZNĚJŠÍ

V důsledku reorganizace řízení marketingu, vnějších vztahů a internacionalizace byly od ledna 2024 tyto útvary propojeny ve společný odbor internacionalizace a marketingu. V jeho čele stojí někdejší prorektorka pro internacionalizaci Iveta Šimberová, dnes prorektorka pro internacionalizaci a vnější vztahy, s níž jsme se ohledly za uplynulými dvěma roky.

JANA NOVOTNÁ / FOTO VÁCLAV KONÍČEK

Když se na začátku roku 2022 Iveta Šimberová ujala funkce prorektorky pro internacionalizaci, začala válka na Ukrajině, na kterou nikdo z nás nebyl připraven. „Byla to zcela mimořádná situace. Spolu se Studentskou komorou, Odborem pro studijní záležitosti a Kolejemi a menzami jsme sestavili krizový tým a snažili se zajistit potřeby skoro tisícovce studentů. Od té doby vlastně až dodnes probíhá vyjasňování našeho geopolitického prostoru a hledání strategických teritorií. Potřebujeme vědět, s kterými zeměmi budeme nadále spolupracovat, ať už v oblasti studentské a zaměstnanecké mobility, nebo vědy a výzkumu,“ uvádí prorektorka.

Přes složitost situace považuje dnes Iveta Šimberová problematiku svého odboru za stabilizovanou. „Nastartovali jsme oblast mobilityních programů, nastavujeme nová pravidla výběrového řízení, aby byla transparentní napříč univerzitou a aby všichni přihlášení měli stejné šance. V souladu s národními strategickými zájmy pořádáme výukové pobyty a školení s důrazem nejen na kvalitu, ale i na výstupy a potřebnost jejich využívání,“ popisuje prorektorka složitý proces, který zasahuje nejen do oblastí souvisejících se zahraničními studenty a studijními programy, ale i do vnitřní internacionalizace. V praxi to znamená, že všechny klíčové dokumenty jsou dnes dvojjazyčné a připravují se procesy, aby i výběrová řízení pro zahraniční pracovníky byla vypisována i v anglickém jazyce. Personální systém je tak připravený pro výzvy v dalším období. „Jsem velmi ráda, že se pan rektor rozhodl posílit vedení v oblasti personální práce, takže budeme mít různé přesahy s paní prorektorkou pro řízení lidských zdrojů, stejně jako se studijním oddělením nebo

oddělením marketingu. Ta práce nekončí, otvírají se stále nové dimenze,“ zdůrazňuje Šimberová.

Co se podle ní v uplynulé době podařilo, je práce v oblasti nábory zahraničních studentů. „Začal fungovat Admission Office, který bude k dispozici všem zahraničním studentům, tedy nejen v anglických studijních programech, ale i studentům ze slovanských zemí, kteří zvládnou přijímací řízení v češtině. Jako další podpora zahraničním zaměstnancům a studentům funguje i Welcome Service,“ vysvětluje prorektorka. Samostatnou oblast představují mobilityní programy, které spadají pod Centrum mezinárodních služeb. „Kromě Erasmu, který dnes vedle klasických mobilit řeší například i kreditovou mobilitu nebo mezinárodní mobilitu mimo země EU, existují další mobility, které otevírají dveře i do zemí třetího světa nebo do USA, Austrálie a Asie, kam se dřív studenti a zaměstnanci v rámci klasického Erasmu nedostali. Dále jsme posílili oblast ostatních mobilityních programů, které se už v rámci České republiky nabízely, ale řešily se na úrovni fakult a teď je máme pěkně pohromadě a můžeme studentům, zaměstnancům a fakultám poskytnout ucelenou nabídku i se servisem. Tím také získáme systematickou evidenci o výjezdech a příjezdech,“ vyzdvihuje Šimberová a připouští, že s evidencí pořád trochu zápasí. „To se týká spolupráce s CVISem, který sám prochází velkou rekonstrukcí, takže musíme být trpěliví. Zbývá nám dořešit například Erasmus Without Paper, který podporuje výměnu studentských dat v elektronické podobě, a pořád nám chybí elektronická evidence příjezdů zahraničních studentů a pracovníků, to je prioritou pro další období.“

nebo se dokonce na některých odpovědích shodnout. To je teď zásadní téma pro mé kolegy, kteří se strategii marketingu věnují. Podle mě úzce souvisí i s udržitelností, a to nejen po stránce energetické nebo ekonomické, ale i kulturně-společenské, v oblasti vědy, výzkumu, studia, ale třeba i mezilidských vztahů.

Pod vaším vedením VUT začalo také s novým konceptem kampaně pro uchazeče. V čem je inovativní?

Místo jedné velké brandové kampaně, v níž se logicky nikdy nemohly najít všechny fakulty a součásti, jsme přistoupili k realizaci menších částí kampaně pro uchazeče v podobě krátkých videí na téma „Tady můžeš“. Hlavními protagonisty jsou naši lidé, studenti, kteří přicházejí s vlastním příběhem. Právě autenticita místa a lidí v něm je podle mě něčím, co je uvěřitelné a co je jasným signálem, o co nám jde: o lidi, nikoli o obecné cíle. Letos jsme claim kampaně rozšířili na „Tady můžeš něco změnit“ s tím, že jednotlivé prezentace nepředstavují pouze projekty samotné, ale vysvětlují, k čemu slouží, jak mohou být společností prospěšné. I když praktičnost je důležitá, pro mě osobně zůstává základní výzkum zcela zásadní.

V letošním roce si VUT připomíná 125 let svého působení. Na jaký výstup se můžeme těšit v rámci vaší agendy?

Pracujeme na publikaci o historii technického vzdělávání, která letos vyjde v univerzitním Nakladatelství VUTIUM. Jejím cílem je zmapovat snahu konstituovat tento druh vzdělávání v Brně. Vše začalo zřízením technického učiliště, u jehož zrodu stál Salomon Mayer Rothschild, který získal souhlas rakouského císaře se založením finanční nadace na podporu budoucí veřejné technické školy. Prošla delším vývojem, stala se z ní německá a později česká technika s řadou vzestupů a pádů, a právě díky této knize se s nimi budeme moci blíže seznámit. Nesmím také zapomenout na speciální číslo časopisu Události, které je věnováno 125leté historii VUT.

Zaznamenala jsem výzvu k účasti v soutěži o komplet slavnostních fanfár pro akademické obřady VUT. Co nám o ní prozradíte?

To je jedna z věcí, ze které mám opravdu velkou radost. Do soutěže se přihlásilo dvanáct zájemců. Zajímavé je, že VUT nikdy svoje vlastní fanfáry nemělo, doufám tedy, že se nám díky této soutěži podaří vybrat skladbu nové a že s nimi oslavíme 125 let historie naší univerzity.

Pane prorektore, je něco, co se vám z vašich vizí při nástupu do funkce nepodařilo dotáhnout do konce?

Jedna z věcí, která byla započata, ale zatím nedošlo k její realizaci, je projekt vybudování reprezentativního multifunkčního centra VUT ve středu města. Ne všechny univerzity takový „point“ mají. Naše vedení takové místo chápe jako místo setkávání vhodné k pořádání popularizačních a studentských akcí, odborných panelů, přednášek a diskusí, výstav, prezentací výsledků studia, akcí

pro absolventy, zahraniční partnery a podobně, prostě místo interakce s veřejností laickou i odbornou. Kromě toho je takové centrum místem, kde se mohou scházet nejen studenti, ale i rodiny s dětmi, koupit si publikace vydávané univerzitou i jednotlivými fakultami, společně pracovat na různých projektech a podobně. Univerzita plní ve společnosti nejen vzdělávací a vědeckou roli, ale má i zásadní společenský, sociokulturní význam. Trvalo hodně dlouho, než jsem našel vhodnou lokaci v budově tržnice na Zelném trhu. Za mě je to skvělé a neskutečně atraktivní místo s obrovským potenciálem komunikace s veřejností. Zahájili jsme jednání s radnicí Brno-střed a připravili projekt. Tyto naše snahy byly bohužel ze strany města Brna a jiných univerzit dočasně přerušeny, nicméně nyní se ukazuje, že tato možnost se pro VUT znovu otevírá. Je ve mně tedy stále naděje, že se nám tento projekt podaří dotáhnout do úspěšného konce. Těším se z velké podpory vedení i naprosté většiny fakult a věřím, že je v jejich očekávání nezklamou.

Novou součástí vaší agendy je udržitelnost.

To je jedno ze zásadních témat, které vstupuje obecně do života nás všech. Vyplývá to nejen ze stavu naší společnosti, aktuální situace v Evropě a vůbec v celosvětovém měřítku. Udržitelnost zajímá nás všechny, z logiky věci zejména mladší generaci. Pro mě osobně je zajímavé, že témata jako ekologie, socio-ekologie nebo finanční ekologie je něco, čím se výtvarní umělci zabývají už delší dobu, což potvrzuje, že jsou to právě umělci, kteří mnohdy upozorňují na témata, která ve společnosti teprve uzrávají.

Umění má být nositelem, inspirátorem, výpovědí mezi tvůrcem a příjemcem. O to více, pokud se rodí v technickém prostředí. Daří se vám to?

Věřím, že ano, i když ne vždy je vše jednoduché a radostné. Tím, že na VUT působí silné programy výtvarného umění, architektury a designu, má naše univerzita nespornou výhodu. Nacházení souvislostí a synergií s technickými obory přináší přidanou kvalitu oběma stranám, a tedy i celku. Plní se tak naše poznání i intuice a prostředí naší univerzity je myslím komplexní a může být i vizionářské.

Summary:

Milan Houser, who formerly worked as the Vice-Rector for External Relations in Rector Ladislav Janíček's team, was appointed the Vice-Rector for Arts and Sustainability in January this year. At the Faculty of Fine Arts, he heads the Department of Traditional Media and as an active artist, he devotes himself to abstract painting and object art.

Co Iveta Šimberová naopak oceňuje, je, že se podařilo definovat mobilitu. „Díky tomu budeme mít evidenci všech zahraničních návštěv na univerzitě a budeme schopni se rozhodovat nejen na úrovni univerzity, ale i fakult. Velkou pozornost jsme věnovali sémantice dat, takže budeme hovořit stejným jazykem a používat stejné datové kostky,“ upozorňuje prorektorka.

Na úseku Kanceláře mezinárodních vztahů bylo v prvních dvou letech velké úsilí vloženo do „úklidu“ smluv, takže dnes jsou všechna memoranda o porozumění funkční, mají jasného vlastníka i datum expirace. „Vytvořili jsme metodiku k uzavírání memorand na úrovni univerzit a pokrok je vidět i v komunikaci s fakultami, které se snaží hledat společné cesty i při pronikání na různá teritoria. Od začátku jsme měli od pana rektora zadání vytvořit nástroj pro hodnocení strategických teritorií a dnes se blížíme k cíli. Některé trhy se uzavřely, jinde jsou komplikované politické vztahy. Zpracovali jsme protivilivový manuál, který je aktuální na národní úrovni,“ zmiňuje prorektorka citlivou oblast, kdy není možné lidem vysloveně zabránit někam vyjet, ale je nutné je informovat o možných rizicích. To je třeba řešit i na univerzitní úrovni, protože každá fakulta má trochu jiné zájmy a jiné cílové země, a pracovní skupina vznikla i na úrovni republiky, kde má VUT svého zástupce.

Další důležitou problematiku představuje Režim student, který souvisí s náborem studentů ze zemí s vízovou povinností. „Ministerstvo zahraničí, ministerstvo školství a ministerstvo vnitra rozhodla na konci roku 2023 o zpřísnění pravidel a vydala vyjádření o migrační politice státu, kde jsou určeny kvóty pro jednotlivé země. Dostáváme tak signál, že do těchto zemí nemá smysl investovat marketingové úsilí. Například donedávna jsme měli zájem získávat studenty z Indie a Vietnamu, a ty se teď dostaly mezi rizikové země,“ upozorňuje Šimberová.

Důležitá je mezinárodní spolupráce v rámci univerzitních sítí. Aliance EULiST, jejímž členem je i VUT, uspěla ve výzvě Evropské komise na podporu aliancí Evropských univerzit, takže díky financování Evropské komise se oficiálně začala k Evropským univerzitám. Velký potenciál má také rozsáhlá síť evropských technických univerzit CESAER. „Tam se nám podařilo získat během posledních dvou let aktivnější postavení, účastníme se jejich akcí a letos v dubnu jsme dokonce v Brně zorganizovali Task Force Learning and Teaching. V květnu budeme na VUT pořádat General Assembly EULiST, kde se sejdou zástupci všech desíti partnerů, což je pro univerzitu velký úspěch,“ vyzdvihuje prorektorka a doplňuje, že VUT je také právoplatným členem jedné z největších sítí univerzit EUA. „Tyto aktivity se poměrně rychle projevily i v žebříčcích, protože naše vizibilita je stále výraznější.“

Díky reorganizaci struktury vedení se podle Ivety Šimberové podařilo vytvořit funkční celek, kde spolupracují oddělení internacionalizace s oddělením marketingu a tiskovým oddělením. „Máme společné schůzky, ujasnili jsme si, kdo co dělá a jaké vztahy má s ostatními. Věřím, že komunikace s fakultami teď bude mnohem jednodušší, protože budou mít jasné informace z jednoho místa. Myslím, že jsme udělali kus práce. Vše se řídí i vnějším prostředím a všechno je to příprava na budoucnost, protože situace bude stále složitější a vyhrávat budou připravení.“

Summary:

As of January 2024, as part of the reorganization, the departments of Marketing, External Relations, and Internationalization were merged into a joint Department of Internationalization and Marketing. The new department is headed by Iveta Šimberová, the former Vice-Rector for Internationalization, who currently works in the role of Vice-Rector for Internationalization and External Relations.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

NA VUT SE DISKUTOVALO O PODPOŘE TECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

V říjnu 2023 uspořádalo VUT kulatý stůl o technickém vzdělávání zaměřený na hledání cest ke zvýšení zájmu o studium technických a přírodovědných oborů nejen v českém, ale i evropském měřítku.

Akci zahájil předseda vlády Petr Fiala zdůrazněním priorit hospodářství ČR a role průmyslu pro konkurenceschopnost české ekonomiky, kterou je třeba stavět na znalotech a inovacích. K tomu potřebuje průmysl kvalitní absolventy technických a přírodovědných oborů, příslušné vysoké školy hrají tedy v tomto ohledu zásadní roli. Diskuse, jak tuto roli vzdělávacích organizací podpořit, se zúčastnili nejvyšší zástupci institucí, které mají za vzdělávací oblast odpovědnost, a svůj pohled na problematiku mohli přednést i zástupci průmyslu. Pozvání přijali mimo jiné členové předsednictva Svazu průmyslu a dopravy, prezident Americké obchodní komory v ČR, zástupce britské ambasády v Praze pro vysoké školy a spolupráci s průmyslem, nechyběli ani zástupci předních hi-tech společností, které mají v ČR své výzkumné a vývojové základny.

Na říjnovou diskusi na VUT navázalo v dubnu 2024 jednání pracovní skupiny evropské sítě CESAER. Závěry obou setkání budou prezentovány na mezinárodní konferenci k technickému vzdělávání v říjnu 2024, kterou bude v Brně pořádat opět VUT. Akce se zaměří na hledání inspirace a sdílení mezinárodních zkušeností v oblasti podpory technických a přírodovědných studií.

HLAVNÍM ÚKOLEM JE ZAVEDENÍ KARIÉRNÍHO ŘÁDU A SYSTÉMU HODNOCENÍ

Vlasta Sedláková jako by měla VUT v rodinné anamnéze. Šla po stopách svých rodičů, vystudovala elektrofakultu a až na pár let v podnikatelské sféře školu dodnes neopustila. Od letošního ledna obohatila vedení univerzity, když byla jmenována prorektorkou pro řízení lidských zdrojů.

JANA NOVOTNÁ / FOTO VÁCLAV KONÍČEK

Zmíněná rodinná stopa si zaslouží bližší komentář.

Maminka byla docentkou matematiky na FSI, kde se stala po revoluci i vůbec první proděkankou této fakulty. Tatínek byl na FAST profesorem fyziky, v roce 1998 přešel na FEKT, kde zůstal až do svých 87 let. Mám tři sestry, všechny čtyři jsme technikou prošly a dnes už i některé naše děti. Já jsem vystudovala mikroelektroniku na FEI. Byli jsme revoluční ročník, v půli studia nás potkaly změny v náplni studia, přišla možnost vyjet do zahraničí, které jsem využila a absolvovala tříměsíční stáž v Manchesteru.

Kam jste zamířila po škole?

Ve věku devadesátých let jsem odešla na čas do soukromé firmy, kde jsem získala základní ekonomickou průpravu, což se mi pak hodilo při řízení projektů. Na sklonku 20. století, už jako matka dvou synů, jsem se vrátila na školu na doktorské studium a zůstala jsem dodnes. Na mém domovském Ústavu fyziky jsem se podílela na výzkumu zaměřeném na dvě oblasti. První

oblast, elektronický šum v součástkách, byla úzce provázána spoluprací s firmou AVX Lanškroun a v roce 2014 jsme se zapojili do výzkumu v CEITEC, kde byla naše skupina asi šest let. Projekty byly tematicky zaměřené na modely životnosti a kvalitu součástek pro ukládání energie, převážně pro vesmírné a medicínské aplikace. Pandemie covidu vazbu s řadou firem zpřetrhala a kontakty se teď obnovují. Takže většinu času jsem se věnovala práci na výzkumu a výuce.

Našla jste si ale čas i na práci v akademickém senátu.

V roce 2014 jsem byla zvolena do fakultního senátu a v roce 2021 do univerzitního. Na fakultě jsem byla předsedkyní ekonomické komise, takže jsme hodně komunikovali se současným panem rektorem, tehdy ve funkci kvestora, o stavu financí, snad proto mi také nabídl funkci prorektorky. Před časem jsem začala studovat finance na Ekonomicko-správní fakultě MU, kde se část výuky zaměřovala i na manažerské dovednosti, mimo jiné i lidské zdroje, takže nějaké povědomí jsem o té problematice měla a chtěla jsem to zkusit.

Trochu tomu nahrál i fakt, že u nás na fakultě jsem byla vedená jako garantka pro rovné příležitosti, což mělo také přesah k tematice lidských zdrojů.

Co tedy spadá do vaší agendy?

Mělo by jít o ucelenou koncepci personálních procesů a vzdělávání pracovníků. Hlavní úkol je nastavení kariérního řádu, který by měl být úzce provázaný s mzdovým řádem a se systémem hodnocení. Zatím máme na univerzitě jen systém hodnocení akademických pracovníků, který je třeba rozšířit tak, aby umožňoval i hodnocení studentů doktorského studia a následně i hodnocení ostatních pracovníků. Další oblast, která se k řízení lidských zdrojů váže, je agenda HR Award, sociálního bezpečí a rovných příležitostí, která dosud spadala pod paní kvestorku a personální oddělení.

Jiná část vaší agendy patřila dříve pod Institut celoživotního vzdělávání (ICV)...

To se týká dalšího vzdělávání zaměstnanců. ICV je svým názvem trošku matoucí v tom smyslu, že nejde jen o celoživotní vzdělávání. Zahrnuje čtyři hlavní oblasti: celoživotní vzdělávání, další vzdělávání zaměstnanců, poradenství pro studenty se specifickými potřebami a U3V. Mým úkolem je systém vzdělávání zaměstnanců změnit tak, aby vyhovoval současným potřebám. Prostřednictvím vzdělávání pak budeme zaměstnancům komunikovat, co od nich jako zaměstnavatel požadujeme. Patří sem například jazyková vybavenost, pedagogické a manažerské dovednosti nebo znalosti v oblasti IT a jejich využití pro výuku. V době koronavirové pandemie jsme se museli naučit pracovat s prostředky pro distanční výuku, kterou bychom teď měli umět začlenit i do prezenční výuky. Chybět by neměla témata z oblasti sociálního bezpečí, ale například ani problematika umělé inteligence. Musíme mít nastavené postupy, jak AI začleňovat do výuky, musíme vědět, jaké jsou její limity, abychom například zadání při tvorbě závěrečných prací nastavovali až za tyto limity.

Velmi aktuální je dnes problematika genderové rovnosti.

Rovné příležitosti patří mezi témata, která jsou aktuálně podporována na národní i mezinárodní úrovni. Na VUT byl proveden v roce 2021 genderový audit. Na základě jeho výsledků byl přijat Plán genderové rovnosti pro roky 2022 až 2024, jehož cíle postupně plníme. Rezervy jsou stále v rovném zastoupení na řídicích pozicích a v projektových týmech, v rovnosti odměňování i v podpoře sladování soukromého a pracovního života. Je to i jedna z priorit EU, aby se genderová rovnost projevila ve výzkumu i odměňování a aby se sdílely příklady dobré praxe napříč Evropou. I když si to třeba nepřipouštíme, nerovnost stále přetrvává a její řešení bude vyžadovat delší dobu. Je to ale problematika, která se nedá prosazovat silou. Pan rektor nedávno zmínil, že už má genderově vyvážený tým, protože má ve vedení tři prorektory, dvě prorektorky a kvestorku. To je drobný krok správným směrem.

Dalším zmiňovaným tématem je volání po větším množství pracovníků ze zahraničí.

V tomto směru máme z evropského pohledu trochu limity. Většina výuky probíhá v češtině, a pokud by se měl zahraniční pracovník podílet na výuce, je tu značná jazyková bariéra. Možnou cestou by bylo posílení množství anglické výuky, například prostřednictvím zavedení povinných předmětů v angličtině pro české studenty. To by byl krok k internacionalizaci našich studentů, a zároveň bychom tím rozšířili i možnosti pro přijímání zaměstnanců ze zahraničí. Dále je nutné prosazovat otevřená výběrová řízení, abychom byli schopni zaměstnat nejen naše absolventy. Tady máme jisté rezervy dané dlouhodobým nastavením univerzitního prostředí na většině českých univerzit. Když máme dobrého studenta, chceme ho získat na doktorské studium, a když se doktorand osvědčí, chceme si ho udržet dál, takže mobilita mezi univerzitami je pak nízká. Nastavení systému mobility pracovníků po ukončení doktorského studia je teď aktuálním tématem. Měli bychom snížit závislost na vlastních lidských zdrojích a víc se otevřít okolnímu světu.

Co vás čeká v nejbližší době?

V průběhu roku bychom se měli dostat k nastavení kariérního řádu. Jde o to, že jednotlivé pozice na univerzitě jsou už svým způsobem definované a kariérní řád by měl nastavit pravidla, jak mezi těmi pozicemi přecházet. Potřebujeme systém hodnocení pracovníků na akademických i neakademických pozicích. A měli bychom minimálně začít se změnami v dalším vzdělávání zaměstnanců. Doufám, že se nám to podaří. Naskočila jsem do toho v polovině funkčního období, takže ambice jsou velké, a času je málo.

Summary:

Since January this year, Vlasta Sedláková has joined the management of the University when she was appointed Vice-Rector for Human Resources Management. She considers the introduction of a career system and evaluation system to be the main task in the near future, nevertheless, she also wants to focus attention on the area of further education of employees and gender equality.

VYZRÁLÝ SENÁT BOJUJE VŽDY ZA ZÁJMY UNIVERZITY

Novým předsedou Akademického senátu VUT (AS VUT) se stal 30. ledna 2024 Miloslav Steinbauer. Dosavadní předseda Petr Hanáček pozici opustil, aby se mohl plně věnovat práci děkana Fakulty informačních technologií. Funkci předsedy AS VUT zastával neuvěřitelných patnáct let.

JANA NOVOTNÁ / FOTO VÁCLAV KONÍČEK

Patnáct let ve funkci učinilo z Petra Hanáčka patrně služečně nejstaršího předsedu AS v České republice, ale nikde se s tím nechlubí. Je jedním z těch absolventů VUT, kteří školu nikdy neopustili, i když formálně změnil působiště hned několikrát. „Když jsem studoval, byla to Fakulta elektrotechnická, později Fakulta elektrotechniky a informatiky a v roce 2002 jsme založili Fakultu informačních technologií (FIT),“ upřesňuje Petr Hanáček. Tehdy bylo potřeba obsadit místa v nově vzniklém fakultním senátu a k tomu dvě nová místa v univerzitním senátu. „Protože nás tehdy na nové fakultě bylo málo, každý musel dělat něco, a tak jsem se stal v roce 2002 senátorem ve velkém senátu. Začal jsem se více zapojovat do jeho fungování, především ekonomické komise a legislativní komise, a v roce 2008 jsem byl zvolen předsedou,“ vzpomíná nový děkan FIT.

Ve funkci hodně komunikoval i s předsedy senátů univerzit v republice a pod hlavičkou Rady vysokých škol (RVŠ) se pak předsedové senátů začali setkávat a začala se pořádat i pravidelná výjezdní zasedání předsedů z celé republiky. Orgán předsedů senátů se nyní jmenuje Fórum předsedů AS (FPAS), má svého předsedu a na svých většinou tří denních zasedáních předsedové probírají strategické senátní záležitosti. „Dnes už si předsedové bez pravidelných výjezdů nedokážou život senátu vůbec představit. Jejich charakter je ryze pracovní. Účastníci si zde sdělují různá varování, takže

člověk je pak schopen vyhnout se chybám, které udělali na jiných školách,“ upozorňuje Hanáček a dodává: „Význam FPAS se zvýšil ještě tím, že několik bývalých členů zasedá v předsednictvu RVŠ. Některá spolupráce s RVŠ tam byla vždycky: nejdříve neformální, pak formou komise RVŠ a dnes je vždy několik lidí z FPAS v předsednictvu, takže význam akademických senátů v poslední době ještě vzrostl.“ Atmosféra v předsednictvu je podle Hanáčka spolupracující: „Nikdy se to neneslo ve znamení konfliktů nebo vychloubání, ale spíš výměny zkušeností, takže je užitečné se zasedání účastnit. K námatorům se tak dostanou informace z RVŠ, ministerstva a podobně.“

Pokud by měl někdejší předseda AS bilancovat, neopomene zmínit, že senát je neustále ovlivňován vnějším děním. „Čas od času se opakují pokusy o změnu pravomocí senátu, o změnu rozhodování, s kterými si musí senát poradit. Zatím jsme se s nimi vždycky vypořádali dobře a podařilo se uhájit samostatnost vysokých škol, abychom v řízení nebyli ovlivňováni a aby si vysoké školy zachovaly autonomii,“ říká Hanáček a připomíná, že pokusy o omezení svébytnosti vysokých škol tu v minulosti byly a asi vždycky budou. Co se týká vnitřního fungování AS VUT, troufá si prohlásit, že za jeho předsednictví fungoval vždycky skvěle. Může si to dovolit, protože měl možnost srovnávání. „Za všech rektorů, které jsem zažil, byla spolupráce senátu s vedením

vždy velmi dobrá, řekl bych až unikátní. Nebyly tu žádné zbytečné boje, vždy byla snaha, aby se vše rozhodovalo ve prospěch školy, což se o všech univerzitách říct nedá. Prakticky ve všech senátech platilo, že senátoři jednali většinou v zájmu školy a neupřednostňovali zájmy svých fakult. To svědčí o vytrvalosti senátu. Pokud se senátoři snaží prosadit partikulární zájmy jednotlivých fakult, může na tom univerzita prodělat," říká bývalý předseda. Pozitivní atmosféra spolupráce v senátu se historicky dále sdílí, protože při každých volbách se vymění asi jen třetina senátorů.

Jako snad nejkritičtější období zmiňuje Hanáček situaci, kdy kulminovala snaha o významné omezení pravomocí akademických senátů: „Bylo to za ministra Josefa Dobeše (2010–2011), který prosazoval dost zásadní novelu zákona. Jako předsedové jsme tenkrát za ministrem jeli a poměrně rázně jsme odmítli novelu podpořit, takže návrh byl stažen.“

Za největší zadostiučinění považuje Petr Hanáček fakt, že senát pracoval stabilně a že každý rok ve správných termínech udělal, co bylo třeba. „Vždy se nám bez větších problémů podařilo schválit pravidla rozpočtu, rozpočet i všechny dokumenty. Všechny ty roky byly stabilní a nikdy jsme nepřipustili, aby se univerzita dostala do nějakého problému nebo ohrožení, což na jiných školách nebylo tak samozřejmé. Z tohoto pohledu bylo VUT velmi stabilní," říká Petr Hanáček. To se týká i Studentské komory AS. V univerzitním senátu je ze zákona 30 až 50 procent studentů, kteří mohou atmosféru v senátu značně ovlivnit. „Za mě jsme měli štěstí na konstruktivní studentské zástupce, kteří nebojovali proti něčemu, ale za to, aby se VUT mělo lépe.“

Někdejší předseda věří, že AS VUT odevzdal v dobrém stavu a že nový předseda ho povede ve stejném duchu jako on. „Jako host jsem byl na jednom senátu, ale jinak se ta cesta uzavřela. Skončilo pro mě období, v kterém jsem byl spokojený, protože jsem cítil, že mohu být užitečný, ale pokud jsem chtěl začít působit na FIT, musel jsem se toho vzdát. Takže to беру jako daň, kterou jsem musel zaplatit za změnu. Ve své nové funkci bych chtěl využít toho, že znám dobře fungování rektorátu a celé školy, takže spolupráce FIT se školou bude hladká.“

Petr Hanáček se od dob svých studií specializuje na bezpečnost informačních systémů, na FIT tento obor kdysi zakládal. „Vybuodoval jsem zde většinu ze sady předmětů, které se dnes učí a které pořád rozvíjíme. Kybernetická bezpečnost, jak se tomuto oboru častěji říká dnes, je jedno z důležitých témat na této fakultě. Byl jsem i vedoucí skupiny bezpečnosti na fakultě, která fungovala v rámci Ústavu inteligentních systémů. Dnes už tam mám svého nástupce, protože mé vytížení teď bude větší. Už na počátku svého funkčního období jsem musel pustit polovinu předmětů, ale kontakt se studenty si chci určitě udržet. A jsou předměty, o kterých jsem prohlásil, že se jich nevzdám nikdy, například kryptografie.“

Summary:

Miloslav Steinbauer became the new Chairman of the BUT Academic Senate on January 31, 2024. Petr Hanáček, the previous Chairman, left the position to devote himself to the work of the Dean of the Faculty of Information Technology. He worked in the role of the Chairman of the BUT Academic Senate for an incredible fifteen years and is convinced that under his chairmanship the Senate always functioned harmoniously, with the sole aim of making decisions in favour of the University.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

SPOLUPRÁCE VUT SE SPOLEČNOSTMI ONSEMI A HONEYWELL

Hned dvě významná memoranda o spolupráci podepsal na podzim roku 2023 rektor VUT Ladislav Janíček. V říjnu to bylo memorandum o rozšíření spolupráce se společnostmi onsemi, které posiluje kompetence ve výzkumu a vývoji polovodičových technologií, návrhu součástek a v polovodičových analýzách. Nově si studenti VUT budou moci vyzkoušet navrhování čipů na bázi karbidu křemíku, který je díky svým vynikajícím vlastnostem materiálem budoucnosti ve výrobě čipů. Společnost onsemi otevřela poblíž svého vývojového centra v Rožnově pod Radhoštěm nové analytické laboratoře, do kterých budou mít v rámci spolupráce studenti a výzkumníci z VUT také přístup.

V listopadu téhož roku podepsaly společnost Honeywell a VUT memorandum o porozumění, které staví především na spolupráci ve výzkumu a vývoji. Cílem dohody je lépe sdílet vědecký potenciál obou institucí a nabídnout studentům možnost zapojit se do práce týmů v brněnském výzkumném a vývojovém centru Honeywell. Organizace spojí síly ve strategických technologických oblastech, jako jsou umělá inteligence a strojové učení, pokročilé snímání, navádění a navigace nebo udržitelnost. Zaměří se na využití špičkových technologií, jako jsou pokročilá letecká mobilita, bezpilotní letecké systémy, zdravotnické technologie a telemedicína, a ve sféře automatizace logistických procesů, například robotiky.

JEDNA Z NEJVĚTŠÍCH PŘEDNOSTÍ VUT JE, ŽE UMÍ REAGOVAT NA VÝZVY DOBY

Pozice kvestora je definována zákonem o vysokých školách. Kvestor řídí hospodaření a vnitřní správu vysoké školy; jeho další pravomoci jsou stanoveny opatřením rektora. Zjednodušeně je možné říct, že už od starého Říma je quaestor „správce pokladny“.

A jinak tomu není ani v případě Daniely Němcové, která střeží finance brněnské techniky. Nicméně i její agenda se rozrostla a dnes je více než jen hlavní bankéřkou. Kam se podle ní její pozice, a především role univerzity během dvou let posunula?

JANA VYKLIČKÁ / FOTO VÁCLAV KONÍČEK

Co vše máte jako kvestorka VUT na starosti?

Zodpovídám za ekonomiku v celém rozsahu a za správu majetku. Řídím jednotlivé odbory rektorátu univerzity jako například odbor Veřejných zakázek, Ekonomický, Právní, Personální, Technicko-provozní odbor, Investiční, Spisové služby, Archiv a v neposlední řadě svoji kancelář, která zahrnuje moji asistentku, hlavní personalistku a odbor hlavního ekonoma. Z hlediska ekonomického dohledu však vstupuji i do činnosti ostatních odborů pod gescí jednotlivých prorektorů. Oni jako akademičtí odborníci mají za úkol plnit strategické cíle univerzity a já se svým týmem jim poskytujeme podporu. Ve zkratce společně naplníme konkrétní vizi a přeneseme její cíle z papíru do reality. Jedná se o takovou symbiózu, protože všechny odbory se navzájem ovlivňují a jeden nemůže existovat bez toho druhého. A je to tak dobře, protože nejlepší výsledky vždy vznikají týmovou prací.

Je tato symbióza nezbytný předpoklad pro fungování univerzity?

Podle mě ano. Univerzitní prostředí má totiž svá specifika. Je třeba v něm skloubit akademickou rovinu spolu

s procesní a manažerskou a je to především záležitost správného balancování mezi těmito složkami. Je naším úkolem veškeré procesní postupy pro naše akademiky udělat co nejpochoptelnější, a především funkční. A věřím, že to neplatí pouze pro kancelář kvestora, ale pro celý rektorát. Měl by být pro fakulty průvodcem, který jim pomáhá zefektivňovat procesy, chránit je a udávat směr.

Co pro vás bylo největší výzvou, když jste na pozici kvestorky před dvěma lety nastoupila?

Držet krok se všemi změnami, které rektor naplánoval zavést. Má velmi jasnou vizi, která souvisí i s jeho manažerským řízením, jež není na vysokých školách obvyklé, ale je určitě přínosné. Díky tomu se nám daří vytvářet pevné základy, na kterých se bude moci dále stavět. Jenže jak to tak bývá, chvíli trvá, než se pozitivní a výsledky všech změn dostaví, takže bylo třeba všechny důvody nových změn dobře vysvětlit, což představovalo jednu z největších výzev. Komunikaci a lidskost v tomto ohledu vnímám jako základ. Věřím, že je potřeba pečlivě zvažovat dopady a vliv všech proměn a neschovávat se pouze za autoritativní masku. Vše dělám se sebereflexí,

aby se věci, za které zodpovídám, neděly opatrnicky a nefunkčně s ohledem na korektnost. Kancelář kvestora je totiž takovým univerzitním úřadem a já se snažím, aby to prostředí bylo co nejméně formalistické. A přestože to nikdy asi nebude zcela ideální, neznamená to, že bychom se o to neměli pokoušet.

Vidíte v této výzvě zároveň i pokrok?

Určitě. Změny, které jsme zavedli, začínají přinášet své ovoce. Všichni mají stanovený jasný, a především uchopitelný cíl, na kterém teď pracují. S mými odbory aktuálně pracujeme například na nové personální strategii s proměnou kultury prostředí, vytvoření zázemí s garancí sociálního bezpečí, digitalizaci a elektronizaci procesů, na implementaci změn pravidel rozpočtu a věnujeme se i oblasti facility managementu, kde usilujeme o to, aby naše služby byly co nejefektivnější a maximálně vylepšily chod univerzity. Také jsme udělali obrovský krok k dosažení udržitelného rozvoje definovaného v konceptu Green Deal, který mám společně s prorektorem Milanem Houserem na starosti. Koordinujeme spolupráci napříč obory, a především se snažíme identifikovat otázky pro řešení budoucích výzev, kde bychom jako technická univerzita mohli pomoci.

Čeho podle vás brněnská technika v posledních dvou letech dosáhla?

Je toho hodně, ale kdybych měla něco zdůraznit, tak to, že jsme mnohem více vidět, a to nejen v médiích. Když chodím na jednání s municipalitami a se soukromými firmami, máme mnohem silnější postavení, než jsme měli dříve. Už nás nevnímají jako odtržený samostatný subjekt, ale jako experta, který dokáže být skvělým týmovým hráčem a chce něco dělat pro technologický rozvoj firem, město a společnost. Jsem pyšná, že jsme veřejnou výzkumnou univerzitou, se kterou chtějí ostatní spolupracovat.

Takže se posílila třetí role VUT?

Ano, a významně. Univerzity dnes dělají mnohem více, než jen vyučují studenty a snaží se o pokroky ve výzkumu. Je třeba i reagovat na výzvy doby, a to podle mě na VUT děláme velmi dobře. Vnímáme, co se ve světě a společnosti děje, umíme diskutovat i o složitějších tématech a nabízet řešení. Máme, jak se říká, otevřené oči a nastražené uši. Kupříkladu teď s příchodem umělé inteligence se jedná o výzvu jejích vlivů na vzdělávání a vedle toho detekci tzv. deepfakes. Zabýváme se i bezpečností na univerzitě. Vždy se snažíme najít odpověď, a to především proto, že se nebojíme překážek. Z mého pohledu se při řešení problémů na VUT řídíme ponaučeními, která jsem našla v knize *Born to Run – Zrození k běhu*. A sice, že skrze extrémní únavu a vyčerpání můžeme nalézt spoustu lehkosti a síly. Díky tomu jsem začala uplatňovat myšlení v pojmech: snadný, lehký, hladký a rychlý. Prvně je potřeba začít a vybrat si, co je snadno zvladatelné. Potom se propracovat k pojmu „lehký“ a pak důsledně usilovat o to, aby to šlo hladce. A s tím čtvrtým se už není třeba trápit, protože rychlost přijde sama.

Summary:

To put it simply, the Bursar of BUT, Daniela Němcová, guards the finances of the Brno University of Technology. She is fully responsible for finance and property management, but she also manages the individual departments of the Rector's Office, including her own office. In her role, she supports individual Vice-Rectors in managing the activities of departments under their responsibility.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

UMĚLECKÝ VÝZKUM NA VUT

Přestože brněnská technika má většinové zastoupení technických fakult, Registr uměleckých výstupů (RUV), který zřizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, hodnotí VUT jako univerzitu s druhým nejvyšším počtem získaných bodů za jeho uměleckou činnost. Tvůrčí a umělecké činnosti se na VUT nevěnují jen vyučující a studující Fakulty výtvarných umění a Fakulty architektury. Svůj podíl na kladném hodnocení RUV mají i pracoviště Fakulty stavební nebo Fakulty strojního inženýrství.

FaVU se může pochlubit nejvyšší certifikací RUV za rok 2021 celkem v devíti případech. V oblasti výtvarného umění je to například výstava Julie Beny s názvem Miles ve Ville Arson ve francouzské Nice nebo umělecká realizace Kláry Hosnedlové na výstavě Baltic Triennial 14: The Endless Frontier ve Vilniusu. V oblasti uměleckého designu zabodoval Mikuláš Macháček s vizuální identitou Pražské integrované dopravy, která získala prestižní mezinárodní ocenění Red Dot Award. První místo v kategorii ilustrátor získali také Jan Šrámek a Veronika Vlková v soutěži Czech Grand Design za knihu Apolenka z modrotisku. Další ocenění náleží například Marku Štěpánovi z Fakulty architektury, který uspěl v soutěži Stavba roku 2021 s návrhem vily Vnitřní krajina, nebo Viktoru Novotnému z Fakulty strojního inženýrství, který získal za plakát na téma Tradition třetí místo v mezinárodně zastoupeném Virtuálním bienále Praha 2022.

KANCELÁŘ REKTORA A INFORMAČNÍ SYSTÉMY VUT

NÉST ODPOVĚDNOST MI POMÁHÁ VĚDOMÍ, ŽE TO DĚLÁM S HRDOSTÍ NA NAŠI UNIVERZITU

Post kancléře je jednou z pozic vedení Vysokého učení technického v Brně, která však není definována zákonem. Její pravomoci i úkoly stanovuje vždy rektor na základě aktuálních strategických záměrů univerzity. Kvestorka a kancléř tak tvoří takzvanou administrativní sekci vedení univerzity přímo podřízenou rektorovi. Jak se za současného vedení proměnila role kancléře, kterou nyní již šestým rokem zastává Kamil Gregorek?

JANA VYKLIČKÁ / FOTO VÍT KOVALČÍK

Jak se role kancléře na VUT vyvíjela?

Byla to trochu jízda na horské dráze. Největší změnou už za emeritního rektora Petra Štěpánka bylo, že se kancléř stal členem vedení. Když se na to podívám z hlediska náplně práce, agenda se spíše konstantně rozrůstala, než aby se v ní něco měnilo. Nicméně vždy měla společného jmenovatele, a tím byla odpovědnost, protože v nejvyšším managementu není řada rozhodnutí snadných a člověk k tomu tak musí přistupovat.

Co tedy pozice kancléře obnáší dnes?

Momentálně jako kancléř sedím na několika židlích najednou. Kancléř je členem vedení a poradních orgánů rektora, přičemž z povahy své role je zároveň i jeho výkonným asistentem, tudíž mám na starosti koordinaci a implementaci rozhodnutí rektora. S tím jde ruku v ruce další moje pozice, vedoucí odboru Kanceláře rektora, kde dohlížím na úkoly, které má odbor na starosti. Od února roku 2022 jsem současně odpovědný za koordinaci činností souvisejících se zajištěním informační podpory a poskytováním informačních služeb na VUT. Od září loňského roku řídím i Tiskové oddělení, které má za úkol mediální propagaci univerzity. Dále jsem tajemníkem Správní rady VUT, členem Krizového štábu a předsedou Rady pro informační systémy a Technologické rady VUT.

Které z těchto oblastí se aktuálně nejvíce věnujete?

To záleží na konkrétním období, které většinou vyžaduje trochu jiné priority, ale celkově mě nejvíce zaměstnává oblast informačních služeb na VUT, jíž věnuji většinu svého úsilí. Tato oblast je spjata s celou řadou změn, které jsme již realizovali, a mnoho dalších je v plánu. Je pravdou, že oblast informační podpory a informačních služeb je na VUT v rukou kancléře poprvé, v minulosti byla svěřena prorektorům. Touto oblastí jsem se intenzivně zabýval ještě před svým nástupem na post kancléře.

Takže předchozí zkušenosti vás k této funkci delegovaly?

Věřím, že ano. To téma mi bylo blízké, a tak mi přišlo přirozené, že jsem se o ně měl začít starat, byť nejsem technickým IT expertem. V minulosti jsem řídil rozsáhlé IT projekty, na dalších se v realizaci podílel, současně jsem se věnoval řízení poskytování informačních služeb. Navíc dnes je už běžnou praxí, že ve firmách nejsou v čele informačních služeb pouze IT experti, ale právě i lidé, kteří mohou do problematiky vnést svůj uživatelský pohled. Spolu s ředitelem CVIS Tomášem Krutišem a CIO Jiřím Dobrovolným, který spadá pod Kancelář rektora, tvoříme takový trojúhelník řízení IT, který je, jak věřím, efektivní – veškerá rozhodnutí děláme nejen na základě IT odbornosti, ale i s ohledem na praktičnost, aby byl výsledek pro zaměstnance a studující co nejpřínosnější.

Je to oblast z vašich povinností, v níž za ty dva roky vidíte největší pokrok?

Určitě to tak můžeme říct. Bylo totiž hodně témat, která jsme museli otevřít a vyřešit je, někdy i v řádech dnů. A i když je před námi v této oblasti ještě dlouhá cesta, věřím, že jsme už opravdu její velký kus ušli a celou řadu věcí dali do pořádku. Jednou z důležitých změn pro univerzitu je stoprocentní transparentnost CVIS vyjádřená precizním přehledem, na kterém CVIS pracuje, a otevřeností komunikace. Také jsme významně pokročili ve vývoji modulů, přičemž zavádíme exaktní nástroje projektového řízení a plánování, což spolu s aktivnější komunikací výrazně vylepšuje služby, které zaměstnancům poskytujeme.

Na CVISu jsme provedli organizační změny, které odpovídají modernímu pojetí řízení informační podpory a informačních služeb. Měníme vnímání tak, že CVIS je expertním centrem poskytujícím nástroje informační podpory, zajišťuje služby dle definovaného katalogu a samozřejmě provozuje a vyvíjí produkt, kterým je náš informační systém VUTIS.

Při řízení vývoje jsme do procesu příprav zařadili standardní studii proveditelnosti, která posuzuje, zda se kýženého výsledku má nejlépe dosáhnout pomocí vnitřních vývojových kapacit, či zda máme zvolit externí řešení.

Pokud se vrátíme zpět k vaší účasti ve vedení, co byste v této oblasti vyzdvihl?

Určitě jeho manažerskou profesionalizaci. Je vidět odklon od intuitivních rozhodnutí, která samozřejmě také mají v určitých případech svůj přínos, k řízení strategickému a analytickému – slova jako strategický cíl či analýza jsou prakticky nejpoužívanějšími výrazy na většině porad. Díky tomu se všichni mohou spolehnout na to, že má univerzita kvalitní řízení a že je vše založeno na relevantních datech. Pozitiva přesných a cílených rozhodnutí se pak projevují v krátkodobém i dlouhodobém horizontu. Současně musím také zmínit a ocenit profesionální, otevřenou a konstruktivní komunikaci se členy vedení našich fakult a součástí.

Jak jste říkal, jen málo rozhodnutí ve vaší pozici je snadných. Co vám pomáhá se s tím vypořádat?

Jednou z největších motivací pro mě je, že naše univerzita má jak na národní, tak na mezinárodní úrovni velmi významné postavení. A to je možné pouze za předpokladu, že na univerzitě působí pracovníci, odpovědní a pro věc zapálení lidé. Prestiž VUT se neustále zvyšuje, a to především díky jeho vzdělávacím a tvůrčím aktivitám, ale i tím, co brněnská technika dělá pro společnost a jak působí v rámci své takzvané třetí role. Já osobně jsem na VUT velmi hrdý a univerzitu s radostí reprezentuji.

Summary:

The post of Chancellor is one of the positions within the BUT management that is not defined by law. Powers and tasks of the Chancellor are always assigned by the Rector based on the current strategic plans of the University and, together with the position of Bursar, they form the so-called administrative section of the University management directly subordinate to the Rector. For six years, the post of Chancellor of BUT has been held by Kamil Gregorek.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

VÝZKUMNÍCI VUT JSOU ÚSPĚŠNÍ V GRANTOVÝCH VÝZVÁCH

Podpořit nejlepší český výzkum se silným aplikačním potenciálem a posílit mezioborovou spolupráci jsou cíle výzvy, která v srpnu 2023 rozdělovala peníze v rámci Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK). Ve výsledku se brněnská technika zapojí do třetiny podpořených projektů. Nejúspěšnějším byl projekt z FSI „Strojní inženýrství biologických a bioinspirovaných systémů“, který získal téměř 500 milionů Kč na období 1. 9. 2023–30. 6. 2028. VUT obdrží 215 milionů, zbývající část prostředků získají projektoví partneři, kterými jsou Ústav fyziky materiálů AV ČR, Západočeská univerzita v Plzni, ČVUT v Praze a Vysoká škola chemicko-technologická v Praze. Výsledkem projektu budou publikační i technicky realizované výsledky včetně několika patentů.

Úspěšný byl i tým CzechNanoLab, jehož modernizační projekt CzechNanoLab+ uspěl s ohromujícím výsledkem 78 bodů z 80 a stal se tak vůbec nejúspěšnějším projektem loňské výzvy OP JAK. Projekt byl podpořen k financování bez krácení rozpočtu a získal 361 milionů Kč určených na modernizaci a inovaci vybavení. Cílem projektu CzechNanoLab+ je zvýšit rozsah služeb poskytovaných infrastrukturou díky zavedení nových perspektivních technologií pro nanofabrikace a charakterizačních technologií a také obnova zastarávajícího klíčového vybavení, která umožní zvýšení kvality poskytovaných služeb. Modernizační projekt byl zahájen k 1. 1. 2024 a je plánován na 3 roky.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

VUT VÝZNAMNĚ POSTUPUJE V MEZINÁRODNÍCH ŽEBŘÍČCÍCH

V červnu 2023 se VUT v prestižním žebříčku QS World University Rankings umístilo na 611. – 620. místě, což znamená posun o 90 příček oproti minulému ročníku. Přispěly k tomu především ukazatele podílu zahraničních studentů, reputace univerzity u zaměstnavatelů a účast v mezinárodních výzkumných sítích, kde patří VUT mezi 400 nejlépe hodnocených institucí. U zaměstnavatelské reputace jsme si polepšili o 49 míst a také intenzitu univerzitního výzkumu hodnotí QS jako velmi vysokou.

V loňském šanghajském akademickém žebříčku světových univerzit (ARWU) se VUT umístilo na 701.–800. místě. Dostalo se tak opět do tisícovky nejlepších univerzit na světě a oproti loňskému roku si polepšilo celkem o 200 příček. Pro hodnocení univerzit využívá ARWU například počet článků publikovaných v časopisech Nature a Science, počet nejcitovanějších vědců v databázi Highly Cited Researches, počet držitelů Nobelovy ceny a Fieldsovy medaile a akademický výkon univerzity převedený na počet jejich zaměstnanců.

V posledním vydaném žebříčku The Times Higher Education World University Rankings v říjnu 2023 se VUT umístilo na 1001.–1200. místě, což znamená opět významný posun. Univerzita nejvíc poskočila v oblasti spolupráce s průmyslem, kde má nejlepší hodnocení ze všech českých univerzit. VUT se v žebříčku posunulo díky vyššímu skóre dosaženému v hodnocení citovanosti, internacionalizace a zejména v oblasti spolupráce s průmyslem, kde mezi českými univerzitami zaujala první místo.

VEDENÍ VUT UDRŽUJE SE STUDENTY OTEVŘENÝ DIALOG

O práci Studentské komory Akademického senátu VUT (SKAS VUT) jsme hovořili s její předsedkyní a místopředsedkyní AS VUT Annou Kruljacovou. Z pozice svých funkcí oceňuje skutečnost, že studenti jsou na VUT vnímáni jako integrální součást akademické obce.

JANA NOVOTNÁ / FOTO IGOR ŠEFR

Letos tomu bude deset let, co se Anna Kruljacová začala na univerzitě angažovat na studentských pozicích. Tehdy vstoupila do SK AS na Fakultě podnikatelské, mezitím začala spolupracovat se SKAS VUT a po roce založili s jeho tehdejšími předsedou Tomášem Mejzlíkem platformu Studenti VUT, která sdružuje studenty ze spolků a senátů napříč univerzitou. Od roku 2017 zastupuje zájmy všech studentů VUT ve velkém senátu, v němž se Anna Kruljacová začátkem roku 2020 stala předsedkyní Studentské komory. Zastupovala tak studenty v době největších krizí posledních let, kterými byla pandemie koronaviru a válka na Ukrajině. Přes SKAS VUT se dostala i do národní reprezentace Studentské komory Rady vysokých škol (SK RVŠ), kde v letech 2019–2020 zastávala funkci první místopředsedkyně. „Národní reprezentace je zkušenost, kterou doporučuji každému studentovi, jenž má zájem zejména o vysokoškolskou legislativu, zlepšování vysokoškolské samosprávy a o rozvíjení meziuniverzitní spolupráce,“ říká. Do dalšího funkčního období již nekandidovala, aby dala prostor dalším studujícím VUT. „V období 2021–2023 pozici druhého nejvyšší postaveného studenta v republice získal ‚náš‘ Martin Horváth a od letošního roku na něj navázala Katarína Rovenská. Tato funkce není vázaná na univerzitu, jde v ní o řízení a organizaci, ale v SK RVŠ zřejmě oceňují organizovanost studentů VUT, nebo si to alespoň můžeme myslet,“ dodává s úsměvem Kruljacová. „Myslím, že jsem na studentských pozicích udělala maximum možného, a těším

se, že pomyslné veslo budu moci předat nastupující generaci.“

Anna Kruljacová se netají přesvědčením, že na VUT mají studenti skvělou organizaci napříč fakultami. Těší ji, že současné vedení je extrémně prostudentské a bere studenty jako rovnocenné partnery. „Pan rektor v jednom ze svých projevů na začátku období vyslovil větu, kterou si dodnes pamatuji, a sice že studenti jsou integrální součástí akademické obce, a také ji doslova naplňuje. Jako vedoucí sekretariátu SK RVŠ, kde působím již čtvrtým rokem, mám i nadále možnost potkávat studenty různých univerzit, kteří našeho rektora velice oceňují. Bývá oslovován do diskusí zejména kvůli ekonomice a podpoře studentů. Objektivně musím říct, že SKAS byla na VUT dlouhodobě silná i za předchozích vedení, ale teď jsou studenti více podporováni a zapojováni do poradních skupin a je to opravdu otevřený dialog,“ vyzdvihuje předsedkyně SKAS. Oceňuje především stále větší podporu studentské tvůrčí činnosti: „Jen v posledních letech vznikl studentský tým YSpace, letos tým BUT Drones, který se zaměřuje na drony, a doufám, že to bude v tomto duchu pokračovat a bude vznikat stále víc tvůrčích týmů a studentských organizací, kde si každý najde to své.“ Tento trend podporuje i skutečnost, že se v blízké době rozšíří v kampusu centrum pro studentskou tvůrčí činnost.

Dialog s vedením vedou studenti i v oblasti vysokoškolského zákona a legislativních předpisů. „Vedení

univerzity na úrovni rektora či prorektorů, ale také předsedy Akademického senátu s námi otevřeně komunikují všechny předpisy či připravované změny, které mají dopady na studium, a záleží jim na tom, aby byl hlas studentů vyslyšen. Nemusíme se na všem shodovat, ale vždy nám vysvětlí, proč se některé změny připravují," podotýká Kruljácová. Je přesvědčená, že v Akademickém senátu mají být jen takoví studenti, kteří jsou připraveni hájit zájmy studujících, věnovat se legislativě, ekonomice a dialogu s vedením. „Na univerzitní úrovni zastupují v senátu studenty celé univerzity bez ohledu na to, z které fakulty jste. Je proto důležité komunikovat s kolegy ze všech fakult, sledovat předpisy a snažit se zajišťovat, aby to, co někde fungovalo skvěle, fungovalo všude. Přála bych si, aby všude byly stejné podmínky pro všechny, ale pokud jsou někde se situací spokojeni, a věřte mi, že dialogy na různých fakultách v různých oblastech jsme vedli skutečně dlouho, plně to respektujeme," ujišťuje předsedkyně Studentské komory Akademického senátu VUT.

I když na fakultní úrovni jsou senátoři studentům blíž, i z univerzitní úrovně se snaží upozorňovat, že pro fakulty existují nějaké předpisy. „Jedním z témat, kterým se zabýváme dlouhodobě i na národní úrovni, je vyplňování předměťových anket studenty. Prostřednictvím diskusí, dotazníků i konferencí jsme zjistili, že studenti mají pocit, že se anketami nikdo nezabývá a jejich názory se neberou v potaz, takže ztrácejí motivaci je v dalších letech vyplňovat. Proto s kolegy usilujeme o dosažení větší transparentnosti a informovanosti o tom, co se s výsledky děje a kdo je může komentovat či reflektovat. Na některých fakultách vidí všichni všechno, na některých to nejde, ale rozumím argumentům pro zveřejňování i proti němu. I díky dialogu s vedením a v senátu se podařilo prosadit, aby se slovní hodnocení zobrazovalo i studentům – alespoň těm, kteří jsou v senátech. Myslím, že zpětnovazebné mechanismy by měly být více otevřené vůči studentům a respektovat při tom obě strany, studenty i akademiky. Je to jedna z věcí, kterou lze komunikovat prostřednictvím senátu i na jednotlivé fakulty," věří Anna Kruljácová.

Z dosažených úspěchů zmiňuje například novelu vysokoškolského zákona, na které studentští senátoři spolupracovali se SK RVŠ, ale i řadu akcí, které se podařilo uspořádat. „V říjnu 2022 to byla konference studentských akademických senátorek a senátorů. Spolu s SK RVŠ jsme se zapojili do pořádání Valného shromáždění Evropské studentské unie, které jsme organizovali v Praze, ačkoliv organizační tým byl složený převážně z Brňáků, na VUT jsme hostili oslavy 30. výročí národní reprezentace studentů a mnoho dalších," vyjmenovává předsedkyně SKAS akce, z nichž osobně nejbližší má logicky k Plesu VUT. Ten se daří nadále pořádat pod hlavičkou SKAS a stal se hlavní společenskou akcí univerzity. Studentům se podařilo spolupracovat i na úpravě Etického kodexu VUT a po dohodě s vedením jsou studenti poprvé i členy Etické komise VUT. „Asi nejvíc si ale ceníme spolupráce s fakultními SK AS, studentskými organizacemi a studentskými týmy a určitě také s národní reprezentací studentů

VŠ. Jako studenti, ať už na univerzitě, nebo v rámci meziuniverzitní spolupráce, se dokážeme dohodnout na věcech, které pak mají reálný dopad na naši univerzitu," uvádí Anna Kruljácová a připomíná i úspěšné zapojení studentů do evropské aliance EULiST, kde také aktivně působila. „Myslím si, že jsme na všech úrovních dosáhli všeho, čeho se dalo."

Velká očekávání vkládají studentští senátoři do projednávání novely vysokoškolského zákona, která byla 16. dubna schválena v prvním čtení v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. „Novela má velký dopad, je tam rozsáhlá reforma doktorského studia, pro studenty jsou tam změny u státních závěrečných zkoušek, aktuálně řešíme i ukončování akreditací některých studijních programů," říká Anna Kruljácová a dodává: „Pro lepší informovanost jsme začali rozesílat studentům VUT newsletter, kterým se chtějí inspirovat i kolegové z jiných škol." Takových dodatků o aktivitách studentů v senátu by bylo jistě ještě více, kdyby už končící předsedkyně nepostrádali jinde. Své bilancování uzavírá: „Věřím, že koncem června zavane s novým složením SKAS čerstvý vítr a přijdou noví členové s novými nápady, jako jsem před léty přišla já, a posunou to všechno dál. Vždycky je prostor pro zlepšování a já jim budu fandit, protože zastupovat tak skvělé studentky a studenty, jaké máme na VUT, je pocta."

Summary:

Anna Kruljácová, the current Chairperson of the Student Chamber of the BUT Academic Senate and Vice-Chair of the BUT Academic Senate, expresses gratitude towards BUT for recognizing the students as an integral component of the academic community.

NOVÁ FORMULE

Dragon 24

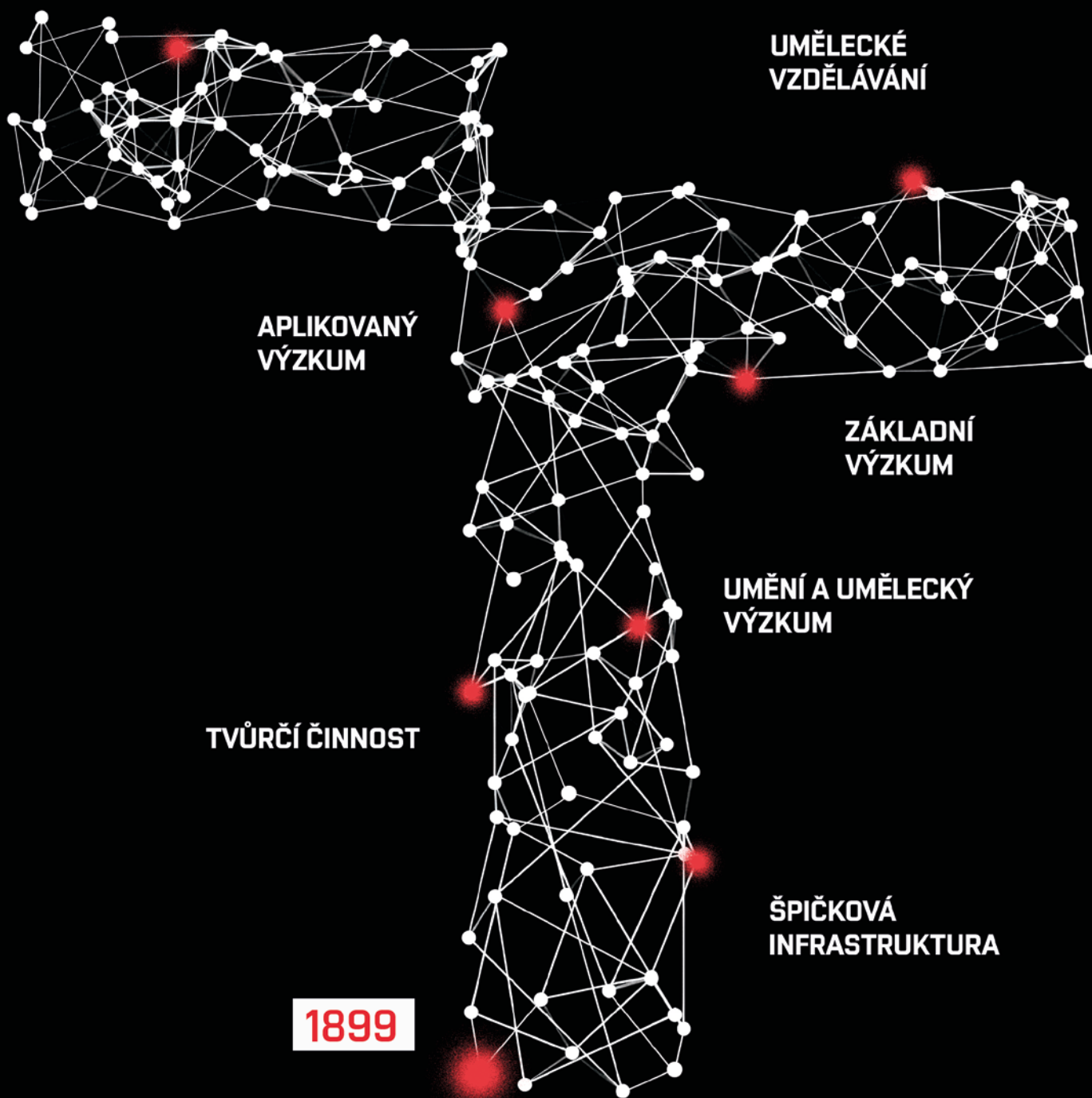
Čtvrtý elektrický monopost z dílny TU Brno Racing bude konstruktéry z VUT reprezentovat v letošním závodním seriálu Formula Student, kde se pokusí obhájit pozici ve světové top dvacítce.

TUBRNRACING.CZ

TECHNICKÉ
VZDĚLÁVÁNÍ

125 VYSOKÉ UČENÍ
TECHNICKÉ
1899–2024 V BRNĚ

**125 LET ROZVÍJÍME
TECHNOLOGICKOU EXCELENCI**

www.vut.cz/125